

Denne fil er downloadet fra
Danmarks Tekniske Kulturarv
www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på
www.tekniskkulturarv.dk/about

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

BETÆNKNING

AFGIVEN AF

DEN AF HANDELSMINISTERIET OG INDENRIGSMINISTERIET

DEN 23. DECEMBER 1915

NEDSATTE

KOMMISSION ANGAAENDE INDLEMMELSE I KØBSTÆDER OG LÆBÆLTERS OPHÆVELSE

KØBENHAVN

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S

1919

352.

352

BETÆNKNING

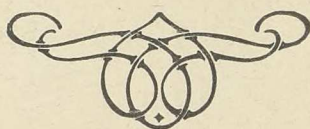
AFGIVEN AF

DEN AF HANDELSMINISTERIET OG INDENRIGSMINISTERIET

DEN 23. DECEMBER 1915

NEDSATTE

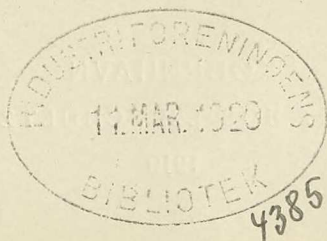
KOMMISSION ANGAAENDE INDLEMMELSE I KØBSTÆDER OG LÆBÆLTERS OPHÆVELSE

KØBENHAVN

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S

1919

Indholdsfortegnelse.

	Side
I. Kommissionens Nedsættelse og Virksomhed	1
II. Forslag til Lov om Indlemmelse i Købstæder af Arealer af Sognekommuner m. v.	3
III. De nugældende Bestemmelser om Indlemmelse	7
IV. Kommissionens Betænkning angaaende Ændringer i Indlemmelsesbestemmelserne	8
V. Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Haandværks- og Fabrikdrift samt Handel og Beværtning m. m. af 29. December 1857	17
VI. Kommissionens Betænkning angaaende Læbælte-Spørgsmaalet	18

Bilag :

1. Lov af 17. Maj 1873 om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne.....	22
2. Næringslov af 29. December 1857 §§ 5, 14, 28, 54, 55, 57 og 98 samt Lov af 23. Maj 1873 (Læbæltebestemmelser)	24
3. Oplysninger fra Købstæder, hvis Læbælter ikke er ophævede	26
4. Oplysninger fra Købstæder, hvis Læbælter er ophævede.....	30
5-6. Skrivelser fra Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland angaaende Udlaan i indlemmede Distrikter	31
7. Skrivelse fra 7 Brandforsikringsselskaber angaaende Brandforsikring af Ejendomme i indlemmede Distrikter	34
8. Fortegnelse over de ifølge Lov 17. Maj 1873 stedfundne Indlemmelser...	35
9. Oversigt over de Kommissionen forelagte Sager om Indlemmelse.....	41
10. Oplysninger angaaende de i Udlandet gældende Regler om Indlemmelser..	68
11. Forslag til svensk „Lag om ordning og villkor för ändring i kommunal og ecklesiastik indelning“	73

I.

Kommissionens Nedsættelse og Virksomhed.

Under 23. December 1915 nedsatte Indenrigsministeriet og Handelsministeriet i Forening en Kommission med den Opgave at overveje Spørgsmaalet om Revision af Lov af 17. Maj 1873 om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne samt i Forbindelse hermed Spørgsmaalet om Ophævelse af Afstandsbestemmelserne i Næringsloven af 29. December 1857 §§ 5, 28, 54, 55 og 57.

Til Medlemmer af Kommissionen udnævntes:

Departementschef i Indenrigsministeriet *H. Vedel*, Formand.

Departementschef i Handelsministeriet *G. Busck-Nielsen*, Næstformand.

Efter Indstilling af den danske Købstadforening:

Folketingsmand, Redaktør *N. Andreasen*, Næstved.

Købmand *Mikael Johansen*, Aarhus.

Overretssagfører *Jens Rasmussen*, Odense.

Efter Indstilling af De samvirkende Sogneraadsforeninger:

Amtsraadsmedlem *N. Gjerding*, Fræer.

Folketingsmand *G. M. Jensen*, Væth.

Amtsraadsmedlem *H. C. Pedersen*, Nordgaard.

Efter Indstilling af Amtsraadsforeningen:

Læge *J. K. Jensen*, Gjording.

Efter Indstilling af Fællesorganisationen for Landkommuner med bymæssig Bebyggelse:

Direktør, Ingeniørkaptajn *C. Billenstein*, Holte.

Efter Indstilling af den danske Handelsstands Fællesrepræsentation:

Konsul *Wilhelm Jensen*, Randers.

Konsul *Carl Petersen*, Holbæk.

Konsul *Ingvard Petersen*, Svendborg.

Efter Indstilling af de samvirkende Detailhandlerforeninger (Købmandsforeninger) i Danmark:

Købmand *Viggo Andersen*, Kalundborg.

Købmand *Lauri Nielsen*, Hovedgaard.

Efter Indstilling af Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk:

Fhv. Borgmester, Guldsmid *G. Lander*, Kalundborg.

Bygmester *Broder Nissen*, Hadsten.

Som Sekretærer har fungeret Ekspeditionssekretær i Indenrigsministeriet *J. Bülow* og Ekspeditionssekretær i Handelsministeriet *S. Tetens*.

Kommissionen afholdt konstituerende Møde i København den 25. Januar 1916 og vedtog i Overensstemmelse med fremkomne Udtalelser paa Købstadforeningens Møde i Odense i 1913 til Grund for sit Arbejde at lægge en Undersøgelse af de enkelte Tilfælde, i hvilke Indlemmelse af Arealer i Købstæder var ønsket eller maatte anses for ønskelig. I Henhold til Anmodning fra en Række Kommuner har Kommissionen derefter paa Aastedet gjort sig bekendt med de Forhold, som havde Betydning med Hensyn til Indlemmelsesspørgsmaalet, hvorhos man samtidig har haft Opmærksomheden henvendt paa, i hvilket Omfang Spørgsmaalet om en Indlemmelse af tilgrænsende Arealer stod i Forbindelse med Spørgsmaalet om Ophævelse af Afstandsbestemmelserne i Næringsloven (Læbæltet).

Ved de Møder, som Kommissionen i Henhold hertil har afholdt i følgende Byer, nemlig Aalborg, Aarhus, Hobro, Kolding, Næstved, Odense, Randers, Skanderborg, Vejle og Viborg, har man samlet de lokale Myndigheder og Organisationer til Forhandling, hvorved man foruden ved Selvsyn at blive bekendt med de forskellige Forhold, som gør sig gældende i de forskellige Kommuner, tillige har søgt at fremme en frivillig Overenskomst til Løsning af Spørgsmaalene.

Paa Grundlag af de ved nævnte Møder og Besigtigelser indvundne Erfaringer har Kommissionen dels i Udvalg og dels i Plenarmøder behandlet de Kommissionen paalagte Opgaver, nemlig Revision af de gældende Lovbestemmelser henholdsvis om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæder og om Læbælter i næringsretlig Forstand.

Som Resultat af Kommissionens Overvejelser forelægges

Forslag til Lov om Indlemmelse i Købstæder af Arealer af Sognekommuner m. v. (II), hvortil er knyttet dels en Oversigt over de nugældende Bestemmelser om Indlemmelse (III) og dels Kommissionens Betænkning angaaende Indlemmelsesspørgsmaalet (IV).

Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Haandværks- og Fabrikdrift samt Handel og Beværtning m. m. af 29. December 1857 (V), hvortil er føjet Kommissionens Betænkning angaaende Læbæltespørgsmaalet (VI).

Begge Lovforslagene er enstemmigt vedtagne i Kommissionens Møde den 6. September 1919.

II.

Forslag til Lov om Indlemmelse i Købstæder af Arealer af Sognekommuner m. v.

§ 1.

Naar de i denne Lov fastsatte Betingelser foreligger, kan Regeringen paabyde Indlemmelse saavel i verdslig som i gejstlig Henseende i en Købstad af Arealer, der henhører under en Sognekommune.

Indlemmelsen kan omfatte en Del af Sognekommunen eller hele Kommunens Areal.

Til Købstæder henregnes i denne Lov Marstal, og til Sognekommuner henregnes de Landdistrikter, som med Hensyn til Fattigvæsen og Skolevæsen eller en af Delene er forbundne med en Købstad.

§ 2.

Dersom Byraadet og Sogneraadet er enige om Indlemmelsen og om Vilkaarene for samme, skal Indlemmelse finde Sted.

Saafremt Indlemmelsen skal omfatte hele Sognekommunens Areal, er det dog en Betingelse for Anvendelsen af Reglen i 1ste Stykke, at den mellem Byraad og Sogneraad afsluttede Overenskomst — for saa vidt den ikke er tiltraadt enstemmigt af Sogneraadet — tiltrædes af et Flertal af de kommunale Vælgere i Sognekommunen; Afstemning sker efter de for kommunale Valg gældende Regler.

§ 3.

Dersom Andragende om Indlemmelse fremkommer enten fra Byraadet eller fra Sogneraadet, men den anden Kommunalbestyrelse modsætter sig Indlemmelsen, eller dersom der ikke mellem Kommunalbestyrelserne opnaas Enighed om Vilkaarene for Indlemmelsen, kan denne paabydes, saafremt Andragendet tiltrædes af en af nedennævnte Grupper:

- a) $\frac{3}{4}$ af de kommunale Vælgere, der har Bopæl i det til Indlemmelse foreslaaede Distrikt,
- b) Halvdelen af de Grundejere, hvis Ejendomme ønskes indlemmede, forudsat at de ejer mindst Halvdelen af det til Indlemmelse foreslaaede Areal,
- c) $\frac{3}{4}$ af de Grundejere, hvis Ejendomme ønskes indlemmede, uden Hensyn til Størrelsen af de paagældende Ejendommers Areal,
- d) 1 eller flere Grundejere, der tilsammen ejer $\frac{3}{4}$ af det til Indlemmelse foreslaaede Areal.

For saa vidt hele Sognekommunens Areal ønskes indlemmet, skal Andragendet i hvert Fald tiltrædes af den under a) nævnte Gruppe.

§ 4.

Saaframt en enkelt til en Sognekommune hørende Ejendom ligger fuldstændig omsluttet af Købstadens Grund, kan Indlemmelse af en saadan Ejendom i Købstaden efter Omstændighederne paabydes efter Andragende fra Byraadet.

§ 5.

Udenfor de i §§ 2—4 omhandlede Tilfælde kan med Amsraadets Samtykke under særlige Omstændigheder Indlemmelse i en Købstad af en Sognekommune eller en Del af en saadan Kommune finde Sted, naar Andragende fremkommer fra Byraadet eller Sogneraadet eller nogen af de i § 3 a—d nævnte Grupper, og Indlemmelsen derhos skønnes nødvendig af Hensyn til Købstadens, Sognekommunens eller vedkommende Landareals økonomiske Udvikling eller af Hensyn til den tilbørlige Ordning af Forsørgelsesvæsen, Skolevæsen, Sundhedsvæsen, Brandvæsen, Belysningsvæsen, Bygningsvæsen, Afløbsforhold, Færdselsforhold eller lignende Foranstaltning af almen social eller økonomisk Betydning.

Efter Andragende fra Byraad, Sogneraad eller nogen af de i § 3 a—d nævnte Grupper kan derhos under særlige Omstændigheder Indlemmelse i en Købstad af de til Købstaden umiddelbart tilgrænsende, bymæssigt bebyggede Arealer af en Sognekommune foretages, naar Arealernes Beboere ved deres Virksomhed er nøje knyttede til Købstaden, og Indlemmelsen skønnes nødvendig eller særdeles ønskelig af de i 1ste Stykke omhandlede Grunde, eller naar et Byen nærliggende Areal Beboere nyder Andel i Købstadens Goder, medens Skattebyrden er væsentlig ringere end i Købstaden, saaledes at Arealet virker som Skattely for Købstaden. Endvidere kan Indlemmelse efter Andragende fra en af de fornævnte Grupper eller Kommunalbestyrelser under særlige Omstændigheder finde Sted, naar Indlemmelse er nødvendig eller særdeles ønskelig som Led i Ordningen af Købstadens eller de omkring samme beliggende Sognekommuners Forhold.

Dersom den tilbageblivende Del af en Sognekommune, hvorfra et Areal udskilles i Henhold til foranstaaende, ikke maatte være egnet til at bestaa som selvstændig Kommune, kan saadant Areal indlemmes i en Nabokommune.

§ 6.

Saaframt den forøgede kommunale Afgiftsbyrde, som ved Indlemmelsen maatte paaføres de fra Landet til Købstaden overførte Ejendomme, ikke findes at ville blive opvejet af de med Indlemmelsen forbundne Fordele for Ejerne, kan der tillægges Grundejerne en Erstatning, der højst kan andrage det 25-dobbelte af det Beløb, hvormed de Ydelser, som paa Indlemmelsestiden vil blive at svare som aarlige Afgifter og Byrder af Ejendommen til Købstadskommunen, overstiger de tilsvarende Ydelser til Landkommunen paa Indlemmelsestidspunktet. Erstatningen udredes af Købstadskommunen til hver enkelt Grundejer ved kontant eller afdragsvis Betaling eller gennem Fradrag i de aarlige Skatter; Erstatningens Størrelse og Udbetalingsmaade fastsættes — i Tilfælde af, at mindelig Overenskomst ikke opnaas, — af den i § 8 omhandlede Kommission.

Nævnte Kommission skal endvidere være berettiget til at bestemme, at der skal tillægges de paa Indlemmelsestiden værende Beboere af det indlemmede Distrikt, saa længe de bevarer Bopæl der, dog ikke udover 15 Aar, en Nedsættelse i de personlige Skatter til Kommunen, beregnet efter lignende Synspunkter som foran nævnt.

§ 7.

Hvis en Kommunes økonomiske Stilling ved Indlemmelsen bliver væsentlig forværret, uden at dette opvejes ved den økonomiske Fordel, som vindes for Kommunen ved Indlemmelsen, kan der tillægges vedkommende Kommune en Erstatning, der udredes af den anden Kommune.

Erstatningens Størrelse og Udbetalingsmaade fastsættes — i Tilfælde af, at mindelig Overenskomst ikke opnaas, — af den i § 8 nævnte Kommission.

Bestemmelserne i nærværende Paragraf finder ikke Anvendelse ved Indlemmelse af en Sognekommunes hele Areal, men kan i saa Tilfælde tages i Betragtning ved Fastsættelsen af Erstatningen ifølge § 6.

§ 8.

Indlemmelsen paabydes ved kgl. Resolution paa Indenrigsministeriets Foranstaltning.

Forinden Bestemmelsen træffes, skal saavel begge Kommunalbestyrelser som Amsraadet og Amtmanden have Lejlighed til at ytre sig om Spørgsmaalet.

Som Betingelse for Indlemmelse af en Del af en Sognekommune kræves, at den øvrige Del af Sognekommunen med Hensyn til Arealets Størrelse, Beliggenhed, Indbyggerantal og økonomiske Forhold skønnes at kunne bestaa som selvstændig Kommune eller at kunne indlemmes i en Nabokommune, jfr. §§ 5 og 11. Arealer, der benyttes til Landbrug, bør ikke indlemmes i en Købstad, medmindre Arealerne efter deres Beliggenhed og øvrige Forhold maa antages i en ikke fjærn Fremtid at ville blive bymæssigt bebyggede.

Der skal derhos forinden Indlemmelsen foreligge Forslag til den Afregning mellem Kommunerne, som Indlemmelsen maatte foranledige, samt, saafremt ikke alle vedkommende Parter er enige i Indlemmelsen, en nøjagtig Opgørelse over de økonomiske Virkninger af Indlemmelsen saavel mellem Kommunerne indbyrdes som for Grundejerne og Beboerne paa det til Indlemmelse foreslaaede Areal. Til Tilvejebringelsen af de i Henhold til foranstaaende fornødne Oplysninger og Opgørelser udnævnes en Kommission paa 3 Medlemmer, af hvilke Indenrigsministeren udnævner det ene Medlem, der tillige fungerer som Formand, medens de 2 Kommunalbestyrelser udenfor deres egen Midte hver vælger et Medlem; denne Kommission træffer tillige Afgørelse angaaende de i Anledning af Indlemmelsen forekommende Erstatningsspørgsmaal. Kommissionens Afgørelser kan inden 4 Uger indankes for Indenrigsministeren, der da endelig afgør Sagen. Udgifterne ved Kommissionens Virksomhed udredes af Statskassen.

§ 9.

Naar Landgrunde i Overensstemmelse med de i de foregaaende Paragraffer givne Forskrifter indlemmes i en Købstad, skal Indenrigsministeriet efter Samraad med Justitsministeriet være bemyndiget til:

- a) at indrømme en Frist af indtil 15 Aar med Gennemførelsen af Købstadlovgivningens Byggeforskrifter med Hensyn til de paa de indlemmede Grunde værende Bygninger;
- b) at bestemme, at de ifølge Sundhedslovgivningen for Købstaden gældende Forskrifter først efter Forløbet af et vist Tidsrum, der dog ikke maa være længere end 15 Aar, skal kunne fordres bragte i Anvendelse paa de indlemmede Arealer;
- c) at tillade, at Ejendomme paa det indlemmede Areal i 15 Aar efter Indlemmelsens

Ikrafttræden stilles som Pant til Kreditforeninger og Hypotekforeninger af Ejere af Ejendomme paa Landet overensstemmende med de for saadanne Foreninger gældende almindelige statutmæssige Bestemmelser;

- d) at tillade, at Ejendomme paa det indlemmede Areal i 15 Aar fra Indlemmelsens Ikrafttræden indtegnes til Forsikring i saadanne af Justitsministeriet i Henhold til Lov Nr. 47 af 12te April 1889 anerkendte Brandforsikringsforeninger, der i øvrigt ikke overtager Forsikring af Købstadbygninger.

§ 10.

Udgifter ved de i en Købstad indlemmede Ejendommers Overførelse fra en til en anden Jurisdiktions Skøde- og Panteprotokoller, ved deres Omskrivning i Registre over Skatteoppebørsler og deslige bliver at afholde af disse Kommuner efter Overenskomst mellem deres Bestyrelser, eller, dersom en saadan ikke kan naas, efter en af Indenrigsministeren foretagen Fordeling.

§ 11.

Forsaavidt der fra nogen af de paagældende Kommunalbestyrelser eller af de i § 3 a—d nævnte Grupper fremkommer Andragende om, at bymæssigt bebyggede Dele af en eller flere Sognekommuner maa blive oprettet til en Sognekommune, kan dette finde Sted under Iagttagelse af Reglerne i §§ 7—8. Dersom den ikke bymæssigt bebyggede Del af en Sognekommune, hvorfra et Areal udskilles i Henhold til foranstaaende, ikke maatte være egnet til at bestaa som selvstændig Kommune, kan saadant Areal indlemmes i en Nabokommune.

I øvrigt vedbliver de hidtil gældende Regler angaaende Indlemmelser mellem Sognekommuner indbyrdes at have Gyldighed.

§ 12.

Denne Lov træder i Kraft den

Fra samme Tidspunkt ophæves Lov af 17de Maj 1873 om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne.

Nærværende Lov gælder ikke for Færøerne.

III.

De nugældende Regler om Indlemmelser.

I Henhold til kongelig Resolution af 2. Juli 1870 nedsatte Indenrigsministeriet en Kommission, der skulde fremkomme med Forslag til Forbedring af Provinskøbstædernes og Handelspladsernes Forhold; som Led i disse Foranstaltninger foreslog Kommissionen i sin Betænkning af 6. September 1871 at søge vedtaget en Lov om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæder, idet man særlig paapegede det uheldige i, at man efter de dagældende Regler til en saadan Indlemmelse skulde have Samtykke af begge Kommunalbestyrelser og samtlige Grundejere, hvis Ejendomme agtedes indlemmede, og at der ikke havde Hjemmel til Overgangsbestemmelser med Hensyn til Byggeforskrifter, Sundhedslovgivning m. v. for de indlemmede Arealer.

I Overensstemmelse med Kommissionens Forslag fremsattes af Indenrigsministeren i Rigsdagssamlingen 1872 et Lovforslag, der med nogle Ændringer vedtoges og stadfæstedes som Lov den 17. Maj 1873.

Loven af 17. Maj 1873, der endnu er gældende, og hvis Tekst er aftrykt som Bilag 1, omhandler kun *Indlemmelse af Arealer af Sognekommuner i en Købstad*.

Med Hensyn til Ændringer i Rigets Inddeling i øvrigt er følgende Regler gældende, dog uden positiv Lovhjemmel.

Indlemmelser i *Københavns Kommune* har fundet Sted ved særlig Lov, forsaavidt Indlemmelserne har været af større Omfang. Med Hensyn til mindre Arealer kan Indlemmelse finde Sted ved kongelig Resolution med Samtykke fra vedkommende Kommunalbestyrelser og fra samtlige de Grundejere, hvis Arealer ønskes indlemmede; i de senere Aar har nogle saadanne mindre Indlemmelser fundet Sted, saaledes i 1907 og 1913 af nogle Arealer i Hellerup.

At et *Købstaddistrikt indlemmes under et Landdistrikt* er overordentlig sjældent; det antages at kunne finde Sted ved kongelig Resolution med Samtykke fra Kommunalbestyrelserne og Grundejerne.

Med Hensyn til *Indlemmelser mellem to Sognekommuner* anses Indenrigsministeriet berettiget til at træffe Bestemmelse om saadan Indlemmelse uden Samtykke fra Sogneraad eller Grundejere.

Angaaende *Kommunedelinger* indeholdes i Landkommunalloven af 6. Juli 1867 § 1 følgende Bestemmelse:

„Naar et Landdistrikt, der har Fattigvæsen fælles med en Købstad, maatte ønske at have sit særskilte Fattigvæsen og som Følge deraf sit eget Sogneraad, kan saadant bevilges af Indenrigsministeren, efter at Amtsraadet og Købstadens Kommunalbestyrelse derom er hørte, naar det paa Grund af Distriktets Omfang, Folkmængde eller andre Forhold maatte anses hensigtsmæssigt. Skulde i enkelte Tilfælde Flertallet af Vælgerne i et af de under et fælles Sogneraad henhørende Sogne ønske at udskille disse Sognes Kommunalvæsen, kan Amtsraadet med Indenrigsministerens Samtykke tilstaa saadan Adskillelse, naar særegne Omstændigheder taler derfor“. I øvrigt findes ikke Lovbestemmelser om dette Forhold, saaledes at Deling af en Købstad eller af en Sognekommune udenfor de fornævnte Tilfælde maa ske ved særlig Lov.

Medens *Sammenlægning af Sognekommuner* antages at kunne ske administrativt med Samtykke af Sogneraad, Amtsraad og kommunale Vælgere, vil *Sammenlægning af Købstæder* — et Tilfælde, der i øvrigt sjældent vil kunne indtræffe —, kun kunne ske ved særlig Lov.

IV.

Kommissionens Betænkning angaaende Ændringer i Indlemmelsesbestemmelserne.

I Rigsdagssamlingen 1911—12 fremsattes under Behandlingen af Lovforslaget om Hernings Ophøjelse til Købstad Ønske om Revision af Lov af 17. Maj 1873, og paa Købstadmødet i Odense i Juni 1913 vedtoges en saalydende Resolution:

„Købstadmødet opfordrer Foreningens Bestyrelse til at indgaa til Regering og Rigsdag med Andragende om, at der snarest maa blive iværksat en Revision af Lov Nr. 67 af 17. Maj 1873 om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne, og at der maa blive givet Købstadforeningen og Sogneraadforeningerne Lejlighed til at udtale sig om Spørgsmaalet, forinden Forslag forelægges Rigsdagen.“

De fremkomne Forslag om Revision af Loven af 1873 begrundes ved, at denne Lovs Bestemmelser ikke længere er tidssvarende, idet de vel kan strække til med Hensyn til Indlemmelse af mindre Arealer, men derimod ikke har kunnet hidføre nogen Løsning i de Tilfælde, hvor det drejer sig om saadanne betydelige landkommunale Arealer, der i Tidens Løb er blevet hymæssigt bebyggede, og som er sammenvoksede med en Købstad. I saadanne Tilfælde giver Lovens Bestemmelser ikke tilstrækkeligt Grundlag til Løsning af de talrige Spørgsmaal af gennemgribende økonomisk Betydning, som staar i Forbindelse med Indlemmelsesspørgsmaalet, og denne Omstændighed har ført til, at Indlemmelser som Regel kun har fundet Sted, naar Enighed mellem de interesserede har kunnet tilvejebringes.

Ved de under Kommissionens Virksomhed indvundne praktiske Erfaringer er man kommen til det Resultat, at de fremkomne Anker med Hensyn til de gældende Bestemmelser i betydeligt Omfang er berettigede. De Tilfælde, i hvilke Spørgsmaal om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæder er rejst, kan i Hovedsagen samles i tre Klasser, nemlig for det første Indlemmelse af saadanne med Købstaden sammenbyggede Arealer, der er økonomisk vanskeligere stillede end Købstaden (Arbejderforstads-kvarterer), og for det andet Indlemmelse af saadanne til Købstaden stødende, i Regelen villamæssigt bebyggede Kvarterer, der er økonomisk bedre stillede end Købstaden (Skattely); i det førstnævnte Tilfælde modsætter Byraadet sig i Regelen Indlemmelse, medens Modstanden i sidstnævnte Tilfælde kommer fra Sogneraadet (Landdistrikts-raadet). Begge disse Arter af Tilfælde har i væsentlig Grad udviklet sig i det siden Lovens Udgivelse forløbne Tidsrum, og det vil ofte ikke være muligt ved Hjælp af Lovens Regler at tilvejebringe en retfærdig Løsning hverken med Hensyn til selve Spørgsmaalet om Indlemmelse eller med Hensyn til det økonomiske Mellemværende. Den tredje Klasse indbefatter saadanne Tilfælde, hvor det drejer sig om Indlemmelse af mindre Arealer, der efter deres Beliggenhed og Bebyggelse bør tilhøre Købstaden, og hvor Kommunalbestyrelserne ogsaa er enige om Indlemmelsen, men Uenigheden drejer sig om Erstatningens Størrelse; til Fastsættelse heraf vil ændrede Bestemmelser være ønskelige.

Til Løsning af den Kommissionen paalagte Opgave med Hensyn til Revision af Lovbestemmelserne om Indlemmelser har man særlig til Overvejelse optaget følgende 6 Punkter:

1. Lovgivningens Omraade.
2. De materielle og formelle Betingelser for Indlemmelse.
3. Erstatning til det indlemmede Areal's Beboere.
4. Erstatning til Kommunerne.
5. Indlemmelsesakten.
6. Afregning mellem Kommunerne.

Idet man henviser til det foran aftrykte Lovforslag, skal man med Hensyn til Forslagets Løsning af de fornævnte 6 Spørgsmaal bemærke følgende:

1) *Lovens Omraade* (§§ 1 og 11).

Kommissionen har ment at kunne bibeholde Omraadet for Loven af 1873 i dets nuværende Omfang med en Tilføjelse (§ 11) angaaende Sognekommuner.

Hvad København angaar, har man anset det for rigtigst, at vigtigere Indlemmelser ogsaa fremtidig sker ifølge særlig Lov; ved Indlemmelser af mindre Omfang vil formentlig det i Henhold til de nugældende Regler fornødne Samtykke fra alle Grundejere og fra Kommunalbestyrelserne kunne tilvejebringes. Ej heller Frederiksberg Kommune omfattes af Forslaget. Ligeledes har man ment at kunne lade det bero ved de nugældende Bestemmelser om Deling og Sammenlægning af Kommuner samt om det ret upraktiske Tilfælde, at en Købstad indlemmes i en Sognekommune.

Medens man saaledes i det hele har kunnet indskrænke sig til at foreslaa nye Bestemmelser for det i Loven af 1873 omhandlede Omraade (Indlemmelse i Købstæder af Arealer fra Sognekommuner), har man dog i § 11 foreslaaet særlige Regler for Oprettelse af nye Sognekommuner. Det har nemlig under Kommissionens Virksomhed vist sig, at Forholdene, særlig for Stationsbyernes Vedkommende, i adskillige Tilfælde er uheldigt ordnede i kommunal Henseende, idet en Stationsby kan være beliggende i 2 eller 3 Sognekommuner, hvilke Kommuner tillige omfatter Arealer af betydelig Udstrækning, der ikke er bymæssigt bebyggede. Man har anset det for et rimeligt Krav, at der for saadanne Bebyggelser træffes Bestemmelser, sigtende til at muliggøre, at Stationsbyen oprettes til en selvstændig Kommune.

I Overensstemmelse med den gældende Lov er det foreslaaet, at Indlemmelsen faar Virkning baade i verdslig og gejstlig Henseende.

2) *De formelle og materielle Betingelser for Indlemmelse* (§§ 2—5).

De formelle Betingelser. Den nugældende Lov kræver Samtykke fra i hvert Fald den ene af Kommunalbestyrelserne og derhos fra et Antal af Grundejere ($\frac{1}{2}$ eller $\frac{2}{3}$), der tillige ejer over Halvdelen af paagældende Areal.

Denne Bestemmelse har i Tidens Løb været underkastet megen Kritik.

I Kommissionsbetænkningen af 1871 foresloges, at Indlemmelse skulde kunne finde Sted, „naar Byraadet herom indgiver et Andragende, der tiltrædes af Landdistriktets kommunale Bestyrelse eller af mindst Halvdelen af de Grundejere, hvis Ejendomme paatænkes indlemmede“. I Regeringsforslaget tilføjedes „for saa vidt disse tillige ejer mindst det halve af det til Inddragelse bestemte Areal“, og endelig blev Bestemmelsen paa Rigsdagen ændret til enten 1) begge Kommunalbestyrelser og Halvdelen af Grundejerne eller 2) een Kommunalbestyrelse og $\frac{2}{3}$ af Grundejerne, i begge Tilfælde forudsat, at de paagældende Grundejere ejer mindst Halvdelen af det til Indlemmelse foreslaaede Areal.

Overfor denne Bestemmelse er der anket over, at en enkelt eller ganske faa Grundejere vil kunne forhindre Arealets Indlemmelse, naar vedkommende nemlig ejer mindst Halvdelen af Arealet; ligeledes vil det være umuligt at faa indlemmet det en enkelt Grundejer tilhørende Areal, naar han modsætter sig Indlemmelsen.

Endelig kan det fremhæves, at det under den nuværende Fordeling af Skattebyrden synes at være urimeligt at give Grundejerne en saa stor Indflydelse paa Spørgsmaal om Indlemmelser, men slet ikke at give Kommunens øvrige Beboere, særligt de personlige Skatteydere, nogen Stemme.

De materielle Betingelser. I den nugældende Lov er saadanne Betingelser ikke omtalte, men det er overladt Regeringen at skønne over, om der er saadanne Aarsager til Stede, at Indlemmelsen skønnes forsvarelig og hensigtsmæssig.

I Udlandet findes undertiden materielle Betingelser anførte i Loven; som det nyeste Eksempel skal anføres et i December 1917 af en svensk Kommission afgivet Forslag, der paa det her omhandlede Punkt lyder saaledes:

„Kan der gennem Ændring i kommunal Inddeling vindes Fordele for den kommunale Forvaltning eller Lettelse eller Udjævning i kommunale Byrder, eller findes Ændringen at fremme den økonomiske Udvikling paa Stedet eller i øvrigt at medføre Gavn, maa der forordnes om saadan Ændring.

Dersom en Kommune, som berøres af en ønsket Ændring i den kommunale Inddeling, modsætter sig Ændringen, maa derom kun forordnes, hvis Ændringen findes at være paakaldt af betydeligt alment Behov, saasom hvis Uregelmæssighed i Rigets Inddeling eller andet Forhold volder Hindring eller Ulejlighed i almene Forholds Behandling eller med Hensyn til kommunale Behov, eller hvis der findes at være forsømt nogen kommunal Udgift af større Vigtighed, saa at derved væsentlig Ulempe fremkommer eller kan ventes at fremkomme, eller hvis den bestaaende Inddeling lægger Hindring i Vejen for den økonomiske Udvikling paa Stedet, alt under Forudsætning af, at Ændring i den kommunale Inddeling skønnes fornøden for at undgaa eller væsentlig formindske det paagældende Misforhold.“

Med Hensyn til Betingelserne for Indlemmelse mener Kommissionen, at man, naar der fra lokal Side er Enstemmighed angaaende Indlemmelsen eller i hvert Fald ganske overvejende Tilslutning til denne, kan nøjes med — ligesom Loven af 1873 — at opstille formelle Betingelser, medens man, naar Stemningen hos de interesserede Parter er stærkt delt, ikke bør udelukke Indlemmelsen, naar denne skønnes retfærdig og ønskelig, og derfor bør give Adgang til at lade Indlemmelsen finde Sted, naar visse materielle Betingelser foreligger. I Overensstemmelse med dette Synspunkt har man foreslaaet Bestemmelserne i §§ 2—5; det vil ses, at der i §§ 2—4 er lagt overvejende Vægt paa de formelle Betingelser, medens man i § 5 har fremhævet de materielle Hensyn, som skønnes at burde kunne hjemle Indlemmelse udenfor de i §§ 2—4 ommeldte Tilfælde.

I § 2 foreslaas, at Indlemmelsen skal finde Sted, naar begge Kommunalbestyrelser er enige om Indlemmelsen og om Vilkaarene for samme, dog at der, forsaavidt Indlemmelsen skal omfatte hele Sognekommunen, kræves enstemmig Vedtagelse af Sogneraadet eller Tiltrædelse af et Flertal af de kommunale Vælgere. Man har ment at kunne gaa ud fra, at en saadan Overenskomst mellem begge de interesserede Kommuner paa Forhaand kunde anses for at være bygget paa et rimeligt Grundlag og derfor ikke behøvede nærmere Undersøgelse fra Statsmyndighedernes Side.

I § 3 opstilles Regler for det Tilfælde, at kun den ene Kommunalbestyrelse tiltræder Indlemmelsen eller Vilkaarene, og der kræves da — ligesom i den nugældende Lov — Tilslutning fra en større Del af de øvrige interesserede Parter. I Henhold til det foran bemærkede og i Lighed med Bestemmelserne i Lov 6. Juli 1867

§ 1 samt forskellige udenlandske Bestemmelser foreslaas det at give de kommunale Vælgere Stemmeret angaaende Spørgsmaalet jævnsides med Grundejerne (§ 2 a). Bestemmelsen i § 2 b svarer til den nugældende Lovs Regel, dog at man har ment, at en Majoritet af Halvdelen altid var tilstrækkelig. For at forebygge, at en enkelt Grundejer, der ejer over Halvdelen af Arealet, skal kunne hindre Indlemmelsen mod de øvriges Ønske, foreslaas, at Tilslutning fra $\frac{3}{4}$ af Grundejerne ligestilles med Tilslutning af $\frac{1}{2}$, der ejer Halvdelen af Arealet (§ 2 c).

Bestemmelsen i § 4 svarer til den nugældende Lovs § 4.

I § 5 har man derhos foreslaaet, at Indlemmelse skal kunne finde Sted, naar Hensynet til den ene Kommunes Tarv gør Indlemmelsen nødvendig eller særdeles ønskelig, og Indlemmelsen findes at kunne ske uden Tilsidesættelse af den anden Kommunes berettigede Interesser. Enhver Kodificering af de materielle Betingelser for en Indlemmelse vil løbe Fare for enten at blive saa snæver, at Reglerne i paa kommende Tilfælde danner en Hindring for en i sig selv ønskelig Indlemmelse, eller saa elastisk, at Reglerne i Virkeligheden ikke angiver nogen Grænse. Kommissionen har dog ment, at det burde forsøges at opstille saadanne Regler, idet Manglen heraf — saaledes som i den nugældende Lov — har vist sig at kunne medføre, at Indlemmelser overhovedet kun finder Sted, naar Enighed mellem alle Parter foreligger. Man har derfor foreslaaet Bestemmelserne i § 5, ved hvis Affattelse Kommissionen i videst Omfang har støttet sig til de praktiske Erfaringer, som er indvundne ved Behandlingen af de for Kommissionen foreliggende Enkelttilfælde.

Med Hensyn til Bestemmelserne i § 5, 1ste Stykke, ønsker Andreasen, Johansen og Rasmussen at tilføje, at de ikke har kunnet stemme for Bestemmelsen i den foreslaaede Form, hvorefter Amsraadets Samtykke udkræves til Indlemmelse, men at de dog paa den anden Side ikke har ment at burde stemme imod Paragraffens Vedtagelse.

3) Erstatning til Arealets Beboere (§ 6).

Ifølge den nugældende Lovs § 2 skal der altid ydes Arealets Grundejere Erstatning for Forøgelsen af de kommunale Grundskatter, medmindre de giver Afkald herpaa. Hvis Grundejerne ved Indlemmelsen vinder saa store Fordele — f. Eks. ved Vand-, Gas- og Elektricitetstilførsel eller ved andre Forhold, der forhøjer Ejendommenes Værdi, — at Fordelene opvejer Grundskatternes Stigning, synes det dog urimeligt at tillægge dem Erstatning for Skatteforhøjelsen.

Paa den anden Side er der ved Loven ikke tillagt andre Skatteydere end Grundejerne nogen Ret til Erstatning; det synes stemmende med Billighed, at der i Loven hjemles en Mulighed for at yde ogsaa andre Skatteydere Erstatning, hvis Forhøjelsen af Skatterne maa siges — i hvert Fald foreløbig — at overstige Fordelene ved Indlemmelsen; en saadan Erstatning vil kunne ydes i Form af Skattelempelse i et vist Antal Aar, f. Eks. 15 Aar i Lighed med Overgangsbestemmelserne i Lov 1873 § 5. Med Hensyn til Beregningen af Erstatningen ifølge § 6, sidste Stykke, formener Kommissionen, at Beregningen bør ske paa Grundlag af Forskellen mellem Kommunernes Skatteprocenter paa Indlemmelsestiden under Hensyn til de da brugte Paaligningsmetoder.

I Overensstemmelse med disse Betragtninger foreslaas Bestemmelserne i § 6.

Kommissionen gaar ud fra, at Ansættelse til Skat og Ophold i det indlemmede Distrikt regnes lig med Ansættelse til Skat og Ophold i Købstadkommunen, saaledes at Beboerne i det indlemmede Distrikt bl. a. har Ret til at deltage i de efter Indlemmelsen stedfindende Valg i Købstadkommunen, naar de i øvrigt opfylder Valglovens Bestemmelser med Hensyn til Valgret.

4) Erstatning til Sognekommunen (§ 7).

Ved Loven af 1873 er der ikke tillagt Sognekommunen nogen Ret til Erstatning for Tabet af det indlemmede Areal. Det fremgaar af Lovens Forarbejder, at man udtrykkelig har taget Afstand herfra, idet det udtales, at der ikke tilkommer Sognekommunen nogen Erstatning for Afgang i Skatter.

Som ogsaa i Udlandet fremhævet, kan en Kommune formentlig ikke siges at have noget Retskrav paa Erstatning for det Areal, som fratages den, og særlig ikke paa fuld Erstatning for den Værdi, som Arealet i en — selv nærmere — Fremtid skønnes at kunne faa. Men det synes dog stemmende med Billighed, at der tillægges Sognekommunen nogen Erstatning i Tilfælde, hvor Arealet i sig selv er et økonomisk fordelagtigt Aktiv, og hvor Arealets Erhvervelse er til betydelig økonomisk Fordel for Købstadkommunen; måaske kunde der ogsaa ydes noget Vederlag for den økonomiske Fordel, som Arealet i den nærmeste Fremtid med overvejende Sandsynlighed skønnes at ville yde Købstadkommunen. Allerede nu ydes der i Praksis ofte Landkommunen en Erstatning ifølge Overenskomst mellem Kommunerne.

Paa den anden Side kan der ogsaa foreligge Tilfælde, hvor det Areal, der ønskes indlemmet, er et saa daarligt Aktiv, at det vil være rimeligt, at der ydes Købstaden nogen Erstatning i Anledning af Indlemmelsen.

Under Hensyn til disse Betragtninger har man foreslaaet Bestemmelsen i § 7.

5) Indlemmelsesakten (§ 8, 1ste—3die Stykke).

Kommissionen har anset det for rigtigt at bibeholde den nuværende Ordning, hvorefter Indlemmelsen sker ved kgl. Resolution paa Indenrigsministeriets Forestilling, efter at der er givet de lokale Myndigheder Lejlighed til at udtale sig.

Man har derhos fundet Anledning til særligt at fremhæve (§ 8, 3die Stykke), at det ved Indlemmelse af en Del af en Sognekommune bør paases, at den tiloversblevne Del af Kommunen er saaledes stillet, at den er i Stand til at fortsætte sin selvstændige Eksistens som Kommune, medmindre den kan henlægges til en Nabo-kommune. Er dette ikke Tilfældet, maa Indlemmelsen, hvis den ønskes fremmet, omfatte hele Sognekommunen.

Endvidere har man fremhævet Ønskeligheden af, at rene Landbrugsdistrikter ikke indlemmes i en Købstad.

6) Afregningen mellem Kommunerne (§ 8, 4de Stykke).

Ifølge Loven af 1873 § 2, skal de hertilhørende Spørgsmaal afgøres af Indenrigsministeren, saafremt Overenskomst ikke afsluttes mellem Kommunerne.

Den Kritik, der er fremsat mod denne Bestemmelse, f. Eks. paa Købstadmødet 1913, gaar ud paa, at det ikke er klart, efter hvilke Principper Opgørelsen skal foregaa. Rigtigheden heraf maa formentlig erkendes. I Skrivelse af 4. November 1887 har Indenrigsministeriet i et foreliggende Tilfælde nærmere fortolket Lovbestemmelsen derhen, at Landkommunens Aktiver og Passiver — derunder kapitaliseret Fattigbyrde — skal opgøres, og Købstaden skal af det Beløb, hvormed Passiverne overstiger Aktiverne, udrede en saa stor Del, som svarer til Forholdet mellem det indlemmede Distrikts og hele Landkommunens Skatter. En Opgørelse paa Grundlag heraf kan imidlertid blive vanskelig, og de senere Aars Lovgivning, f. Eks. angaaende Udgifter til sociale Formaal, ligesom hele den kommunale Udvikling har bevirket, at en saadan Opgørelse nu vil være betydeligt vanskeligere at foretage end, da Loven af 1873 udkom.

Derhos maa det ogsaa tages i Betragtning, at de økonomiske Konsekvenser af en Indlemmelse i Virkeligheden er et af de vigtigste Momenter i Spørgsmaalet.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at man — i Lighed med f. Eks. det svenske Lovudkast — forlanger en indgaaende Udredning af de økonomiske Forhold, forinden Bestemmelse om Indlemmelse træffes. I saa Henseende bør der ikke alene fremskaffes en Opgørelse over Aktiver og Passiver for det paagældende Areal med særlig Angivelse af, hvilke offentlige Bygninger og andre større Aktiver der findes paa Arealet, og med detaillerede Oplysninger om saadanne Aktivers Værdi, men der bør ogsaa paa Grundlag af Landkommunens Regnskaber konstrueres et egentligt Driftsregnskab for det til Indlemmelse foreslaaede Areal, hvorefter det kan ses, hvorvidt og i hvor stort Omfang Arealets kommunale Administration giver Overskud eller Underskud, samt en Opgørelse over, hvorledes disse Forhold vil stille sig under Forudsætning af Arealets Indlemmelse. Endelig bør det oplyses, hvorledes de økonomiske Rettigheder og Byrder vil forandres for Arealets Beboere i Tilfælde af Indlemmelse, ligesom der bør skaffes Oplysning om andre Omstændigheder, som maatte være af Betydning for Spørgsmaalet om Indlemmelse.

Ifølge det foreliggende svenske Udkast kan Landsbøvdingen udnævne en „Utretningsman“, der — om fornødent — skal skaffe alle for Indlemmelsesspørgsmaalet betydningsfulde Omstændigheder oplyste.

Kommissionen formener, at det for at kunne gennemføre en indgaaende Forundersøgelse af de Forhold, som har Betydning for Indlemmelsesspørgsmaalet, vil være nødvendigt at anordne en lignende Institution, i hvilken Henseende foreslaas en Kommission paa 3 Medlemmer, hvorefter Indenrigsministeren udnævner Formanden, medens de to Kommunalbestyrelser hver vælger een, jfr. Lov 1873 § 2; de 2 sidstnævnte Medlemmer bør formentlig vælges udenfor vedkommende Raads Midte. Man kunde da til disse Mænd ogsaa henlægge Fastsættelsen af Erstatningsspørgsmaalene, saaledes at der i alle Tilfælde blev Appel til Indenrigsministeriet ligesom i Lov 1873 § 2. Som Led i disse Mænds Overvejelser maatte tillige indgaa Spørgsmaalet om, hvilken Kommune der endeligt skulde udrede eventuel Erstatning til Beboere af det afstaaede Areal, jfr. § 6. Det vil efter Kommissionens Formening være rigtigst, at en saadan Kommission træder i Virksomhed i alle Tilfælde, hvor Overenskomst ikke er tilvejebragt.

Med Hensyn til Lovudkastets øvrige Bestemmelser skal endnu bemærkes følgende:

Til § 9 (Overgangsbestemmelser).

Bestemmelserne i § 9 a—b om Fastsættelse af en Frist med Hensyn til Gennemførelsen af Bygnings- og Sundhedsforskrifter svarer til den nugældende Lovs § 5 a—b.

Fra „Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland“ har Kommissionen modtaget det som Bilag 5 aftrykte Andragende, hvori Foreningen anmoder om, at der i Lovforslaget maa blive tillagt Foreningen Ret til vedblivende at indtegne Laan i Ejendomme, der indlemmes i Købstæder. Fra Indenrigsministeriet har Kommissionen derhos til Erklæring modtaget det som Bilag 7 aftrykte Andragende fra 7 Brandforsikringsselskaber angaaende lignende Rettigheder for disse. I Lov Nr. 281 af 6. December 1912 om Herning Kommunes Oprettelse til Købstad og Lov Nr. 69 af 15. Februar 1917 om Struer Kommunes Oprettelse til Købstad findes i § 6 følgende Bestemmelser:

„Ejendomme i Herning (Struer) kan ogsaa efter den 1. April 1913 (1917) stilles til Pant til Kreditforeninger og Hypotekforeninger af Ejere af Ejendomme paa

Landet overensstemmende med de for saadanne Foreninger gældende almindelige statutmæssige Bestemmelser.

Ejendomme i Herning (Struer) kan efter den 1. April 1913 (1917) forsikres ogsaa i saadanne af Justitsministeriet i Henhold til Lov Nr. 47 af 12. April 1889 anerkendte Brandforsikringsforeninger, der i øvrigt ikke overtager Forsikring af Købstadbygninger.“

Kommissionen formener, at en tilsvarende Regel i en almindelig Lov om Indlemmelser vilde blive for vidtgaaende, men man har i § 9 c—d foreslaaet, at en saadan Ret kan gives som Overgangsbestemmelse, gældende i 15 Aar fra Indlemmelsen.

Til § 10 (Omskrivning af Skøde- og Panteprotokoller m. v.).

Bestemmelsen svarer i Hovedsagen til Reglerne i Lov 1873 § 6.

Til § 11 (Indlemmelser mellem Sognekommuner).

Herom henvises til Bemærkningerne til § 1.

Med Hensyn til Indlemmelsesspørgsmaalets Løsning i *Udlandet* kan Kommissionen henvise til de som Bilag 10 aftrykte Oplysninger, hvorhos man særlig angaaende Spørgsmaalets Behandling i *Sverig* skal bemærke følgende: Efter at Svenska Stadsförbundet havde optaget Spørgsmaalet til Behandling, blev der under 5. December 1913 nedsat en Regeringskommission paa 5 Medlemmer, der under 12. December 1917 afgav Betænkning. Kommissionen behandlede hele Spørgsmaalet om Ændringer i Rigets Inddeling i gejstlig og verdslig Henseende og udarbejdede 4 nye Lovforslag (om Ordning og Vilkaar for Ændring i Rigets kommunale og kirkelige Inddeling, om Kommunalforbund, om kommunal Rote o: særskilt Forvaltningsdistrikt indenfor en By vedrørende Gader, Vand-, Gas- og Elektricitetsforsyning, samt om særskilt Bidragspligt til Gaders Anlæg og Vedligeholdelse m. v. for visse Sammenslutninger), hvorhos Kommissionen endvidere fremsatte 9 Forslag om Ændringer i andre Love. De to første Lovforslag (om Ændringer i Rigets Inddeling og om Kommunalforbund) tilligemed med 3 deraf foranledigede Forslag til Ændringer i andre Love er den 11. Marts 1919 fremsat for den svenske Rigsdag, hvor Forslagene for Tiden behandles. — Forslaget om Ændringer i Rigets Inddeling er aftrykt som Bilag 11. Hvad angaar Spørgsmaalet om Dannelse af Kommunalforbund — o: Sammenslutninger af Kommuner til Fyldestgørelse af specielle Formaal — kendes saadanne Sammenslutninger ogsaa i en Række andre Lande. Kommissionen har ikke ment, at en særlig Lovgivning herom var nødvendig for Tiden her i Landet, idet den Trang til saadanne Sammenslutninger, som kan være til Stede, formentlig kan fyldestgøres paa Grundlag af den bestaaende Lovgivning; eksempelvis henvises til det paa forskellige Steder stedfindende Forhold, at en Række Landkommuner har sluttet sig sammen om Anlæg og Drift af et fælles Elektricitetsværk. Kommissionen har derfor ikke stillet noget Forslag til ny Lovgivning paa dette Omraade, der iøvrigt ogsaa falder noget udenfor det givne Kommissorium.

Som Bilag 8 har man aftrykt en Fortegnelse over de i Henhold til Loven af 17. Maj 1873 stedfundne Indlemmelser. Derhos har man som Bilag 9 aftrykt en *Oversigt over Indholdet af de Kommissionen forelagte Sager om Indlemmelser*; det vil heraf ses, paa hvilke forskellige Maader Vanskelighederne med Hensyn til Indlemmelser gør sig gældende. Kommissionen har overvejet, om man burde foreslaa optaget i Lovforslaget en Bestemmelse til Afgørelse af de forelagte enkelte Indlemmelsesspørgsmaal, saaledes at Indenrigsministeriet bemyndigedes til inden en fastsat

Frist at foranledige de paagældende Indlemmelser eller nogle, nærmere angivne af disse foretagne; men man har dog anset en saadan Bestemmelse for mindre hensigtsmæssig, særlig fordi nogle af de paagældende Sager ikke er saa langt fremskredne, at der skønnes at være tilstrækkeligt Grundlag for en Afgørelse.

Kommissionen har med Hensyn til nogle af de omhandlede Sager vedtaget at udtale følgende:

1. *Indlemmelsen i Odense.*

Kommissionen formener, at Indlemmelse af Sct. Hans Landdistrikt bør finde Sted, og at det økonomiske Mellemværende vedrørende Indlemmelsen bør undergives Prøvelse af den i Lovforslagets § 8 foreslaaede Kommission, forsaavidt Enighed ikke opnaas mellem Parterne gennem de stedfindende Forhandlinger. Kommissionen anser det dog for rigtigst, at Forhandlingerne ogsaa tager Sigte paa andre omliggende Kommuner.

2. *Indlemmelsen i Aarhus.*

Kommissionen anbefaler, at Indlemmelse i Aarhus af de tilgrænsende Dele af Vejlbj Sogn, der er købstadmæssigt bebyggede, finder Sted under fornødent Hensyn til Aarhus Sindssygehospitals særlige Stilling, og Kommissionen indstiller, at Forhandlingerne herom genoptages.

3. *Indlemmelsen i Skanderborg.*

Kommissionen indstiller, at Indlemmelsen af Banegaardskvarteret fra Skanderup-Stilling Kommune i Overensstemmelse med Amtets Indstilling finder Sted mod Erstatning fra Købstaden, stor 35 000 Kr. og i øvrigt paa de af Byraadet tilbudte Vilkaar.

4. *Indlemmelsen i Hobro.*

Kommissionen anbefaler, at Indlemmelse af Hostruphuse finder Sted i Overensstemmelse med den afsluttede Overenskomst; med Hensyn til den Afgrænsning af det til Indlemmelse foreslaaede Distrikt, hvorom der er Uenighed mellem Byraad og Sogneraad, mener Kommissionen ikke at burde udtale sig, forinden Erklæring foreligger fra Aalborg Amt.

5. *Indlemmelsen i Randers.*

Efter det oplyste gaar Kommissionen ud fra, at Spørgsmaalet om „Strømmen“s Indlemmelse i Randers maa anses for bortfaldet. Kommissionen sympatiserer med, at der sker den til Udvidelse af Randers Havn fornødne Indlemmelse i Randers, men maa i øvrigt med Hensyn til Afgrænsningen af det til Indlemmelse foreslaaede Areal afvente nærmere Oplysninger, forinden man kan udtale sig herom.

6. *Indlemmelsen i Næstved.*

Kommissionen finder paa Grundlag af den skete Besigtigelse og de for Købstaden i særlig Grad uheldige kommunale Grænseforhold, at en Indlemmelse i Næstved af saavel den bymæssigt bebyggede Del af Herlufsholm Kommune som St. Peders og St. Mortens Landdistrikter bør finde Sted, eventuelt saaledes, at dog kun den i Næstved liggende Enklave af St. Peders Landdistrikt indlemmes, medens Resten forbliver bestaaende som selvstændig Kommune eller henlægges til en Nabokommune efter Landdistriktets Valg og med Amtsrådets Samtykke.

7. *Indlemmelsen i Skive.*

Kommissionen indstiller, at Indlemmelsen af Matr.-Nr. 1 og 2 af Gl. Skivehus, Skive Landsogn finder Sted, og at Erstatningens Størrelse fastsættes af den i Lovforslagets § 8 omhandlede Kommission, hvis der ikke kan opnaas Enighed gennem de under Amtmandens Mægling stedfindende Forhandlinger.

8. *Indlemmelsen i Kolding.*
Kommissionen formener paa Grundlag af den skete Besigtigelse, at en Indlemmelse i Kolding af Slotssognet og de i Sagen omhandlede Dele af Bramdrup, Seest og Vonsild Sogne bør finde Sted.
9. *Indlemmelsen i Vejle.*
Efter Kommissionens Formening bør Indlemmelse af Vejle Landdistrikt (Petersholm) og af Mølholm Kvarteret i Vinding Sogn finde Sted; forsaavidt Enighed om Vilkaarene ikke opnaas, bør Afgørelsen af det økonomiske Mellemværende henvises til Behandling af den i Lovforslagets § 8 omhandlede Kommission.
10. *Indlemmelsen i Roskilde.*
Kommissionen kan i Princippet anbefale Indlemmelsen.
11. *Indlemmelsen i Vordingborg.*
Kommissionen anbefaler Indlemmelsen; Spørgsmaalet om Erstatning bør henvises til Afgørelse af den i Lovforslagets § 8 omhandlede Kommission.
12. *Indlemmelsen i Aalborg.*
Kommissionen anbefaler, at Indlemmelse af Hasseris Villaby og af Vejgaard-Kvarteret finder Sted.
13. *Indlemmelsen i Sorø.*
Amtet henstiller, at Resultatet af Forhandlingerne mellem de interesserede Parter afventes, forinden der foretages videre. Kommissionen mener herefter ikke for Tiden at burde udtale sig om Sagen.
14. *Indlemmelsen i Præstø.*
Kommissionen indstiller, at Indlemmelsen af Matr.-Nr. 1 af Skibbinge finder Sted mod en Erstatning af 4 000 Kr. fra Købstaden til Sognekommunen.

Kommissionen har vedtaget at udtale, at man vilde anse det for meget ønskeligt, om der for saadanne til en Købstad nær tiliggende Arealers Vedkommende, der er eller kan ventes i en nær Fremtid at ville blive bymæssigt bebyggede, maatte blive bragt i Anvendelse saadanne Bygnings- og Sundhedsforskrifter, at det kunde sikres, at Bebyggelsen i Forstadskvarterer ikke blev af væsentlig ringere Karakter end Bebyggelsen i Købstaden.

V.

Forslag til Lov om Ændringer i Lov om Haandværks- og Fabrikdrift samt Handel og Beværtning m. m. af 29. December 1857.

De i Lov om Haandværks- og Fabrikdrift samt Handel og Beværtning m. m. af 29. December 1857 §§ 28, 54, 55 og 57 indeholdte Forbud imod, at Haandværk og Handel drives indenfor en vis Afstand fra nærmeste Købstad ophæves.

Endvidere ophæves Bestemmelsen i samme Lovs § 55, sidste Punktum, samt de i Medfør af denne af Indenrigsministeriet for visse Handelspladser og Flækker fastsatte Afstandsbestemmelser.

VI.

Kommissionens Betænkning angaaende Læbæltespørgsmaalet.

Købstædernes „Læbælter“ har deres Oprindelse fra det 15de Aarhundrede. Deres Tilblivelseshistorie kan føres tilbage til det Møde, Erik af Pommern sammenkaldte i 1422 til Raadslagning om de Midler, der burde anvendes for at fremme Købstædernes Udvikling og beskytte Landets indenrigske Handel i Konkurrencen med Hanseaterne. I dette Møde, der afholdtes paa Sjælland, deltog Øens Prælater og Ridderskab samt „de bedste og viseste“ af Købstadmændene, og Resultatet af Forhandlingerne blev, at Købstæderne fik Eneret til Købmandskab. Al Handel paa Landet blev forbudt, og Bønderne maatte ikke selv udføre deres Produkter, men de skulde bringe deres Varer til Købstæderne og sælge dem paa Torvet til Købstadens Handlende. Det blev Lov, at „Bønder skal bjerge sig af Ager og Eng og Købmænd af Købmandskab“, og streng Straf ventede den, der overtraadte dette Forbud og drev Handel paa Landet. Da Gennemførelsen af Købstædernes Monopol imidlertid voldte stor Vanskelighed og skabte Kappelstrid mellem Købstæderne indbyrdes, maatte man afgrænse et Opland for hver enkelt Købstad. Dette gjorde man paa den Maade, at man drog en Omkreds om hver Købstad, indenfor hvilken kun Købstadens egne Borgere maatte handle. Derved opstod det saakaldte „Læbælte“, hvis Formaal den Dag idag er at beskytte Købstadens Næringsdrivende imod Konkurrence udefra.

Til at begynde med angik Byernes Eneret alene Handel, men Forholdene udviklede sig hurtigt saaledes, at Eneretten tillige kom til at omfatte Haandværk. Med dette Indhold bestod Købstadprivilegiet urokket indtil Midten af det 19de Aarhundrede. Spørgsmaalet om dets Ophævelse blev da et af de staaende og bitreste Stridspunkter mellem Konservative og Liberale, og Enerettens Bortfald vakte kraftig Modstand i Købstæderne og blandt Københavns Haandværkere og mindre Handlende. A. F. Tscherning blev paa en vis Maade Banebryderen for de friere næringsretlige Principper, idet han allerede i 1856 fik gennemført et Lovforslag om Frigørelse af Høkerhandel paa Landet i en Afstand af 1 Mil og derved fra nærmeste Købstad, men det fuldstændige Brud med Fortiden indtraadte først i 1857 med Gennemførelsen af det af Indenrigsminister Krieger forelagte Lovforslag om en almindelig Reform af Næringslovgivningen. Lovforslaget vakte uhyre Indignation i vide Kredse, og efter at det var vedtaget af Rigsdagen, blev der saavel af „Næringsstands-Komitéen“ som af „Stiftsstæderne“ sendt Deputationer til Kongen for at formaa ham til at nægte sin Underskrift. Modstanden fortsattes efter Lovens Stadfæstelse den 29. December 1857, og Agitationen rettedes nu særligt imod det Ministerium, der — som det hed i et Adresseudkast — „havde saaret og tilsidesat Borgerstanden og oprejst en Mur mellem Konge og Folk“.

Næringsloven af 29. December 1857 ophæver i det væsentlige de gamle Købstadprivilegier, men opretholder dog enkelte Særrettigheder for Byernes Handel og Haandværk, idet den paabyder, at visse Arter af Handel og Haandværk ikke maa udøves indenfor en nærmere fastsat Afstand fra Købstæderne. De paagældende Forbudsbestemmelser indeholdes i Lovens §§ 28, 54, 55 og 57 og gaar i Korthed ud paa, at Haandværk samt Høker- og Marskandiserhandel ikke maa udøves indenfor en Afstand af 1 Mil samt Groshandel, Købmandshandel og Detailhandel ikke i mindre end $1\frac{1}{2}$ Mils Afstand fra nærmeste Købstad. Ved Lovens § 98 blev der dog tillagt Indenrigsministeriet (nu Handelsministeriet) Bemyndigelse til ved Bevilling at gøre Undtagelse fra Bestemmelserne i §§ 28, 54 og 55, ligesom Ministeriet i Henhold til sidstnævnte Lovbestemmelse bemyndigedes til at drage den Grænse, indenfor hvilken Høkerhandel ikke tilstedes, i en Afstand af indtil en halv Mil fra nærmeste Købstad. Ved Loven af 23. Maj 1873 § 12 ophæves imidlertid Ministeriets Beføjelse til fremtidig at give nye saadanne Bevillinger eller tillade Udøvelse af Høkerhandel nærmere Købstaden end 1 Mils Afstand. Derimod er Administrationen fremdeles beføjet til, naar en allerede meddelt Bevilling bortfalder, ogsaa for Fremtiden at meddele Bevilling til at drive samme Næring, naar Hensynet til Stedets Beboeres Tarv taler derfor. Endvidere er Administrationen i Henhold til Bestemmelsen i Næringsloven af 1857 § 14 bemyndiget til efter Forslag fra vedkommende Købstadkommunalbestyrelse at bestemme, at Forbudsbestemmelserne bortfalder eller indskrænkes for Købstaden. De paagældende Lovbestemmelser er aftrykte som Bilag 2.

Den Del af Kommissionens Opgave, der angaar Læbælte-Spørgsmaalet, blev i Mødet den 23. September 1916 henvist til nærmere Undersøgelse i et dertil nedsat særligt Udvalg, der kom til at bestaa af *Busck-Nielsen, Lander, Laurs Nielsen og Carl Petersen*.

Dette Udvalg har for hver enkelt af de Købstæders Vedkommende, hvis Læbælter ikke er ophævede, indhentet forskellige, nedenfor nærmere angivne Oplysninger, der kunde antages at have Betydning ved Afgørelsen af Spørgsmaalet om Formaalstjenligheden af Ophævelsen af Læbælterne. Oplysningerne er fremskaffede med Bistand af Hovedorganisationerne for Handel, Haandværk og Industri, og de indkomne Besvarelser er derefter sammenarbejdede paa den som Bilag 3. medfølgende Oversigt. Som det vil ses, indeholder Oversigten Oplysning om Indbyggerantallet og Antallet af Handlende, Haandværkere og Fabrikanter i hver enkelt af de paagældende Købstæder, samt Oplysning om Antallet af derværende Forbrugsforeninger uden Næringsadkomst. Endvidere indeholder Oversigten Oplysning om Antallet af Forbrugsforeninger i det hver enkelt Købstad omgivende Læbælte samt Oplysning om vedkommende Distrikts Indbyggerantal, samt endelig Oplysning om den Stilling, Købstadens Haandværks- og Industriforening, Handelsforening og Detailhandlerforening indtager til Spørgsmaalet om Ophævelse af Købstadens Læbælte. Af disse sidste Oplysninger fremgaar det, at Haandværks- og Industriforeningerne gennemgaaende stiller sig neutralt overfor Spørgsmaalet om Læbælternes Ophævelse, medens Handelsforeningerne, der repræsenterer Købstædernes større Handlende, nærmest er imod Ophævelsen, uden at der dog, naar Besvarelserne tages under ét, kan siges at være nogen overvejende Modstand. De fra Detailhandlerforeningerne indkomne Besvarelser af Spørgsmaalet er, som det vil ses, saa forholdsvis faatallige, at man næppe kan danne sig noget sikkert Skøn om, hvilken Stilling de af disse Foreninger repræsenterede Kredse indtager.

Foruden de ovenfor omhandlede Oplysninger har Udvalget for hver enkelt af de Købstæders Vedkommende, hvis Læbælter er ophævede, indhentet de paa den som

Bilag 4. medfølgende Oversigt sammenarbejdede Oplysninger angaaende Antallet af Forbrugsforeninger i vedkommende Læbæltedistrikt inden Læbæltets Ophævelse og om Afgang og Tilgang i Antallet af Forbrugsforeninger uden Næringsadkomst i Læbæltedistriktet efter Læbæltets Ophævelse tilligemed Oplysning om Læbæltedistriktets Indbyggerantal før og efter Læbæltets Ophævelse, samt om Antallet af Næringsdrivende (Handlende, Haandværkere og Fabrikanter) paa Distriktsomraadet efter Læbæltets Bortfald. Det vil af disse Oplysninger ses, at Læbæltets Bortfald har medført, at et betydeligt Antal Næringsdrivende har nedsat sig i Læbæltedistriktet, medens paa den anden Side Antallet af Forbrugsforeninger uden Næringsadkomst synes at være aftaget og tiltaget saa nogenlunde i Flæng.

Idet det saaledes foreliggende statistiske Materiale efter Kommissionens Formening ikke synes at vise nogen bestemt Tendens med Hensyn til Virkningen af Læbælternes Ophævelse og derfor ikke paa afgørende Maade skønnes at tale enten for eller imod en Ophævelse af Købstædernes Læbælter, formener Kommissionen, at Spørgsmaalet herom bør afgøres ud fra mere principielle Betragtninger. Man skal i saa Henseende fremsætte følgende Bemærkninger. Næringslovens Forbud imod at nedsætte sig indenfor Læbæltet er for Haandværkets Vedkommende kun af ringere Udstrækning, idet Forbudet ikke angaar Møllebyggere, Murermestre, Tømrermestre, Hvedebrødsbagere, Snedkere, Glarmestre, Sadelmagere, Skrædere og Skomagere, ligesom det heller ikke udelukker de Haandværkere, der før Næringsloven kunde udøve deres Næring paa Landet uden Bevilling (Rugbrødsbagere, Grovsmede, Hjulmænd, Vævere, Slagtere, Ølbryggere) fra at nedsætte sig indenfor Læbæltet. Naar endvidere henses til, at Næringslovens § 28 ikke er anvendelig paa Fabrikdrift, vil det forstaas, at den Haandværkerne tiltænkte Beskyttelse ingen virkelig reel Betydning har faaet, men i mange Tilfælde snarere er blevet en Hindring og rummer en Ubillighed for dem, den vilde beskytte. Større Betydning har Læbælte-Bestemmelserne derimod haft for Købstædernes Handlende. Den stærke Udvikling af Forbrugsforeningerne indenfor Købstædernes Læbælter viser imidlertid, at der er Trang hos Beboerne til at kunne erholde deres Varer fra stedlige Udsalg, og denne Trang har, da Adgang til Handelsnæring er udelukket, vidst at skaffe sig Tilfredsstillelse gennem Foreningerne. Det Opland, som Næringsloven har villet tilsikre Købstædernes Handlende, er derfor i Aarenes Løb i væsentlig Grad blevet erobret af Forbrugsforeningerne, og det maa anses for højst tvivlsomt, om Købstædernes Handelsstand ikke vilde have været bedre stillede, om Læbæltebestemmelserne aldrig havde eksisteret eller dog var blevet ophævet paa saa tidligt et Tidspunkt, at de Handlende kunde have optaget Konkurrencen med Forbrugsforeningerne i Læbæltedistrikterne. Fra en Række Købstæder er der da ogsaa i Aarenes Løb rettet Henvendelse til Regeringen med Anmodning om Ophævelse af Læbælterne, og saadan Ophævelse har i Henhold til Næringslovens § 14 fundet Sted i adskillige Tilfælde. Man skal i saa Henseende henvise til de paa Bilag 4. opførte Købstæder. Fra de Købstæder, hvis Læbælter saaledes er ophævede, er der — efter hvad Kommissionen har bragt i Erfaring — ikke til Ministeriet indgaaet nogen Klage over Ophævelsen af vedkommende Læbælte.

I Henhold til foranstaaende Betragtninger mener Kommissionen, at der bør søges gennemført en almindelig Ophævelse af Købstædernes Læbæltebestemmelser, saaledes at Vilkaarene for Konkurrencen saavel paa Industriens som paa Handelens Omraade kan blive lige for alle. Tanken herom har tidligere flere Gange været fremsat, og den melder sig formentlig med forøget Styrke i Nutiden, hvor Tendensen i Lovgivningen antagelig vil gaa i Retning af større Frihed paa væsentlige Dele af Næringslivets Omraade. Kommissionen skal derfor indstille, at der udarbejdes et Forslag til Lov om Ophævelse af Købstædernes Læbælter. Udkast til et saadant Lov-

forslag er aftrykt under V. Dette Lovudkast angaar kun Næringslovens egentlige Forbudsbestemmelser. Kommissionen er imidlertid opmærksom paa, at der tillige kan blive Spørgsmaal om Ophævelse af de øvrige, foran nævnte Lovbestemmelser, der angaar Løbælte-Spørgsmaalet, samt af de administrative Bestemmelser, der slutter sig til disse Lovforskrifter.

Odense, den 6. September 1919.

H. Vedel, Formand.	G. Busck-Nielsen, Næstformand.	Viggo Andersen.	N. Andreasen.
C. Billenstein.	N. Gjerding.	G. M. Jensen.	J. Kr. Jensen.
			Wilh. Jensen.

Mikael Johansen.	G. Lander.	Laurs Nielsen.	Broder Nissen.
Hans Chr. Pedersen.	C. Petersen.	Ingvard Petersen.	Jens Rasmussen.

J. Bülow. S. Tetens.

Lov af 17. Maj 1873 om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne.

§ 1.

Arealer, som omsluttet af eller støder umiddelbart op til en Købstad, være sig til den egentlige Købstadgrund eller til Købstadjorder, kan Regeringen paabyde indlemmede, saavel i verdslig som i gejstlig Henseende, i Købstaden, naar Andragende derom fremkommer 1) fra Byraadet, vedkommende Landdistrikts kommunale Bestyrelse og Halvdelen af de Grundejere, hvis Ejendomme agtes indlemmede, eller 2) fra Byraadet og $\frac{2}{3}$ af de omhandlede Grundejere, eller 3) fra vedkommende Landdistrikts kommunale Bestyrelse og $\frac{2}{3}$ af Grundejerne, i alle tre Tilfælde forudsat, at det betegnede Antal af Grundejerne tillige ejer mindst det halve af det til Indlemmelse foreslaaede Areal. I de to sidstnævnte Tilfælde skal Erklæring derhos være indhentet fra den af de vedkommende Kommunalbestyrelser, som ikke har deltaget i Andragendet. Disse Bestemmelser kommer ogsaa til Anvendelse for Frederiksberg, Frederiksværk, Marstal, Løgstør, Nørresundby og Silkeborg.

§ 2.

For den forøgede kommunale Afgiftsbyrde, som ved Indlemmelsen maatte paaføres de fra Landet til Købstaden overgaaede Ejendomme, bliver der at tillægge vedkommende Grundejere Erstatning. Saafremt der ikke om samme er truffet anden Overenskomst, bliver de aarlige Afgifter og Byrder til Kommunen, der ved Indlemmelsestiden paahviler hver enkelt Ejendom, og de lignende Ydelser, der overensstemmende med Lov om den kommunale Beskatning i Købstæderne af 11. Februar 1863 efter Indlemmelsen vil være at svare af samme, at ansætte i Penge, hvorefter da det 25dobbelte af det Beløb, hvormed sidstnævnte Ydelse overstiger hine, bliver den Sum, der tilkommer Ejeren i Erstatning. Erstatningssummen, for hvilken Byraadet paa Kommunens Vegne udsteder en paa ustemplet Papir affattet Forskrivning, forrentes og afdrages med 6 pCt. aarlig af dens oprindelige Beløb, saaledes at 4 pCt. af det til enhver Tid tilbagestaaende Beløb betragtes som Rente og Resten som Afdrag. Indtil Erstatningssummen i det hele er betalt, godtgøres saavel Rente som Afdrag aarlig i Ejendommens Afgifter til Købstadkommunens Kasse, hvorhos det mulig overskydende Beløb udbetales kontant.

De ovennævnte Værdiansættelser bliver, om fornødent, at foretage af 3 dertil beskikkede Mænd, af hvilke Indenrigsministeren udnævner den ene, der tillige har at fungere som Formand, medens de to andre vælges henholdsvis af Byraadet og af Landdistriktets kommunale Bestyrelse. Den af Mændene truffne Bestemmelse kan for hver enkelt Ejendoms Vedkommende inden 4 Uger indankes for Indenrigsministeren, der da afgør Sagen.

§ 3.

Saaframt mindelig Overenskomst ikke maatte være opnaaet om den Afregning mellem de paagældende Kommuner, som Indlemmelsen maatte foranledige — derunder indbefattet Godtgørelse for den Erstatning, som af Købstadkommunen maatte være at udrede efter § 2, i det Tilfælde, at Byraadet ikke har deltaget i Andragendet —, afgøres de herom opstaaende Spørgsmaal af Indenrigsministeren.

§ 4.

Hvor en enkelt til et Landdistrikt hørende Grund fuldstændig omslutes af Købstadsgrunde, kan Regeringen paa Andragende af Byraadet paabyde en saadan Grunds Indlemmelse i Købstaden, mod at der gives Ejeren en efter samtlige Forhold afpasset og, i Mangel af mindelig Overenskomst, af Indenrigsministeriet bestemt Erstatning, som udredes paa den i § 2 nævnte Maade.

§ 5.

Naar Landgrunde i Overensstemmelse med de i de foregaaende Paragraffer givne Forskrifter indlemmes under en Købstad, skal Regeringen være bemyndiget til:

- a) at indrømme en Frist af indtil 15 Aar med Gennemførelsen af Købstadlovgivningens Byggeforskrifter med Hensyn til de paa de indlemmede Grunde værende Bygninger;
- b) at bestemme, at de ifølge Sundhedslovgivningen for Købstaden gældende Forskrifter først efter Forløbet af et vist Tidsrum, der dog ikke maa være længere end 15 Aar, skal kunne fordres bragte i Anvendelse paa de indlemmede Arealer samt
- c) at indvilge i, at Bygningsafgiften af de paa de paagældende Landgrunde ved Indlemmelsen værende Bygninger, indtil Besidderskifte foregaar, dog ikke længere end for et Tidsrum af indtil 15 Aar, beregnes efter de for Landbygningers Ansættelse til saadan Afgift gældende Regler.

§ 6.

Udgifter ved de i en Købstad indlemmede Ejendommers Overførelse fra en til en anden Jurisdiktions Skøde- og Panteprotokoller, ved deres Omskrivning i Registre over Skatteoppebørsler og deslige blive, ifald begge Kommuner Bestyrelser har deltaget i Andragendet, at afholde af disse Kommuner efter Overenskomst mellem deres Bestyrelser, eller, dersom en saadan ikke kan naas, efter en af Indenrigsministeren foretagen Fordeling, i modsat Fald af den Kommune, som har ingivet Andragendet.

§ 7.

Denne Lov gælder ikke for Færøerne.

Lov af 29. December 1857 om Haandværks- og Fabrikdrift samt Handel og Beværtning m. m.

I. Om Adgang til Næringsdrift i Almindelighed.

§ 5. Berettigelsen efter Borgerskab eller Næringsbevis.

Borgerskabet berettiger til at udøve Næringen i den Købstad, hvor samme er taget, overalt paa sammes Grund eller Jord, forsaavidt Næringen ikke er bunden til et bestemt Sted. Det i en Købstad erhvervede Borgerskab fritager ikke for paa ny at tage Borgerskab eller Næringsbevis, naar paagældende ønsker at drive bunden Næring andetsteds.

Det givne Næringsbevis hjemler, forsaavidt det ej knytter Næringen til et bestemt Sted, Ret til Nedsættelse paa ethvert Sted i vedkommende Jurisdiktion, der ligger udenfor de i det følgende foreskrevne Grænser (§§ 28, 54—57); men det paa-ligger Vedkommende i Tilfælde af Flytning inden Jurisdiktionens Omraade derom at gøre Anmeldelse til Politimesteren, som da giver det tidligere udfærdigede Bevis for-nøden Paategning.

Begynder Vedkommende sin Næringsvej paa det Sted, hvorhen han er flyttet, uden at have erholdt Paategning, paadrager han sig Ansvar for uberettiget Nærings-brug. Vil den paagældende nedsætte sig i en anden Jurisdiktion, bliver et nyt Næ-ringsbevis eller Borgerskab at erhverve.

§ 14. Almindelige Bestemmelser angaaende de foreskrevne Afstande fra Købstaden.

Hvor et Næringsbrug efter denne Lov ikke maa udøves inden en vis Afstand fra en Købstad, beregnes denne i lige Linie fra Axeltorvet. Har Købstaden intet enkelt bestemt Axeltorv, bestemmer Overøvrigheden det Punkt, hvorfra Afstanden skal regnes. — Er der mellem Købstaden og det Sted paa Landet, hvor Næringsbruget attraas drevet, et Vand af i det mindste tusind Alens Bredde, og der ikke haves landfast Forbindelse med Købstaden af mindre Længde end den i nærværende Lov iøvrigt bestemte Afstand, skal Forbudsbestemmelsen aldeles ikke gælde. — Efter For-slag fra vedkommende Købstadskommunalbestyrelse kan Indenrigsministeren bestemme, at Forbudsbestemmelserne bortfalde eller indskrænkes for Købstaden.

II. Om Haandværks- og Fabrikdrift. C. Paa Landet.

§ 28. Afstandsbestemmelse.

Den Haandværksdrift, som hidtil ikke har kunnet øves paa Landet uden Be-villing, skal ikke tilstedes efter sædvanlig Næringsbevis i een Mils Afstand fra nær-meste Købstad i Kongeriget eller Hertugdømmet Slesvig. Dog undtages Møllebyggere, Murmestere, Tømmermestere, Hvedebrødsbagere, Snedkere, Glarmestere, Sadelmagere, Skrædere og Skomagere. Med Hensyn til Møllebrug gælder L. 14. April 1852, dog at Næringsbevis løses.

Nedsætter en Haandværker sig nærmere en Købstad end $\frac{1}{4}$ Mil fra sammes Axeltorv (§ 14), kan vedkommende kommunale Myndighed i Købstaden, efter de for samme gældende Regler, paaligne ham Næringssskat, som indbetales i Kæmnerkassen.

III. Om Handelen. C. Landet.

§ 54. *Afstandsbestemmelser.*

Groshandel, Købmandshandel og Detailhandel tilstedes ikke efter almindeligt Næringsbevis i mindre end $1\frac{1}{2}$ Mils Afstand fra nærmeste Købstad i Kongeriget eller Hertugdømmet Slesvig.

§ 55. *Høkerhandel.*

Den, som attraar at drive Høkerhandel paa Landet, har at erhverve Næringsbevis.

Det er Høkerne tilladt i deres Udsalgssteder at falholde de Produkter, som efter F. 23. April 1845 § 1 og L. 15. April 1854 § 2 kunne opkøbes overalt paa Landet, samt endvidere Øl, Salt, Brændolie, Tran, Lys, Svovlstikker, Træsko, Tjære, Sæbe, Soda, Kaffe, Kaffesurrogater, Sukker, Sirup, Te og Tobak, de sidstnævnte Artikler dog ikke i saadanne Kvantiteter, der ifølge § 31 ere forbeholdte Handel i Stort. Det er ikke tilladt Høkerne at lade Varer for egen Regning indføre fra Udlandet. Det er dem kun tilladt at have eet Udsalgssted, hvilket skal være ved Bopælen.

Høkerhandel tilstedes ikke i nærmere Afstand fra Købstæderne i Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig end 1 Mil. Dog bemyndiges Indenrigsministeriet til efter de stedlige Forhold at drage denne Grændse i en Afstand af indtil en halv Mil. Ligeledes bemyndiges Indenrigsministeriet til at gøre de i denne Paragraf indeholdte Afstandsbestemmelser anvendelige til Fordel for Handelspladser og Flækker i Kongeriget og Hertugdømmet Slesvig.

§ 57. *Marschandiserhandel.*

Til Marschandiserhandel udstedes et eget Næringsbevis under samme Betingelse som i Købstaden, dog ikke nogen Købstad nærmere end een Mil.

Amtmanden meddeler de i § 51 omhandlede Bevillinger efter de i Paragrafen indeholdte Regler. For en saadan Bevilling betales 2 Rd., der tilfalde vedkommende Sognekommune.

IX. Slutningsbestemmelser.

§ 98. *Bevillinger. Eneretsbevillinger.*

Indtil den 1. Januar 1862 skal Indenrigsministeriet være bemyndiget til, ved Bevilling, der udfærdiges i Kongens Navn, efter de hidtil gældende Regler, at gøre Undtagelse fra de i nærværende Lov indeholdte Bestemmelser. Dog skal samme Myndighed tilkomme Indenrigsministeriet ogsaa efter den nævnte Tid med Hensyn til de i denne Lovs §§ 2, 24, 28, 54, 55, 63 og 64 indeholdte Bestemmelser.

Lov af 23. Maj 1873 om Forandring i Næringsloven af
29. December 1857.

§ 12.

Den Indenrigsministeriet i Henhold til Loven af 29. December 1857 § 98 tilkommende Bemyndigelse til ved Bevilling at gøre Undtagelse fra Bestemmelser i denne Lov ophæves, forsaavidt angaar Bestemmelserne i §§ 28, 54 og 55. — Ligeledes ophæves den Indenrigsministeriet ved bemeldte Lovs § 55 tillagte Bemyndigelse til at drage den Grændse, indenfor hvilken Høkerhandel ikke tilstedes, i en Afstand af indtil en halv Mil fra nærmeste Købstad. — Dog kan Indenrigsministeriet, hvor en i Henhold til den i denne Paragraf nævnte Bemyndigelse meddelt Bevilling maatte bortfalde, ogsaa for Fremtiden meddele Bevilling til at drive samme Næring, naar Hensynet til Stedets Beboeres Tarv taler derfor.

Bilag 3.

	Købstaden.				
	Indbyggere 1. Februar 1916.	Handlende.	Haand- værkere.	Fabri- kanter.	Forbrugs- forenin- ger uden Nærings- adkomst.
Frederikssund	2 666	130	23	4	1
Helsingør	15 475	120	150	16	1
Hillerød	5 773	80	100	10	1
Holbæk	8 178	153	127	11	1
Kalundborg	5 277	125	180	5	1
Korsør	8 380	144	202	14	2
Køge	4 641	—	—	—	»
Nykøbing Sj.	2 621	30	51	»	1
Næstved	9 812	224	205	15	»
Præstø	1 463	36	53	4	1
Ringsted	4 897	75	102	4	»
Roskilde	12 533	185	206	28	—
Skelskør	2 675	—	—	—	—
Slagelse	12 748	166	233	40	»
Sorø	2 615	—	—	—	»
Storehedinge	2 154	42	48	6	—
Vordingborg	5 685	114	168	3	1
Aakirkeby	1 443				
Allinge-Sandvig	2 100				
Rønne	9 629	117	237	31	»
Svaneke	1 318				
Maribo	4 196	72	92	9	1
Nysted	1 536	21	72	—	1
Rødby	2 110	26	—	—	1
Sakskøbing	1 781	30	35	5	»
Assens	4 523	70	164	12	»
Bogense	2 707	34	68	10	»
Faaborg	4 577	65	80	15	»

b = betinget af Indlemmelser m. v.

u. B. = uden Betydning.

0 = stemmer baade for og imod.

Læbæltet.		Ja = For, Nej = Imod Læbæltets Ophævelse.		
Forbrugsforeninger.	Distriktets Indbyggerantal.	Haandværkerforening.	Handelsforening.	Detailhandlerforening.
9	16 000		nej	
5	3 000	u. B.	nej	0
14	14 000	ja	nej	nej
10	14 018	b	b	
11	11 000	b	ja	ja
4	3 939		nej	
24	—	0	nej	
13	8 360		ja	
34	—		nej	
16	11 250		nej	
18	16 250	b	ja	
17	—	nej	0	
—	—		ja	
31	14 000	ja	ja	ja
17	—	nej	0	
20	10 423	om 5 Aar	om 5 Aar	
16	11 230	ja	b	
.....		b		b
.....		u. B.		
6	5 300	ja	ja	
.....		u. B.		
6	7 650	nej	nej	
10	6 200	u. B.	nej	
9	—	nej	nej	
18	12 000	b	b	
7	8 900		nej	
7	8 550	b	nej	
21	9 400	nej	nej	nej

	Købstaden.				
	Indbyggere 1. Februar 1916.	Handlende.	Haand- værkere.	Fabri- kanter.	Forbrugs- forenin- ger uden Nærings- adkomst.
Kerteminde	2 872	73	93	13	»
Marstal	2 407				
Middelfart	6 079	77	99	10	1
Ærøskøbing	1 364				
Ebeltoft	1 704	33	52	5	»
Esbjerg	18 925				
Fredericia	15 206	250	250	20	»
Frederikshavn	8 532	124	155	8	1
Grenaa	4 039	69	155	10	1
Herning	7 389				
Hjørring	9 993	139	122	10	»
Hobro	3 907	68	118	7	»
Horsens	25 149				
Mariager	1 025				
Nykøbing M.	7 743	80	130	20	1
Randers	24 428	308	395	55	»
Ribe	5 089				
Ringkøbing	3 679	93	84	10	»
Silkeborg	9 180				
Skagen	3 212	30	35	»	»
Skanderborg	3 707	58	95	6	1
Thisted	6 833	152	92	7	»
Varde	4 799	70	200	10	1
Viborg	12 663	175	200	40	»

b = betinget af Indlemmelser m. v.

u. B. = uden Betydning.

0 = stemmer baade for og imod.

Læbæltet.		Ja = For, Nej = Imod Læbæltets Ophævelse.		
Forbrugsforeninger.	Distriktets Indbyggerantal.	Haandværkerforening.	Handelsforening.	Detailhandlerforening.
19	6 977	u. B.	nej	
.....				nej
12	9 000	u. B.	nej	
.....		nej		nej
7	3 825		ja	
.....		eksisterer ikke		
14	12 000		ja	b
7	8 920		0	
20	10 416	nej	nej	
.....		eksisterer ikke		
12	14 000	u. B.	0	nej
13	10 000		b	
.....		ja		nej
.....		b		
10	8 600	b	0	0
—	—	ja		
.....		ja		
5	4 618		ja	
.....		eksisterer ikke		
—	—	u. B.	u. B.	
34	13 810	0	0	nej
4	—	nej	nej	
9	4 668		nej	nej
12	9 131	u. B.	nej	

Bilag 4.

	Antal Forbrugsforeninger i Læbæltet inden Ophæ- velsen.	Antal Forbrugs- foreninger uden Næringsad- komst i Læbæl- tet efter Ophæ- velsen.		Læbæltedistriktets Indbyggerantal.		Antal paa Distriktsom- raadet efter Ophævelsen.			
		Afgang.	Tilgang.	Før Op- hævelsen.	Efter Op- hævelsen.	Hand- lende.	Haand- værkere.	Fabri- kanter.	I alt.
Nykøbing F.	18	1	8	14 000	16 000	"	"	"	529
Nakskov	13	6	"	12 330	13 210	29 *)	9 *)	"	38 *)
Stege	8	"	1	"	"	"	"	"	62
Neksø	6	"	"	"	"	"	"	"	"
Nyborg	12	"	"	"	10 640	25	138	"	163
Odense	14	3	6	24 628	30 842	"	"	"	940
Svendborg	7	3	"	"	"	127	131	2	260
Rudkøbing	2	"	"	5 289	5 390	"	"	"	64
Kolding	37	"	4	"	"	"	"	"	"
Vejle	20	3	3	"	"	"	"	"	"
Aarhus	13	9	"	16 994	22 715	"	"	"	432
Aalborg	10	2	4	13 875	18 077	"	"	"	123
Sæby	3	"	"	"	"	11	"	"	11
Skive	6	"	2	7 800	9 000	11	"	"	11
Lemvig	2	"	"	"	"	23	14	"	37
Holstebro	"	"	"	"	"	"	"	"	"
Stubbekøbing	"	"	"	"	"	"	"	"	"

*) Heri dog ikke medregnet Lollands Nørre Herred.

Kreditforeningen af Grundejere
paa Landet i Jylland.

Herning, den 6. Marts 1919.

Af en Notits i Bladene ser vi, at der af det højtærede Udvalg vil blive udarbejdet et Lovforslag om eventuel Indlemmelse af Landdistrikterne under Købstæderne.

Idet vi tillader os at henvise til vedlagte Genpart*) af vor Skrivelse af 9. Oktober 1917 til Indenrigsministeriet, tillade vi os at anmode det højtærede Udvalg om, at der i det paatænkte Lovforslag maa blive optaget en Bestemmelse om, at Ejendomme i de Distrikter, der indlemmes, kunne ogsaa efter Indlemmelsen stilles til Pant til Kreditforeninger og Hypotekforeninger af Ejere af Ejendomme paa Landet overensstemmende med de for saadanne Foreninger gældende, almindelige statutmæssige Bestemmelser.

En saadan Bestemmelse har kun Interesse for Kreditforeningerne i Jylland, idet, som det vil ses af vor Skrivelse til Indenrigsministeriet, saavel Østifternes Kreditforening som Fyns Stifts Kreditforening giver Laan i Ejendomme beliggende baade paa Landet og i Købstæderne. Her i Jylland er Forholdet derimod det, at efter Indlemmelsen vil Grundejerne kun have Adgang til at søge Laan i Købstadkreditforeningen, en Forening der er ganske ene paa sit Felt, medens de dog før Indlemmelsen har haft flere Kreditforeninger at vælge imellem.

For Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland har Spørgsmaalet en særlig Interesse, idet vor Udlaansvirksomhed ikke alene er blevet ganske betydelig begrænset ved den Udvidelse af Husmandskreditforeningens Taksationsgrænse, der har fundet Sted gennem Aarene, men ogsaa er bleven betydelig beskaaren ved de Indlemmelser, der har fundet Sted.

Vi synes, det er ubilligt, at vi skal give Afkald paa vor fortsatte Udlaansret i Distrikter, hvis Vækst og Trivsel og hele samfundsmæssige Ordning vi gennem Ydelsen af Laan har været med til at fremme paa en Tid, hvor Risikoen har været større og Forholdene vanskeligere at bedømme.

Naar hertil kommer, at disse Distrikter i de fleste Tilfælde er rene Villae eller Havebyer, ofte med meget spredt Bebyggelse og uden Spor af købstadmæssig Udseende, kan vi ikke se nogen Grund til, at særlig vi, hvis Udlaansomraade netop er Stationsbyerne og de købstadmæssig bebyggede Kommuner, ikke skulde have Lov til at bevare vor Udlaansret i saadanne Distrikter ogsaa efter, at de indlemmes under Købstaden.

Vi tillade os derfor at anmode det højtærede Udvalg om at tage Hensyn til dette vort Andragende ved Udarbejdelsen af det paatænkte Lovforslag.

Paa Bestyrelsens Vegne:

G. Larsen.

Til Udvalget til Overvejelse af Spørgsmaalet om Revision af Lov af 17. Maj 1873 om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne m. m.

*) Aftrykt som Bilag 6

Kreditforeningen af Grundejere paa
Landet i Jylland.

Herning, den 9. Oktober 1917.

Det høje Indenrigsministerium har i Skrivelse af 15. September 1909, Jn. Nr. 10 766, udtalt: „At Ministeriet ikke skønner, at der er noget til Hinder for, at der af Foreningen gives Tillægslaan i saadanne Ejendomme i de indlemmede Distrikter, der forinden Indlemmelsen ere pantsatte til Foreningen, hvorimod Kreditforeningen ikke kan anses berettiget til at yde Laan i de Ejendomme i de paagældende Distrikter, som ikke i Forvejen ere pantsatte til Foreningen“.

Da Foreningens Interesser i de Distrikter, som der Tid efter anden vil kunne blive Tale om at faa indlemmet under Købstæderne, er ret betydelige, og Distrikterne i sig selv ikke er saa helt smaa og ofte udgør en procentvis stor Del af det paagældende Amts Laaneobjekter, har det Spørgsmaal trængt sig frem, om der ikke kunde skaffes Hjemmel, om saadant maatte anses for nødvendigt, for os til at fortsætte vor Udlaansvirksomhed i de indlemmede Distrikter, hvor Erfaringen viser, at der finder en forholdsvis stærk og vedvarende Bebyggelse Sted. Ved de stadige Indlemmelser beskæres vort Udlaansomraade ikke saa ganske lidt samtidig med, at vor Udlaansvirksomhed er bleven indskrænket ved de gentagne Udvidelser af Husmandskreditforeningens Vurderingsgrænse.

For at vise vore Interesser i nogle af de Distrikter, som der allerede har været og føres Forhandling om at faa indlemmet i de vedliggende Købstæder, skal vi anføre Tallet paa Panter og Udlaanssummens Størrelse i følgende Kommuner: Hasseri ved Aalborg: 28 Panter med Laan 215 900 Kr. Strømmen ved Randers: 60 Panter med Laan 518 100 Kr. Vejlbj ved Aarhus: 68 Panter med Laan 572 500 Kr. Uhre og Vinding ved Vejle: 157 Panter med Laan 871 700 Kr. Bramdrup og Kolding Landsogn m. m.: 35 Panter med Laan 294 900 Kr.

For Øernes Vedkommende er Forholdet det, at Ejendomme beliggende i de indlemmede Distrikter ogsaa efter Indlemmelsen vil kunne pantsættes til de samme Kreditforeninger, som hidtil har givet Laan i dem, idet saavel Østifternes som Fyns.Stifts Kreditforening giver Laan i Ejendomme i Købstæderne og paa Landet. Her i Jylland er Forholdet derimod efter den hidtil fulgte Praksis det, at Ejendomme efter Indlemmelsen kun kan optages som Pant i Nye jyske Købstadkreditforening, en Forening, som er ganske uden Konkurrence fra nogen bestaaende Kreditforening.

I Lov Nr. 67 af 17. Maj 1873 om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne er ikke optaget nogen Bestemmelse om, at Ejendomme i det indlemmede Distrikt eller de Ejendomme, der senere opføres paa dette, alene kan optages som Pant i de Kreditforeninger, der er berettigede til at give Laan i Købstadejendomme.

Derimod er der i Lov Nr. 281 af 6. December 1912 og Nr. 69 af 15. Februar 1917 om Herning og Struer Kommuner Oprettelse til Købstad ved det høje Indenrigsministeriums Velvillie efter vort derom fremsatte ærbødige Andragende optaget Bestemmelse om, at Ejendomme i Herning og Struer kan ogsaa efter henholdsvis 1. April 1913 og 1. April 1917 stilles til Pant til Kreditforeninger og Hypotekforeninger af Ejere af Ejendomme paa Landet overensstemmende med de for saadanne Foreninger gældende almindelige statutmæssige Bestemmelser.

Efter at Kreditforeningens Udlaansret i de Kommuner, der gaar over til at blive Købstadkommuner, saaledes er lovfæstet, kunde det synes nærliggende ogsaa at sikre Foreningen Adgang til at fortsætte sin Virksomhed i de Kommuner eller Dele af Kommuner, der bliver indlemmede i Købstæder, forsaavidt det maatte skønnes nødvendigt at tilvejebringe Lovhjemmel herfor, og det høje Indenrigsministerium ikke mener administrativt at kunne meddele Foreningen en saadan Tilladelse i Analogi med de anførte Love om Herning og Struers Oprettelse til Købstad.

Da Spørgsmaalet, som sagt, er af ikke ringe Interesse for os, og det er rejst af Repræsentanterne, tillader Bestyrelsen sig derfor at bede Indenrigsministeriet om en Udtalelse, om Ministeriet fremdeles maa holde for, at Foreningen ikke er berettiget til at yde Laan i de Ejendomme i de indlemmede Distrikter, som ikke i Forvejen er pantsatte til os, og i bekræftende Fald, om det høje Indenrigsministerium vil være villigt til ved Fremsættelse af et Lovforslag om en Tilføjelse i Lighed med § 6 i Lov Nr. 281 af 6. December 1912 til Lov om Landdistrikters Indlemmelse i Købstæderne at skaffe os Lovhjemmel for vor fortsatte Udlaansret i disse Distrikter, saaledes som det er blevet os indrømmet i Lovene om Herning og Struers Oprettelse til Købstæder.

Bestyrelsen for Kreditforeningen af Grundejere paa Landet i Jylland.

Allerærbødigst

G. Larsen.

P. S. Thomsen.

R. Nielsen.

Til Indenrigsministeriet, København.

Til Indenrigsministeriet.

Som det vil være Ministeriet bekendt, er der i Love i de senere Aar, hvorved tidligere Landsbyer ophøjedes til Købstæder, optaget den Bestemmelse, at de Forsikringer, der ved Lovens Ikrafttræden var indtegnet i Landbygningernes Brandforsikring, den Wistoftske Brandforsikring eller et af de i Henhold til Lov af 12. April 1889 godkendte Bygningsbrandforsikringsselskaber, fremdeles skal forblive i det paagældende Selskab, saaledes at det overlades til Ejeren at bestemme, om han ønsker at indtræde i Købstædernes Brandforsikring eller at forblive i det tidligere Brandforsikringsselskab.

I Modsætning hertil er det i de Tilfælde, hvor en Landkommune eller en Del af en saadan indlemmes i en Købstadkommune, ubetinget fastsat, at de forsikrede Ejendomme, der i mange Tilfælde er egentlige Landbrugsejendomme, skal overgaa til Købstædernes Brandforsikring uden Vederlag til vedkommende Bygningsbrandforsikring, og det har været overladt til Købstædernes Brandforsikring at fastsætte det Gebyr, der betales for Afskrifter af de paagældende Vurderingsforretninger til Indtegnning i det Selskab, hvor Forsikringen hidtil har været tegnet.

Da dette Forhold maa forekomme ret ulogisk, tillader undertegnede Bygningsbrandforsikringsselskaber sig herved at anrage om, at det fremtidig, naar Landsbyer eller Dele af en Landkommune indlemmes i en Købstad, overlades til Ejerne af de indlemmede Ejendomme selv at træffe Bestemmelse om, hvorvidt de ønsker fremdeles at have deres Ejendomme forsikrede i det Selskab, hvori de ved Indlemmelsen er forsikrede, eller at overgaa til Købstædernes Brandforsikring, ligesom det, hvis saadan Overgang finder Sted, overlades til det vedkommende Selskab for Udskrift af Vurderingsforretningen at bestemme det Gebyr, der bliver at udrede for en saadan Udskrift.

Den 20. Maj 1919.

Den alm. Brandforsikring for Landbygninger.

Tronier.

H. Larsen.

Østifternes Brandforsikring.

Birket.

De mindre Landejendomsbesidderes Brandforsikringsforening for Bygninger og andre faste Ejendele paa Landet i Nørrejylland.

Elvin Wistoft.

Thisted Amts Landbygningers Brandforsikring.

Jens Hansen.

Husmandsbrandkassen.

H. C. Bjørnow.

Dansk Forsikringsselskab „Vermund“.

Dyppel.

Bygningsbrandforsikringen „Himmerland“.

H. Chr. Poulsen-Nør. *)

*) Andragendet er tilstillet Kommissionen til Erklæring med Indenrigsministeriets Skrivelse af 12. Juni 1919.

Bilag 8.

Fortegnelse

over

de i Henhold til Lov af 17. Maj 1873 stædfundne Indlemmelser af Landdistrikter i Købstæder.

Aakirkeby.

Bek. Nr.	96 af	14/9	1877.	Indlemmelse af Matr. Nr. 6 c af Aaker Sogn.
— —	112 -	7/8	1882.	— - — 3 d - — —
— —	45 -	27/3	1886.	— - — 3 c - — —
— —	121 -	13/7	1891.	— - — 3 f - — —
— —	226 -	21/12	1895.	— - — 5 c - — —
— —	30 -	11/2	1910.	— - — 5 ag - — —
— —	156 -	23/6	1911.	— - — 6 e - — —

Aalborg.

Bek. Nr.	84 af	24/7	1875.	Indlemmelse af den i Budolphi Landsogn beliggende Ejendom Vesterladegaard.
— —	76 -	7/6	1886.	Indlemmelse af nogle Arealer af Aalborg Ladegaard.
— —	41 -	30/3	1896.	— - — — —
— —	138 -	25/10	1898.	— - — nogle under bemeldte Købstad hørende Arealer samt angaaende nogle under bemeldte Købstad hørende Arealers Udskillelse af dennes Territorium og Indlemmelse i Nørre Tranders Sogn.
— —	25 -	14/2	1899.	Indlemmelse af 8 Matrikulsnumre af Sohngaardsholms Jorder.
— —	5 -	8/1	1900.	Indlemmelse i Aalborg Købstad af en Række Ejendomme af Budolphi Landsogn og Indlemmelse i Budolphi Landsogn af Matrikulsnumrene 3 a og 3 c—p af gamle Hasseris under Aalborg Købstad.

Aarhus.

Bek. Nr.	94 af	18/7	1873.	Henlæggelse af et Distrikt af Viby Sogn i Ning Herred.
— —	135 -	23/11	1886.	Indlemmelse af Landdistriktet „Aarhus Mølle“.
— —	169 -	12/12	1898.	— - — en Del af Marselisborg Hovedgaard i Viby Sogn.
— —	170 -	17/7	1907.	Indlemmelse af Matr. Nr. 24 a m. fl. af Skaade By.

Assens.

Bek. Nr.	188 af	28/9	1894.	Indlemmelse af det med Assens forbundne Landdistrikt fra 1/1 1895 dels i Assens Købstad, dels i Kjærum og Gamtofte Sognekommuner.
----------	--------	------	-------	---

Esbjerg.

Bek. Nr. 551 af $13/11$ 1916. Indlemmelse af 23 Matrikulsnumre af Guldager Sogn.

Frederiksberg.

Bek. Nr. 113 af $12/11$ 1884. Indlemmelse af en Del af Frederiksberg Kommunes Landdistrikt under Bydistriktet.

Grenaa.

Bek. Nr. 141 af $18/10$ 1897. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 e af Hessel Hovedgaard, Aalsø Sogn og Matr. Nr. 8 f af Bredstrup By, Gammel Sogn.

Hillerød.

Bek. Nr. 69 af $4/7$ 1877. Indlemmelse af forskellige til Frederiksborg Slotssogn hørende Arealer samt nogle til Købstaden hørende Arealers Henlæggelse under Slotssognet.
 — — 105 - $19/7$ 1882. Indlemmelse af en Del af Matr. Nr. 13 a af Nyhusene i Frederiksborg Slotssogn.
 — — 172 - $9/11$ 1887. Henlæggelse under Frederiksborg Slotssogn af et til Hillerød Købstad hørende Areal.
 — — 12 - $9/2$ 1892. Indlemmelse af et til Frederiksborg Slotssogn hørende Areal.
 — — 157 - $24/5$ 1906. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 af Trollesvang.

Hjørring.

Bek. Nr. 11 af $27/1$ 1876. Indlemmelse af en Del af Bidstrup Landdistrikt.
 — — 89 - $30/8$ 1877. Indlemmelse af forskellige Matrikulsnumre af Bidstrup Landdistrikt.

Holbæk.

Bek. Nr. 22 af $19/2$ 1878. Indlemmelse af 7 Matrikulsnumre af Holbæk Slots Ladegaards Jorder i Merløse Sogn under Holbæk Amt.
 — — 133 - $26/5$ 1893. Indlemmelse af Ejendommen Matr. Nr. 14 a af Holbæk Slots Ladegaard, Merløse Sogn under Holbæk Amt samt et tilstødende umatrikuleret Areal.
 — — 121 - $11/3$ 1918. Indlemmelse af Merløse Sognekommune under Holbæk Amt.

Holstebro.

Bek. Nr. 109 af $27/7$ 1899. Indlemmelse af de saakaldte Bispegaardsjorder.
 — — 32 - $24/2$ 1910. Indlemmelse af Ejendommen Matr. Nr. 2 a m. fl. af Vejen Mølle.

Horsens.

Bek. Nr. 134 af $12/7$ 1883. Fuldstændig Indlemmelse af Ejendommen Stjernholm.

Kolding.

- Bek. Nr. 209 af $24/7$ 1913. Indlemmelse af 7 Matrikulsnumre af Seest By og Sogn samt af 2 Matrikulsnumre af Kolding Slots- og Lade-
gaardsparcer.
- — 272 - $30/10$ 1914. Indlemmelse af Matr. Nr. 22 af Harthe By og Sogn.
- — 283 - $28/11$ 1914. — - — - 1 fd af Kolding Slots- og Lade-
gaardsparcer i Kolding Slotssogn.

Korsør.

- Bek. Nr. 51 af $3/4$ 1886. Indlemmelse af Øen Sprogø.
- — 44 - $28/2$ 1913. — af Ejendommen Matr. Nr. 11 og 1 n af
Taarnborg Hovedgaard i Taarnborg Sogn under Sorø
Amt samt et udfor de nævnte Ejendomme i Korsør-
Nor beliggende tørlagt Areal.

Marstal.

- Bek. Nr. 126 af $3/11$ 1886. Indlemmelse af Matr. Nr. 4 c af Marstal Landsby og
Sogn.

Køge.

- Bek. Nr. 91 af $24/2$ 1917. Indlemmelse af 16 Matrikulsnumre af Gl. Køgegaard
Hovedgaard.

Nyborg.

- Bek. Nr. 82 af $18/5$ 1898. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 qb, 1 br og 1 bs af Juelsberg
Hovedgaard (verdslig Henseende).
- — 58 - $11/3$ 1913. Indlemmelse af Arealer af Nyborg Landsogn, Henlæg-
gelse af Arealer til Aunslev-Bovense Kommune fra
Købstadkommunen.

Nykøbing F.

- Bek. Nr. 122 af $7/11$ 1877. Indlemmelse af 34 Matrikulsnumre af Nykøbing Landsogn
- — 136 - $22/9$ 1899. — - 11 — - Vesterborg Hoved
gaard.
- — 68 - $7/4$ 1904. Indlemmelse af 2 Matrikulsnumre i Idestrup Sogn.
- — 66 - $30/3$ 1907. — - de med Hensyn til Fattig- og Skolevæsen
under Købstaden hørende Landdistrikter.

Nykøbing S.

- Bek. Nr. 257 af $2/10$ 1915. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 ø, 1 aa, 1 ab, 1 ac og 1 a
af Anneberg Hovedgaard i Højby Sogn.

Nykøbing Mors.

- Bek. Nr. 70 af $15/6$ 1901. Indlemmelse af det med Hensyn til Skole- og Fattigvæsen
under Købstaden hørende Landdistrikt.

Næstved.

- Bek. Nr. 196 af $\frac{25}{10}$ 1888. Indlemmelse af Matr. Nr. 193 a-k af St. Mortens Landdistrikt (verdslig Henseende).
 — — 7 - $\frac{18}{1}$ 1904. Indlemmelse af Matr. Nr. 185 af St. Mortens Landdistrikt.
 — — 295 - $\frac{18}{12}$ 1912. — — — — 3 h af Herlufsholm Hovedgaard i Herlufsholms Sogn under Sorø Amt.

Nørresundby.

- Bek. Nr. 15 af $\frac{18}{1}$ 1915. Indlemmelse af Matr. Nr. 13 n af Nørre Uttrup By.
 — — 68 - $\frac{11}{3}$ 1915. — — — — 21 at, 21 bp og 21 bq af Lindholm By i Sundby Sogn.

Odense.

- Bek. Nr. 76 af $\frac{19}{7}$ 1877. Indlemmelse af forskellige til Vor Frue, St. Hans, St. Knuds og Dalum Sogne hørende Arealer.
 — — 145 - $\frac{12}{12}$ 1882. Indlemmelse af forskellige Arealer af Odense St. Knuds Landsogn.
 — — 107 - $\frac{11}{6}$ 1887. Indlemmelse af et Areal af Matr. Nr. 1 a af Aalykkegaard Hovedgaard (verdslig Henseende).
 — — 144 - $\frac{15}{11}$ 1889. Indlemmelse af Parcellen Matr. Nr. 1 eg af Aalykkegaard Hovedgaard (verdslig Henseende).
 — — 213 - $\frac{11}{9}$ 1893. Indlemmelse af Ejendommen „Godthaab“, Matr. Nr. 11 af Hunderup By i Odense St. Knuds Landdistrikt (verdslig Henseende).
 — — 215 - $\frac{9}{12}$ 1895. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 ep af Aalykkegaard Hovedgaard (verdslig Henseende).
 — — 92 - $\frac{23}{6}$ 1896. Indlemmelse af Matr. Nr. 2 r af Hunderup By.
 — — 100 - $\frac{8}{7}$ 1896. — — Matr. Nr. 3 h og 4 c af Sanderum By.
 — — 107 - $\frac{15}{8}$ 1896. Henlæggelse af Matr. Nr. 3 h og 4 c af Sanderum By under St. Knuds Sogn i Odense.
 — — 5 - $\frac{20}{1}$ 1897. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 eq og 1 er af Aalykkegaards Hovedgaard (verdslig Henseende).
 — — 4 - $\frac{7}{1}$ 1901. Indlemmelse af Odense St. Knuds Landdistrikt (verdslig Henseende).
 — — 9 - $\frac{16}{1}$ 1913. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 fy, 1 kz, 1 ky af Aalykkegaard Hovedgaard i Odense St. Hans Landdistrikt (verdslig Henseende).
 — — 225 - $\frac{13}{8}$ 1915. Indlemmelse af 14 Matrikulsnumre samt 1 Parcel af Matr. Nr. 1 ha af Aalykkegaard Hovedgaard i Odense St. Hans Landdistrikt.

Ribe.

- Bek. Nr. 59 af $\frac{20}{6}$ 1877. Indlemmelse af to til Jernbanestationspladsen ved Ribe eksproprierede Arealer.
 — — 264 - $\frac{20}{11}$ 1912. Indlemmelse af Lustrup-Tved-Tange Sognekommune.

Ringkøbing.

- Bek. Nr. 29 af $\frac{3}{3}$ 1890. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 i af Rindom Sogn under Ringkøbing Amt.

Roskilde.

- Bek. Nr. 138 af $\frac{28}{12}$ 1878. Indlemmelse af forskellige under St. Jørgensbjerg Sogn
 enhørende Arealer.
 — — 21 - $\frac{20}{1}$ 1911. Indlemmelse af Ejendommene Matr. Nr. 1 b m. fl. af Ros-
 kilde Jomfruklosters Jorder i Himmeløv Sogn samt et
 Areal af Frue Sogn, alle under Københavns Amt.

Skanderborg.

- Bek. Nr. 220 af $\frac{3}{9}$ 1906. Indlemmelse af Matr. Nr. 4 g og 4 k af Hestehaven.
 — — 246 - $\frac{6}{11}$ 1906. — — — — 31 a af Skanderborg Jorder.

Skelskør.

- Bek. Nr. 159 af $\frac{28}{11}$ 1881. Indlemmelse af 24 Matrikulsnumre af Egeslevmagle Sogn.
 — — 76 - $\frac{7}{8}$ 1884. — - Matr. Nr. 1 c og 1 g af Smidstrup By i
 Egeslevmagle Sogn.

Skive.

- Bek. Nr. 5 af $\frac{22}{1}$ 1881. Indlemmelse af 11 Matrikulsnumre af Ny Skivehus Hoved-
 gaards Jorder af Skive Landsogn.
 — — 121 - $\frac{16}{7}$ 1885. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 k og 1 l af Gamle Skivehus i
 Skive Landsogn.
 — — 175 - $\frac{12}{11}$ 1887. Indlemmelse af Matr. Nr. 2 a af Skive-Braarup Jorder i
 Skive Landsogn.
 — — 101 - $\frac{3}{5}$ 1900. Indlemmelse af 11 Matrikulsnumre af Ny Skivehus Hoved-
 gaards Jorder.
 — — 62 - $\frac{16}{3}$ 1907. Indlemmelse af Matr. Nr. 3 a og 3 b af Skive Jorder i
 Skive Landsogn.
 — — 208 - $\frac{1}{7}$ 1916. Indlemmelse af Matr. Nr. 12 af Gammelgaard Mark.

Slagelse.

- Bek. Nr. 19 af $\frac{5}{3}$ 1896. Indlemmelse af Matr. Nr. 7 c, 7 d og 7 e af Antvorskov
 Hovedgaard.
 — — 142 - $\frac{25}{8}$ 1904. Indlemmelse af Matr. Nr. 7 r af Antvorskov Hovedgaard,
 — — 215 - $\frac{12}{9}$ 1911. — - 69 Matrikulsnumre af Slagelse St. Peders
 Landsogn under Sorø Amt

Sorø.

- Bek. Nr. 172 af $\frac{27}{12}$ 1883. Indlemmelse af forskellige under Sorø Købstadistrikt
 hørende Arealer.
 — — 161 - $\frac{18}{8}$ 1888. Indlemmelse af Matr. Nr. 7 b, 7 c og 7 d af Sorø Land-
 distrikt (verdslig Henseende).
 — — 105 - $\frac{21}{6}$ 1892. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 v, 1 x og 35 c af Sorø Lille
 Ladegaard (verdslig Henseende).
 — — 137 - $\frac{12}{10}$ 1897. Indlemmelse af 7 Matrikulsnumre af Sorø Landdistrikt
 (verdslig Henseende).
 — — 99 - $\frac{20}{9}$ 1901. Indlemmelse af 13 Matrikulsnumre af Lille Ladegaard
 Hovedgaard (verdslig Henseende).
 — — 25 - $\frac{17}{2}$ 1904. Indlemmelse af 15 Matrikulsnumre af Lille Ladegaard i
 Købstadens Landdistrikt.

- Bek. Nr. 4 af $\frac{6}{1}$ 1908. Indlemmelse af Matr. Nr. 7 m. fl. og 10 e af Sorø Lille Ladegaard i Sorø Landdistrikt (verdslig Henseende).
 — — 45 - $\frac{14}{2}$ 1914. Indlemmelse af Matr. Nr. 1 a af Lille Ladegaard Hovedgaard (verdslig Henseende).
 — — 352 - $\frac{21}{11}$ 1916. Indlemmelse af 9 Matrikulsnumre af Lille Ladegaard Hovedgaard af Sorø Landsogn.

Stege.

- Bek. Nr. 89 af $\frac{21}{6}$ 1898. Indlemmelse af et mellem Lindemark By i Stege Landsogn og Stege Havn beliggende inddæmmet Areal.

Thisted.

- Bek. Nr. 95 af $\frac{1}{7}$ 1876. Indlemmelse af forskellige under Thisted Landsogn i Thisted Amt hørende Arealer.

Varde.

- Bek. Nr. 115 af $\frac{9}{7}$ 1897. Indlemmelse af 17 Matrikulsnumre af Varde Landsogn.

Vejle.

- Bek. Nr. 131 af $\frac{23}{7}$ 1903. Indlemmelse af Matr. Nr. 11 a af Uhre By, Hover Sogn.
 — — 132 - $\frac{23}{7}$ 1903. Indlemmelse af Matrikulsnumre af Sophiesminde og af Vejle Enge i Skibet Sogn.
 — — 184 - $\frac{3}{8}$ 1909. Indlemmelse af Ejendommene Matr. Nr. 1 a m. fl. af Hornstrup Sogn og Matr.-Nr. 7 f m. fl. af Uhre By i Hover Sogn.
 — — 214 - $\frac{4}{9}$ 1911. Indlemmelse af Matr. Nr. 12 af Uhre By i Hover Sogn.
 — — 234 - $\frac{30}{9}$ 1914. Indlemmelse af forskellige Ejendomme i Uhre By, Hover Sogn under Vejle Amt (verdslig Henseende).
 — — 266 - $\frac{15}{10}$ 1915. Indlemmelse af forskellige Ejendomme af Uhre By, Hover Sogn under Vejle Amt (kirkelig Henseende).
 — — 276 - $\frac{19}{10}$ 1915. Indlemmelse af Matr. Nr. 6 af Uhre By, Hover Sogn.

Viborg.

- Bek. Nr. 388 af $\frac{13}{7}$ 1917. Indlemmelse af et Areal af Matr. Nr. 1 a og 1 b af Asmild Kloster.

Vordingborg.

- Bek. Nr. 83 af $\frac{6}{6}$ 1876. Indlemmelse af forskellige under Vordingborg Landsogn i Præstø Amt hørende Arealer (verdslig Henseende).
 — — 144 - $\frac{11}{12}$ 1882. Indlemmelse af et Areal af Vordingborg Landsogn samt et Areal af bemeldte Købstads Jorder under Vordingborg Landsogn.
 — — 17 - $\frac{13}{2}$ 1897. Indlemmelse af Matr. Nr. 156 a og 156 b af Vordingborg Købstads Ore og Gallemaeder.
 — — 510 - $\frac{11}{10}$ 1917. Indlemmelse af Matr. Nr. 41 af Marienlyst Hovedgaard.

Bilag 9.

Oversigt

over

de Kommissionen forelagte Sager angaaende Indlemmelser.

I.	Indlemmelse i Odense	Købstad af Sct. Hans Landdistrikt.
II.	— - Aarhus	— - en Del af Vejlbj Sognekommune.
III.	— - Skanderborg	— - en Del af Skanderup Sognekommune.
IV.	— - Hobro	— - Hostruphuse i Øls - Hørby - Døstrup Sognekommune.
V.	— - Randers	— - „Strømmen“ i Vorup og Kristrup Sognekommuner.
VI.	— - Viborg	— - en Del af Asmild Sognekommune.
VII.	— - Næstved	— - Sct. Mortens Landdistrikt.
VIII.	— - Skive	— - en Del af Skive Landsogn-Resen Sognekommune.
IX.	— - Kolding	— - Kolding Slotssogn m. m.
X.	— - Vejle	— - Vejle Landdistrikt og en Del af Vinding Sognekommune.
XI.	— - Roskilde	— - Dele af Sct. Jørgensbjerg og Himmel Sognekommuner.
XII.	— - Vordingborg	— - en Del af Vordingborg Landsogn.
XIII.	— - Middelfart	— - Middelfart Landdistrikt m. m.
XIV.	— - Holbæk	— - Merløse Sognekommune.
XV.	— - Aalborg	— - en Del af Budolphi Landsogn.
XVI.	— - Sorø	— - en Del af Sorø Landdistrikt.
XVII.	— - Præstø	— - et Areal af Skibbinge Sognekommune.

I. Indlemmelse i Odense Købstad af Sct. Hans Landdistrikt.

Indenrigsministeriet har tilstillet Kommissionen et Andragende fra 559 Grundejere i Odense Sct. Hans Landdistrikt om, at Landdistriktet maa blive indlemmet i Odense Købstad. Til Begrundelse herfor anføres, at Landdistriktet ligger i en Bue udenom Odense og er delt i to helt adskilte Stykker, at Politivæsenet er meget mangelfuldt (kun 1 Betjent), at der ikke findes noget Vandværk, at der — uanset Sundhedsvedtægtens Bestemmelser — ikke findes nogen Renovationsordning, samt at Kommunens økonomiske Tilstand meget vanskeliggør Gennemførelsen af de i disse Henseender fornødne Foranstaltninger. Endvidere anføres, at Skolevæsenet er blevet meget kostbart for Kommunen, idet talrige Arbejderfamilier er flyttet derud fra Odense.

Under Henvisning til forskellige stedfundne Indlemmelser af enkelte Dele af Landdistriktet under Odense Købstad androg Distriktsraadet allerede i Maj 1905 om Landdistriktets fuldstændige Indlemmelse i Odense; det anførtes, at Landdistriktets økonomiske Stilling var meget uheldig, særlig som Følge af, at de i Odense beskæftigede Arbejdere i vidt Omfang tog Bopæl i Landdistriktet, hvorved dettes Skatteevne blev forholdsvis ringe, medens Udgifterne til Fattigvæsen, Alderdomsunderstøttelse m. v. stedse var stigende; Andragendet var tiltraadt af over $\frac{2}{3}$ af Grundejerne (ialt fandtes 308 Grundejere, hvoraf 254 stemte ja, 29 stemte nej, og 25 stemte ikke) og disse ejede 1244 af de 1458 Td. Land, der ønskedes indlemmet. Odense Byraad modsatte sig foreløbigt Indlemmelsen under Hensyn til, at en stor Del af Landdistriktet endnu havde en fuldstændig landlig Karakter, og Sagen blev derefter stillet i Bero.

I 1907 forespurgte Ministeriet om Byraadets Stilling, og Raadet svarede, at der var nedsat et Udvalg til at forhandle om Sagen. I Februar 1906 indsendte Landdistriktet et fornyet Andragende om Indlemmelse, og Sagen har derefter gentagne Gange været rejst, men Byraadet har modsat sig Indlemmelsen, idet denne mentes at ville blive særdeles bekostelig for Odense Kommune.

Ved Bekendtgørelse af 16. Januar 1913 blev 3 Matr.-Nr. af Aalykkegaard i Landdistriktet indlemmet i Odense til Brug som Markedsplads (med Distriktsraadets Samtykke), og ved Bekendtgørelse af 13. August 1915 blev 15 Matr.-Nr. af Aalykkegaard (ligeledes med Distriktsraadets Samtykke) indlemmede i Odense; det drejede sig om Arealer, som Odense havde købt bl. a. til Havneanlæg, og som paa 2 Matr.-Nr. nær var ubebyggede.

Imidlertid har saavel Landdistriktets Bestyrelse (i Skrivelse til Ministeriet af 25. Juni 1915) som Flertallet af Grundejerne (Skrivelse af 7. Juni 1916) paany rejst Spørgsmaalet om helé Landdistriktets Indlemmelse.

Odense Sct. Hans Landdistrikt, der efter Folketællingen 1916 havde c. 6 200 Indbyggere og ved Folketællingen 1918 6 666 Indbyggere, henhører til Odense Købstad i gejstlig Henseende og har Forsørgelsesvæsen, men ikke Skolevæsen, fælles med Købstaden.

Ifølge Distriktsbestyrelsens Oplysninger er Udgifterne til Skolevæsenet steget fra 7 300 Kr. i 1905 til 15 230 Kr. i 1910 og 34 050 Kr. i 1915 (foruden Forrentning og Amortisation af Bygningerne), og Udgifterne til Forsørgelsesvæsenet vare i de nævnte 3 Aar henholdsvis 6 700 Kr., 10 300 Kr. og 29 300 Kr. Af Kommunens 1572 Skatteydere havde i 1915—16 1350 en Indtægt af indtil 1 500 Kr. og 150 en Indtægt mellem 1 500 Kr. og 3 000 Kr., Budgettet for 1916—17 balancerede med 132 395 Kr.; Indtægten ved paalignede Skatter var budgetteret til 101 221 Kr., hvoraf Hartkornsskat 9 880 Kr. og Ejendomsskyld 15 840 Kr. Kommunens Befolkning bestaar væsentligst

af Arbejdere og ligestillede, og største Delen af Beboerne driver Næring eller har Virksomhed i Odense.

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Odense Købstad 1915—16.....	5,3	7,4
— 1916—17.....	4,6	5,8
— 1917—18.....	5,2	5,7
— 1918—19.....	5,6	6,5
Sct. Hans Landdistrikt 1915—16.....	3,9	7,8
— 1916—17.....	3,9	6,9
— 1917—18.....	3,6	6,4
— 1918—19.....	3,9	6,9

Efter at Kommissionen den 18. September 1916 havde afholdt et Møde i Odense med Repræsentanter for Odense Amsraad, Odense Byraad, Sct. Hans Landdistriktsraad og et af Grundejere i Landdistriktet nedsat Udvalg, modtog Kommissionen den 30. Oktober s. A. fra Odense Borgmesterkontor stenografisk Referat af Forhandlingerne paa Mødet tilligemed nærmere Redegørelse angaaende Købstadkommunens Udgifter ved Overtagelsen af Landsognet. Sagen blev derefter tilstillet Indenrigsministeriet, som under 8. November s. A. anmodede Amtmanden over Odense Amt om ved Forhandling med de interesserede Parter at ville søge tilvejebragt frivillig Overenskomst angaaende Indlemmelsen. Under 11. Maj 1917 har Amtmanden indberettet, at Forhandlingerne efter Odense Byraads Ønske var udsatte til efter Byraadsvalget (April 1917), men nu var genoptagne, og under 13. April 1919 har Amtmanden indberettet, at Byraadet har fremsat Forslag om, at Købstaden skulde overtage Landdistriktets Vandforsyning, lægge Sporvogn ad Skibhusvejen til Skolen og optage en Del af Børnene fra Landdistriktet i Købstadens Skoler under Forudsætning af, at Indlemmelsessagen stilledes i Bero i 15 Aar. Til dette Forslag har Landdistriktsraadet ikke taget Stilling endnu. For Grundejernes Vedkommende var der ifølge Oplysning fra „St. Hans Landdistrikts Grundejerforening af 1918“ tilvejebragt fornøden Majoritet for Indlemmelsen, nemlig over $\frac{2}{3}$ af Grundejerne, der ejer over Halvdelen af Arealet (792 Tdr. Land af 1300 Tdr.). Ved en i Juli 1919 foretagen Afstemning stemte 760 Grundejere med Areal 750 Tdr. Land for Indlemmelsen; 13 stemte imod, 76 stemte ikke og 12 Stemmesedler var ugyldige. I alt findes 861 Grundejere med 1267 Tdr. Land. Odense Kommune, der ejer 380 Tdr. Land, stemte ikke.

Ved et i September 1919 afholdt Møde i Odense forhandlede Kommissionen med Repræsentanter for Odense Købstad, Odense Sct. Hans Landdistrikt, Dalum og Frue Landsogne. Det vedtoges at fortsætte disse Forhandlinger under Amtmandens Forsæde, idet man var enige om, at det maatte være en Forudsætning, at Forhandlingerne tilendebragtes meget hurtigt.

II. Indlemmelser i Aarhus fra Vejlbj Kommune.

Sagen er forelagt Kommissionen af Aarhus Byraad (Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse).

Det Areal, der ønskes indlemmet, er „de Ejendomme, som er beliggende paa den øst for Grenaa Landevej liggende Del af Vejlbj Kommune“. Arealets Størrelse er ca. 440 ha.

Som Aarsager til Ønsket om Indlemmelse anføres, at den paagældende Del af Vejlbj Kommune hovedsagelig bebos af Aarhusborgere, der enten som Landliggere

tager Sommerophold i Villakvarteret i Vejlbj eller har Helaarsophold der, men driver Næring i Aarhus.

Byraadsudvalget forbeholdt sig mundtligt at fremkomme med nærmere Be- grundelse af Ønsket om Indlemmelse, og Kommissionen afholdt derefter den 19. Sep- tember 1916 Møde i Aarhus med Repræsentanter for Aarhus Amtsråd, Aarhus By- raad og Vejlbj Sogneraad. Paa Mødet begrundede Byraadsudvalgets Ordfører nær- mere Ønsket om Indlemmelse, idet han særligt henviste til, at Vejlbj Kommune virkede som „Skattely“ for Aarhus. Sogneraadet protesterede mod Indlemmelsen, der kun vilde blive til Skade for Vejlbj, og oplyste, at Vejlbj havde ca. 2 500 Indbyg- gere, hvoraf ca. 1 500 paa det til Indlemmelse foreslaaede Areal; sidstnævnte Areal havde ca. 270 Grundejere, det øvrige Areal ca. 140. Af Kommunens Indbyggere var ca. 300 Landliggere, og ca. 600 henhørte til Aarhus Sindssygehospital, der er belig- gende i Vejlbj Kommune.

Fra Vejlbj Sogneraad modtog Kommissionen derefter under 21. November 1916 en Skrivelse, hvoraf fremgik, at Sogneraadet fastholdt sin paa Mødet i Aarhus den 19. September s. A. fremsatte Protest mod Indlemmelsen, og at en foretagen Af- stemning blandt Grundejerne havde givet betydeligt Flertal imod Indlemmelsen; det fremgik dog af Skrivelsen, at Afstemningen var foretagen uden nærmere Præcisering af, hvilke Vilkaar for Indlemmelsen der kunde forventes fastsat. Fra Justitsmini- steriet har Kommissionen derhos modtaget Meddelelse om, at Direktionen for Aarhus Sindssygehospital ikke ønsker denne Anstalts Areal indlemmet.

Sagen blev af Kommissionen tilstillet Indenrigsministeriet, som under 30. Marts 1917 anmodede Amtmanden over Aarhus Amt om ved Forhandling at ville søge tilvejebragt frivillig Overenskomst angaaende Indlemmelsen. Ved Skrivelse af 21. Juli 1917 indberettede Amtmanden, at der fra Sognekommunens Side ved For- handlingerne var rejst Modstand mod Indlemmelse af det omhandlede, øst for Grenaa Landevej beliggende Areal af Vejlbj Kommune, hvorhos Sogneraadets, Amtsrådets og de paagældende Grundejeres Repræsentanter havde fremhævet, at Spørgsmaalet om Indlemmelse i hvert Fald kun burde rejses i den Form, at Indlemmelsen om- fattede hele Vejlbj Kommune. De delegerede fra Aarhus Byraad fremsatte under Forhandlingerne subsidiært Ønske om Indlemmelse af hele Kommnen i Aarhus Køb- stad. Indenrigsministeriet anmodede derefter under 1. August 1917 Amtmanden om at optage fornyet Forhandling angaaende Spørgsmaalet om Indlemmelse af hele Vejlbj Kommune.

Om Forløbet af disse Forhandlinger har Amtmanden fremsendt følgende Referat:

„Stiftamtmanden fremlagde Ministeriets Skrivelse og bemærkede, at forsaavidt Sagen skal fremmes, maatte der efter det af Ministeriet udtalte foretages en Afstem- ning af Grundejerne og af de kommunale Vælgere i Vejlbj Kommune paa de Vil- kaar, som Kommunalbestyrelserne komme overens om, eller som tilbydes fra den ene Kommunes Side. Sagen gjordes derefter til Genstand for Forhandling, hvorunder fremførtes i det væsentlige de Synspunkter, der tidligere var fremført dels for, dels mod Indlemmelsen. Formanden for Aarhus Bys Delegerede bemærkede, at Byen i Tilfælde af Indlemmelse vilde være villig til Indrømmelse i Henseende til de Skatte- krav, der vilde blive stillede overfor Beboerne i det indlemmede Distrikt. Man havde i saa Henseende tænkt sig at tilbyde, at Skatten, forsaavidt angaar det egentlige Villakvarter — efter en Grænse Aarhus—Grenaa Landevej, Fuetvej til Havet —, i et vist Aaremaal, 15 à 20 Aar, ikke skulde overstige 7 pCt. af den skattepligtige Ind- komst, og for den øvrige Del af Kommunen $3\frac{1}{2}$ pCt.; disse Lettelser tænktes dog for den vestlige Dels Vedkommende kun at skulle komme til Anvendelse overfor de nu-

værende Beboere. I Villakvarteret skulde tilflyttede i foromhandlede Tidsrum nyde godt af Indrømmelsen. Man vilde endvidere gaa ind paa, at de nugældende Bygge- og Sundhedsforskrifter i Kommunen i et vist Aaremaal skulde forblive gældende, saa længe ikke en sammenhængende høj Bebyggelse fremkom. Man vilde endvidere være villig til Forhandling med Amsraadet angaaende en passende Affindelsessum. Det nævntes dernæst, at Købstaden var villig til at anlægge en Strandvej fra Aarhus til Riis Skov St. i Løbet af 5 Aar.

De delegerede for Sogneraadet udtalte, at der indenfor Raadet var Enighed om bestemt at modsætte sig Indlemmelsen. Det oplystes, at der af „Grundejerfor- eningen for Riis Skov Villakvarter“ ved et Bestyrelsesvalg var blevet foretaget en Af- stemning, hvorefter den langt overvejende Del havde stemt imod Indlemmelsen.

Fra Grundejernes Side gjordes gældende, at Stemningen blandt Grundejerne og Beboerne var saa overvejende imod Indlemmelsen, at denne allerede af den Grund ikke burde finde Sted. Forsaavidt det drejede sig om at rette paa de for Købstaden uheldige Beskatningsregler, formentes saadanne at burde foregaa ved Ændring gen- nem Skattelovene; man forment i hvert Tilfælde ikke, at de herhenhørende peku- niære Spørgsmaal vare egnede til at lægges til Grund ved Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommunen skulde miste sin Selvstændighed ved at inddrages under Købstadkommunen.

Amsraadets Delegerede fandt ikke, at der for Tiden kunde være Spørgsmaal om at gennemføre Indlemmelsessagen, men forbeholdt i øvrigt i Tilfælde af Indlem- melse, at der ydes Amtskommunen fuld Erstatning.

Fra Grundejernes Side bemærkedes, at det kun for faa Beboeres Vedkommende, ca. 35, kunde have Betydning for Købstaden, at faa Købstadens Beskatningsregler bragt til Anvendelse for Udflyttere. Hr. Møller bemærkede hertil, at et langt større Antal havde Forbindelse med Aarhus By og nød Byens Goder.

Det viste sig paa Mødet, at nærmere Overensstemmelse mellem Parterne var uopnaaelig. Paa given Anledning udtalte Fabrikant Møller paa de for Byen Delege- redes Vegne, at han — som Sagen forelaa — maatte anse videre Forhandling for Tiden angaaende denne Sag for unyttig, og at han navnlig ikke kunde anse det for ønskeligt at faa nogen Afstemning forsøgt. Fra alle Sider var man herefter enig om, at Forhandlingerne burde afsluttes“.

Fra Vejlbys Kæmnerkontor er derhos afgivet følgende Oplysninger om Kommu- nens økonomiske Forhold (pr. August 1917).

„Kommunens Hartkorn 227 Tdr. 6 Skpr. 2 Fdk. 1½ Album

— Ejendomsskyld Kr. 4 937 400,00

— Areal 2 250 Tdr. Ld.

Paalignede Ejendomsskatter: 1916—17

Af Hartkorn Kr. 3 068,46 pr. Td.: Kr. 13,44

Ejendomsskyld Kr. 5 083,33 pr. 100 Kr. 12 Øre

Paalignede personlige Skatter Kr. 82 461,83

Ligningsprocenten 1,7

Paalignede Erhvervsskatter Kr. 25,97

Skatteprocenten 1,9

Paalignede Menighedsudgifter Kr. 14 378,07

Paalignet Skat af Aktieselskaber 0,00

Tillægsligning i Henhold til Dyrtidslovene er ikke foretaget.“

Sagen er den 2. November 1917 af Indenrigsministeriet sendt Kommissionen til fornyet Erklæring.

Vejlby Kommunes Indbyggerantal udgjorde 1916...	2 587
1918...	2 934

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Aarhus 1915—16	6,75	10,4
— 1916—17	5,4	7,9
— 1917—18	5,85	7,6
— 1918—19	7,5	9,3
Vejlby 1915—16	2,4	2,3
— 1916—17	1,7	1,9
— 1917—18	2,4	2,0
— 1918—19	3,0	2,5

III. Indlemmelser i Skanderborg fra Skanderup Sogn.

Sagen er forelagt Kommissionen af Indenrigsministeriet.

Skanderborg Byraad andrager om Indlemmelse i Skanderborg af Kvarteret omkring Skanderborg Jernbanestation i Skanderup-Stilling Kommune, hvilket Areal støder umiddelbart op til Købstadens Grunde.

Arealet omfatter Matr.-Nr. 1 c—f, 4 d—f, 5 a—v, 12 a—n, 13 b, 13 d, 13 e, 14 d, 16 b, 16 d—i samt Skanderborg Jernbanestation, ialt 52 Matr.-Nr. foruden Stationen.

Antal Grundejere: 28, hvoraf 23 stemmer for Indlemmelsen ($\frac{2}{3}$ af 28 lig 19). De 23 Grundejere ejer over Halvdelen af Arealet.

Byraadet anfører, at Terrænets Bebyggelse er af en fuldtud bymæssig Karakter og danner et sammenhængende Hele med Byens Bebyggelse, hvorhos Byraadet peger paa det uheldige i, at Jernbanestationen ligger i Landkommunen.

Skanderup-Stilling Sogneraad protesterer mod Indlemmelsen. Sogneraadet oplyser, at Arealet er et godt Aktiv (Skatter 1914—15: 4 779 Kr.; Ejendomsskyldvurdering 397 300 Kr.; Udgifter til Fattigvæsen og Alderdomsunderstøttelse meget ringe); Raadet bestrider, at Bebyggelsen er sammenhængende med Købstadens, og mener, at Købstaden ved Indlemmelsen vil faa en uheldig, langstrakt Form.

Skanderborg Amsraad anbefaler ikke. (Raadet mener ikke, at Terrænet vil blive et Forretningskvarter, og anser ikke Indlemmelsen for paakrævet; Raadet kræver i hvert Fald Erstatning til Amtskommunen).

By- og Herredsfogden anbefaler (Kvarteret vil absolut kunne blive et Forretningskvarter).

Amtet anbefaler ikke.

Landbrugsministeriet, Justitsministeriet og Statistisk Departement har intet imod Indlemmelsen at erindre.

Ministeriet for offentlige Arbejder samt *Kirke- og Undervisningsministerierne* har heller intet mod Indlemmelsen at erindre, dog at førstnævnte Ministerium ønsker, at Jernbanestationens Areal forbliver under een Kommune, og at Statsbanerne fritages for Ydelser som Følge af Naboforhold til Veje, medens sidstnævnte Ministerium ønsker, at der paalægges Købstadskommunen en Erstatning af 20 Kr. aarlig til vedkommende Lærer. — I disse Vilkaar er Byraadet enig.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Erstatning til Amtskommunen har Indenrigsministeriet gentagne Gange udtalt, at der ikke i Loven af 1873 findes Beføjelse for Ministeriet til at paalægge en Købstadkommune at yde nogen Erstatning til Amtskommunen for Afgang af Skatter o. lign., og Amtmanden har med samme Begrundelse stemt imod Amtsraadets Paastand om Erstatning.

Kommissionen afholdt Møde i Skanderborg den 20. September 1916 med Repræsentanter for Skanderborg Amtsraad, Skanderborg Byraad og Skanderup-Stilling Sogneraad.

Medens der tidligere kun var Spørgsmaal om Indlemmelse af Kvarteret omkring Skanderborg Jernbanestation, blev der paa dette Møde fra Byraadets Side tillige fremsat Ønske om Indlemmelse af 2 andre Arealer af Skanderup-Stilling Kommune. Ifølge de paa Mødet afgivne foreløbige Oplysninger udgør sidstnævnte Kommunes Indbyggerantal ca. 2 500, hvoraf ca. 183 paa Arealet omkring Jernbanen, ca. 50 paa det nordlige Stykke, som ønskes indlemmet, og ca. 40 paa det sydlige Stykke, som ønskes indlemmet; Arealet af det nordlige og sydlige Stykke opgaves til henholdsvis ca. 120 og ca. 300 Td. Land. Byraadet førte Forhandlinger med Sogneraadet, hvilke Forhandlinger imidlertid ikke førte til noget Resultat, og Sagen blev derefter tilstillet Indenrigsministeriet, som under 18. April 1917 anmodede Amtmanden over Aarhus Amt om at ville søge frivillig Overenskomst tilvejebragt.

Under Amtmandens Forsæde afholdtes en Række Møder mellem de interesserede Parter. Købstaden indgik paa at indskrænke Begæringen om Indlemmelse til det Areal omkring Jernbanestationen, om hvis Indlemmelse der oprindeligt var Tale. Sogneraadets Delegerede vilde ikke modsætte sig Indlemmelsen, men krævede Erstatning. Byraadet tilbød 28 500 Kr. (nemlig kapitaliserede Ejendomsskatter), medens Sogneraadet krævede 100 000 Kr. (nemlig ogsaa kapitaliserede personlige Skatter).

Ved Afstemning i Oktober 1917 stemte 26 Grundejere for Indlemmelsen, 2 stemte ikke. I alt findes 28 Grundejere paa Arealet. Med Amtsraadet er opnaaet Enighed om Vejordningen.

Skatten af Banegaardskvarteret udgjorde for 1917—18:

- af fast Ejendom 1 140 Kr.
- Formue og Lejlighed 3 150 Kr.
- Aktieselskaber 120 Kr.
- Erhvervsskat 200 Kr.

Af fast Ejendom lignedes 22 Kr. 08 Øre pr. Td. Hartkorn og 2 Kr. 35 Øre pr. 1 000 Kr. Ejendomsskyld.

Skanderup-Stilling Kommunes Indbyggerantal udgjorde 1916... 2 487
1918... 2 607

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Skanderborg 1915—16	6,9	10,2
— 1916—17	6,8	9,2
— 1917—18	7,1	9,9
— 1918—19	6,9	9,6
Skanderup-Stilling 1915—16	2,7	2,8
— 1916—17	2,8	3,1
— 1917—18	2,3	2,3
— 1918—19	2,9	2,6

Sogneraadet protesterede i Skrivelse af 18/12 1917 mod Indlemmelsen og desavouerede saaledes sin Delegerede ved de tidligere Forhandlinger. Sogneraadet fastholdt subsidiært Erstatningen af 100 000 Kr. og Regulering af Skoleforholdene; Stiftamtmanden indstillede i Skrivelse af 18. Januar 1918, at Indlemmelsen finder Sted mod en Erstatning af 28 500 Kr., efter Omstændighederne afrundet opad til 35 000 Kr.

Ministeriet forespurgte derefter Byraadet, om Købstaden var villig til at yde en Erstatning af 35 000 Kr. Inden Svar herpaa var modtaget, fremkom en ny Protest af 18/5 1918 fra Sogneraadet, der henviser til, at Byen kun ønsker at sikre sig Arealet for at faa gode Skatteydere, og at Afstemningens Udfald skyldes de af Købstaden lovede Skattebegunstigelser. Protesten sendtes til Byraadets Erklæring, og begge Parter har fastholdt deres tidligere Ønsker og Standpunkter, dog at Byraadet indgaar paa at yde 35 000 Kr. i Erstatning.

De Vilkaar for Indlemmelse, som Byraadet herefter tilbyder, er følgende:

„1) Til samtlige Kvarterets Beboere leveres Gas, Vand og Elektricitet paa samme Vilkaar og til samme Priser, som til enhver Tid maatte gælde for den øvrige By. For Elektricitetens Vedkommende gælder den Bestemmelse dog kun, forsaavidt Forsyningen sker fra Byens Ledninger.

Endvidere forpligter Byen sig til uden Udgift for Grundejerne og senest et Aar efter Indlemmelsen at nedlægge Hovedledninger for Gas og Vand i de offentlige Veje, hvor saadanne Ledninger ikke findes, nemlig: „den blinde Vej“ til Jernbanen og i Vrold Landevej udfor Lagerforvalter Frandsens Ejendom.

2) Samtlige skattepligtige Beboere, som ved Indlemmelsen maatte have Bopæl i Banegaardskvarteret, faar, saalænge de bor i bemeldte Kvarter, i de følgende 10 Aar 50 % Nedsættelse i den personlige Kommuneskat, som de ellers skulde udrede efter Byens Skatteligningsregler.

I Tilfælde af Ejendomsoverdragelse overføres denne Skattelettelse ogsaa paa den nye Ejer. Dette gælder dog ikke for Parceller, der efter Udstykning frasælges de nuværende Ejendomme.

Derimod bortfalder Skattelettelsen for den Ejer eller Lejer, som i Banegaardskvarteret etablerer Forretning, hvortil der fordres saadant Borgerskab, som ikke for Tiden kan erhverves i nævnte Kvarter. Dog undtages herfra Beboere, som paa Indlemmelsestiden ere Indhavere af Næringsbevis eller Borgerskab.

3) Med alle ekstraordinære personlige Kommuneskatter forholdes der ligeledes som i ovennævnte Punkt 2 anført.

4) Paa alle ikke her nævnte kommunale Omraader ligestilles Banekvarterets Beboere med Byens øvrige Borgere, og de maa ikke paaføres dens Udgifter i andet Forhold, end Praksis foranlediger.

5) Bygningsvedtægtens og Sundhedsvedtægtens Bestemmelser Anvendelse paa Kvarteret udsættes. Læreren i Ladegaard Skole tilstaas der Erstatning, Statsbanerne garanteres mod Ydelser som Følge af Naboforhold til Gader og Veje. Eventuelle Udgifter til Forandring af Skøde- og Panteregistre, Registre over Skatteoppebørsler og lignende afholdes af Skanderborg Kommune. Afregning vedrørende Fattigbyrder m. v. finder Sted, saaledes at Købstaden overtager Forsørgelsen af samtlige i Distriktet boende Fattig- og Alderdomsunderstøttede samt Enkebørn og bliver at anse som Fødehjemstedskommune for Personer, fødte i Distriktet de sidste 18 Aar før Indlemmelsen, alt saaledes som i Sagen findes nærmere beskrevet.

6) I Henhold til Overenskomst med Skanderborg Amtsråd overgaar Landevej Nr. 11 paa Strækningen fra Brolægningen i Skanderborg Landevejsgade til Stationspladsen og Landevej Nr. 12 paa Strækningen fra Laasby Vejen til Østsiden af Statsbanernes Varehus til Vedligeholdelse som Landevejsgade fra det Tidspunkt, da Bro-

lægning af disse Vejstrækninger finder Sted, og indtil dette sker, udredes Halvdelen af Udgiften ved Vedligeholdelse af disse Strækninger, derunder Gangstien ved Landevej Nr. 11, af Købstaden. Hvis enten Amsraadet eller Byraadet udtaler Ønske herom, skal Brolægning af Vejstykke Nr. 11 finde Sted for fælles Regning inden 5 Aar efter Indlemmelsen.

7) Købstaden betaler Sognekommunen en kontant Erstatning af 35 000 Kr.“

Amtet anbefaler herefter Indlemmelse paa nævnte Vilkaar, og Indenrigsministeriet har under 20. Oktober 1918 udbedt sig Kommissionens Ytringer.

IV. Indlemmelse i Hobro af „Hostruphuse“ m. v.

Sagen er forelagt Kommissionen af Hobro Handelsforening (ved Skrivelse til hvert af Kommissionens Medlemmer).

Hobro (ca. 3 500 Indbyggere, Randers Amt) ligger paa Sydsiden af Mariager Fjord og støder umiddelbart op til Forstaden Hostruphuse (ca. 1 200 Indbyggere, Øls-Hørby-Døstrup Kommune, Aalborg Amt), hvori Hobro Jernbanestation ligger, og hvorigennem en stor Del af Beboerne fra Hobros Opland maa passere for at naa Byen.

Til Overvejelse af Indlemmelsesspørgsmaalet er der af Hobro Byraad, Øls-Hørby-Døstrup Sogneraad, Hobro Borgerforening, Hobro Handelsforening og Hobro Grundejerforening nedsat et Fællesudvalg paa 9 Medlemmer.

Dette Udvalg meddelte, at det var blevet enigt om at foreslaa Indlemmelse i Hobro af Hostruphuse tilligemed et større Stykke af Hørby Sogn og et mindre Stykke af Øls Sogn, formentlig ialt ca. 1 600 Tdr. Land. Udvalget har foreslaaet følgende Grænselinie (afsat med rødt paa et i Sagen værende Kort):

„Fra Øst at regne ved Mariagerfjord skal Sogneskellet mellem Hørby Sogn og Valsgaard Sogn være Grænsen, indtil Jernbanen fra Hobro til Aalborg skærer Hobro—Aalborg Landevej, saaledes bl. a., at hele Hegedal By og Jorder indlemmes. Fra sidstnævnte Punkt følges derefter Hobro—Aalborg Jernbanelinie indtil den nordre Side af den saakaldte „Tværdal“, hvor Jernbanelinien skærer den derværende Bæk, hvilken Bæk derefter følges imod Sydvest indtil Skellet mellem „Rosendal“ og de nordfor liggende Ejendomme under „Tobberup“. Sidstnævnte Skel følges derefter i lige Retning og fortsætter vestpaa, indtil Sognevejen til Døstrup naas, hvorefter man følger sidstnævnte Vej imod Syd til umiddelbart vest for Gaarden „Stensgaard“, hvor Landevejen fra Hobro til Løgstør naas.

Derefter føres Skellet i sydlig Retning i Skellene mellem Jorderne til Niels Olsens Enkes Gaard i Hørby mod Vest og Jorderne til „Mølhøjgaard“ imod Øst og videre i lige Retning imod Syd til et Punkt paa Sognevejen til Øls, omtrent hvor der findes et Sømærke, et kort Stykke øst for den Chr. Sørensen tilhørende Gaard.

Fra sidstnævnte Punkt ved Øls Vejen føres Skellet i saa vidt mulig lige Retning imod Sydøst til Onsild Aa, hvor Hobro Sogneskel paa den anden Side af Aaen mødes med N. Onsild Sogn.“

Til Begrundelse af denne Grænselinie har Udvalget anført, at den i det væsentlige falder sammen med det nuværende Skoledistrikt for Hostruphuse, at Købstadskommunen derved undgaar Dannelsen af „Skattely“, medens Landkommunen undgaar Byrderne ved et under Bebyggelse værende Arbejderkvarter paa det Areal, som agtes indlemmet, samt at Hobro Købstadskommune vil faa en naturlig afrundet Form med Byen som Midtpunkt.

Udvalget tilføjede, at det agtede med Hensyn til de finansielle Forhold at foreslaa en 16-aarig Overgangsperiode for at udligne Ulighederne i de 2 Kommuners Skatteforhold.

Efter Anmodning afholdt Kommissionen Møde i Hobro den 21. September 1916 med Repræsentanter for Aalborg og Randers Amtsråd, Hobro Byråd, Øls-Hørby-Døstrup Sogneraad samt det fornævnte Fællesudvalg. Ved dette Møde viste det sig imidlertid, at Forhandlingerne mellem de interesserede Parter var saa lidt fremskredne, at Sagen fra Kommissionens Side maatte stilles i Bero indtil videre.

Ved Skrivelse af 12. Juli 1918 meddelte derefter det om Indlemmelsen nedsatte Fællesudvalg, at Forhandlingerne var genoptagne, og Formanden havde i Juli s. A. en Konference i København med Kommissionens Formand og i August s. A. en Konference i Aalborg med Kommissionen. Forhandlingerne mellem de lokale Mynigheder er afsluttede, og der er i August 1919 af Byråd og Sogneraad indgivet Andragende til Indenrigsministeriet om Indlemmelse af Hostruphuse og omliggende Dele af Hørby og Øls Sogne. Der er Enighed mellem Kommunalbestyrelserne om Indlemmelsen og om Vilkaarene med Undtagelse af Grænselinien paa en enkelt Strækning, hvor Byraadet og et Mindretal af Sogneraadet (4 Medlemmer), bestaaende af de paa det til Indlemmelse foreslaaede Areal boende Medlemmer, foreslaar Grænsen draget saaledes, at et noget større Areal indlemmes, end Sogneraadets Flertal (5 Medlemmer) ønsker. Den nødvendige Majoritet af Grundejere har tiltraadt Andragendet under forskellige Betingelser og med den af Byraadet foreslaaede Grænse. Randers Amt anbefaler Byraadets Forslag. Indenrigsministeriet har den 1. September 1919 begært Kommissionens Erklæring.

Øls-Hørby-Døstrup Kommunes Indbyggerantal udgjorde 1916 2 954, 1918 3 060.

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Hobro 1915—16	8,0	9,9
— 1916—17	7,5	9,0
— 1917—18	7,6	9,1
— 1918—19	8,0	9,7
Øls-Hørby-Døstrup 1915—16	3,9	4,3
— 1916—17	3,5	3,7
— 1917—18	3,1	3,2
— 1918—19	3,6	3,5

V. Indlemmelse i Randers af „Strømmen“.

Sagen er forelagt Kommissionen af Strømmen Grundejerforening, der har henvist til det uheldige Forhold, at Strømmen, der er en Forstad til Randers, og af hvis Grundejere omtrent Halvdelen har Erhverv i Randers, henhører dels til Krstrup Sognekommune og dels til Vorup Sognekommune; som yderligere Aarsager til Ønsket om Indlemmelse har Grundejerforeningens Bestyrelse anført, at Strømmen bærer Købstadernes Byrder uden at have de tilsvarende Fordele, idet f. Eks. Strømmen er underkastet Randers Byggevedtægt, medens Grundejerne selv maa bekoste Vandværk, Renovation og tildels Gadebelysning, hvorhos Gadefejning paalægges af Amtet, at Grundejendommenes Beskatning allerede nu er paa Højde med Grundskatterne i Randers og i 1921 vil blive højere end sidstnævnte, og at Lejeforholdene er vanskelige. Ved en eventuel Indlemmelse venter Strømmens Beboere følgende Fordele: Ophør af Læbæltets Virkninger, Forbedring af Brolægning og Kloakforhold, af Politio- og Sundhedsvæsen samt af Skoleforhold og i det hele større Udviklingsmuligheder.

Allerede i 1853 var Spørgsmaalet om Strømmens Indlemmelse første Gang fremme, og det har derefter gentagne Gange senere været rejst under forskellige Former, saaledes i 1884, 1890 og 1895. I 1908 rejste Grundejerforeningen paany Spørgsmaalet, der behandledes af et Byraadsudvalg, som i December 1908 afgav Betænkning, hvorefter Indlemmelsen vilde paaføre Randers et aarligt Tab af 17 000 Kr., væsentlig paa Grund af de stillede Vilkaar om Skattelempelser; Sagen optoges derefter paa nyt Grundlag, og Byraadsudvalget afgav under 3. Juli 1911 Betænkning, hvorefter Sagen kunde fremmes med en foreløbig aarlig Bekostning af 3 000 Kr. for Randers; paa Grundlag heraf vedtog Byraadet at bemyndige Udvalget til at søge Indlemmelsen gennemført paa nærmere angivne Vilkaar.

I 1911 foretoges en Afstemning blandt de Grundejere, som vare Medlemmer af Grundejerforeningen, og Resultatet heraf var for Vorup Sognekommune 99 stemmeberettigede, hvoraf 67 stemte Ja, 4 Nej, medens 28 undlod at stemme; for Kristrup Kommune: 57 stemmeberettigede, hvoraf 39 Ja, 6 Nej, 12 ikke-stemmende.

Antallet af samtlige Grundejere paa Arealet var i 1911:

i Kristrup Kommune..... 73

i Vorup — 110,

og dette Antal formenes at være omtrent uforandret. Derhos har Grundejerforeningen oplyst, at de Grundejere, som ønsker Indlemmelsen, formentlig ejer over Halvdelen af Arealet, for Kristrup Kommune dog under Forudsætning af, at Randers Kommune som Grundejer i Kristrup stemmer for Indlemmelsen. Siden 1911 har ingen Afstemning mellem Grundejerne fundet Sted.

Ved Sagens Forelæggelse for Kommissionen var *Randers Byraad* enig med Grundejerforeningen om den Grænse, som eventuelt vilde være at fastsætte, ligesom Byraadet havde truffet Overenskomst med Foreningen om Overtagelsen af Strømmens Vandværk.

Vorup Sogneraad ønskede hele Kommunen indlemmet.

Kristrup Sogneraad modsatte sig Indlemmelsen med den af Byraadet foreslaaede Grænse (Grænsen ønsket flyttet enten nærmere ind mod Strømmen eller til den østlige Side af Kristrup).

Skatte- og Ligningsprocenter 1915—1916:

(De tilsvarende Procenter for 1918—19 er tilføjede i Parentes).

	Skattepr.	Ligningspr.
Randers.....	4,77 (6,99)	6,6 (8,0)
Kristrup	3,3 (4,0)	4,5 (4,8)
Vorup.....	4,5 (5,0)	4,7 (5,0).

Indbyggerantallet var i 1916 for Kristrup 2 674 (1918: 2 850) og for Vorup 2 068 (1918: 2 233). Strømmens Indbyggerantal er ca. 2 300.

Kommissionen afholdt den 22. September 1916 Møde i Randers med Repræsentanter for Randers Amsraad, Randers Byraad, Kristrup og Vorup Sogneraad samt Strømmen Grundejerforening. Ved Mødet fremsattes fra Kristrup og Vorup Sogneraad Ønske om, at Indlemmelsen, hvis den iværksattes, ikke blot kom til at omfatte Strømmen (d. v. s. den i nævnte Sognekommuner beliggende Forstad til Randers), men hele Vorup Kommune og en noget anderledes afgrænset Del af Kristrup Kommune end af Byraadet foreslaaet, og de paagældende kommunale Myndigheder vedtog at forhandle videre om Sagen.

Kommissionen modtog derefter fra Randers Byraads Udvalg for Strømmens Indlemmelse en Skrivelse af 14. Februar 1917, hvori Udvalget anmodede om Kom-

missionens Bistand til Sagens videre Fremme, idet det ikke havde været muligt at opnaa Forlig med Sogneraadene om Erstatningsspørgsmaalet og ej heller at erholde saadanne Oplysninger fra Sogneraadene, at der havde kunnet foretages nogen Beregning over eventuelle Udgifter ved den i Lov 1873 § 3 omhandlede Afregning mellem Kommunerne. Sagen blev derefter tilstillet Indenrigsministeriet, som under 27. Februar 1917 anmodede Amtmanden over Randers Amt om at ville søge tilvejebragt Overenskomst mellem Parterne om Indlemmelsen.

Under 2. Marts 1918 har Amtmanden over Randers Amt tilbagesendt Sagen til Ministeriet under Henvisning til en vedlagt Skrivelse fra Randers Byraad, hvori udtales følgende:

„Da Randers Byraad i sin Tid udtalte sig for en Indlemmelse af Dele af Krstrup og Vorup Sogne i Randers Købstad, var det under den Forudsætning, at der ikke dermed var forbunden nogen videre fremtidig Udgift for Kæmnerkassen. Det var i Følge en af det daværende Udvalg i 1911 anstillet Beregning sandsynligt, at de aarlige Udgifter til de indlemmede Distrikter vilde overstige Indtægterne med ca. 3 000 Kr. indtil videre. Dette aarlige Tab vilde Randers Kommune bære, men det har aldrig været Meningen, at Randers Kommune skulde betale egentlige Erstatninger hverken til Grundejerne eller til andre, altsaa heller ikke til Landkommunerne. Naar der nu fra disse stilles saa store Krav til Erstatning, som Tilfældet er, nemlig 300 000 Kr. for Krstrup og 250 000 Kr. for Vorup Sogns Vedkommende, saa ligge disse Erstatningskrav saa langt udenfor Forudsætningerne, at der slet ikke kan være Tale om at indgaa derpaa. Maaske vilde det ved den Forhandling, som Hr. Amtmanden tilbyder at lade foretage, kunne lykkes at bringe Sogneraadenes Krav noget ned, men det vil temmelig sikkert være umuligt at formaa Sogneraadene til at reducere Kravene til en saa ringe Størrelse, at de praktisk talt ikke spiller nogen Rolle. Under disse Forhold anser Byraadet det for ugørligt at faa Forholdene i Krstrup og Vorup Kommuner afviklet paa en Maade, som Randers Kommune kan være tjent med, og Byraadet har derefter opgivet at arbejde videre for Indlemmelsen og besluttet at henlægge Sagen som for Tiden uløselig.“

Amtet indstiller, at der herefter ikke foretages videre i Sagen, og Indenrigsministeriet har under 18. Marts 1918 udbedt sig Kommissionens Ytringer.

I Sagen forefindes en Anmodning fra Krstrup Sogneraad om Læbæltets Ophevelse og en Erklæring af 18. Oktober 1916 fra Randers Handelsforenings Bestyrelse angaaende Spørgsmaalet.

Fra Randers Havneudvalg har Kommissionen under 30. August 1919 modtaget Andragende om Bistand til Indlemmelse i Randers af et ca. 48 ha stort Areal af Krstrup Sogn til Udvidelse af Randers Havn.

VI. Indlemmelse i Viborg.

Sagen var forelagt Kommissionen af Indenrigsministeriet.

Viborg Byraad androg om Indlemmelse i Viborg af ca. 5 ha af Asmildkloster Hovedgaard (Matr.-Nr. 1 A og 1 B af Asmildkloster By i Asmild Sogn), hvilken Ejendom ejedes af Viborg Købstadkommune, samt af den udenfor liggende Del af Viborg Sø indtil Midtstrømslinien.

Byraadet anførte, at der paa Arealet kun fandtes 2 Beboelsesbygninger med i alt 6 Familier, medens Resten benyttedes af Forpagteren af Asmildkloster, og at Arealet stødte op til Købstaden gennem Landevejsforbindelsen mellem Viborg Nørre

og Sønder Sø, hvilke Søer Købstaden mente at eje. Byraadet ønskede at danne et Villakvarter paa Arealet.

Asmild-Tapdrup Sogneraad kunde gaa med til Indlemmelsen paa følgende Vilkaar:

- 1) Viborg afholder alle Omkostninger ved Indlemmelsens Iværksættelse.
- 2) Den Del af Byvejen (Vinkelvej), der gennem Arealet fører fra Asmild Kirke til Viborg—Randers Landevej, behandles som offentlig Bivej, og Viborg overtager Snekastningspligten paa nævnte Landevej fra Nybro til Arealets østre Skel.
- 3) Viborg affinder sig med Amtskommunen.
- 4) Viborg holder Asmild Kirke og Sognekald skadesløse for Tab ved Indlemmelsen.
- 5) Spørgsmaalet om, hvor vidt Asmild-Tapdrup Kommunes Beboere har Ret til Fiskeri i Viborg Sø, er uberørt af Indlemmelsen.
- 6) Viborg tilsvarede Sognekommunen en Erstatning af 2000 Kr. aarlig eller 50 000 Kr. en Gang for alle.

Saafernt disse Vilkaar ikke blev opfyldte, maatte Sogneraadet protestere mod Indlemmelsen under Henvisning til, at det paagældende Areal efter Raadets Formening ikke stødte umiddelbart op til Købstaden (idet Søen ligger imellem).

Viborg Amtsråd krævede Erstatning til Amtskommunen for Tab af Skatter.

Viborg Amt, Landbrugsministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder, Statistisk Departement samt Kirke- og Undervisningsministerierne havde intet at erindre imod Indlemmelsen, dog at sidstnævnte Ministerier ønskede det paa-lagt Købstaden at udrede forskellige Erstatningsbeløb til Præster og Lærere.

Byraadet var villigt til at indgaa paa alle de stillede Betingelser undtagen Sogneraadets Krav paa Erstatning (Nr. 6); i Stedet for tilbød Byraadet 10 000 Kr. en Gang for alle, hvad Amtet ansaa for et nogenlunde passende Ækvivalent for det Skatteobjekt, der ved Indlemmelsen vilde unddrages Sognekommunen.

Da Betingelserne for Indlemmelsen ifølge Lov af 17. Maj 1873 skønnedes at foreligge — uanset, at Viborg Sø ligger imellem Købstaden og det Areal, som ønskedes indlemmet — afholdt Kommissionen den 23. September 1916 Møde i Viborg med Repræsentanter for Viborg Amtsråd, Viborg Byraad og Asmild-Tapdrup Sogneraad. Paa Mødet fremhævedes fra Kommissionens Side, at det fremgik af Forhandlingerne om Loven af 1873, at det ikke var Meningen at give en Kommune Ret til Erstatning for Tab i Skatteindtægt; en saadan Erstatningsfordring maatte saaledes udelukkende begrundes ved Billighedshensyn.

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Viborg 1915—16	5,3	6,6
— 1916—17	5,6	6,8
Asmild-Tapdrup 1915—16	2,7	2,88
— 1916—17	2,86	3,0

Efter Mødet i Viborg har der fundet videre Forhandlinger Sted mellem Parterne under Amtmandens Forsæde, hvilke Forhandlinger er resulterede i en Overenskomst af 24.—29. Marts 1917 mellem Viborg Byraad og Asmild-Tapdrup Sogneraad om Indlemmelse af Arealet, bl. a. paa Vilkaar, at Viborg Kommune aarlig til Sognekommunen betaler 600 Kr., hvilken Ydelse til enhver Tid kan afløses ved Indbetaling en Gang for alle af 15 000 Kr.

Ved kgl. Resolution af 25. Juni 1917 er derefter det omhandlede Areal indlemmet i Viborg Købstad fra 1. April 1917 at regne.

VII. Indlemmelse i Næstved af Sct. Mortens Landdistrikt m. m.

Sagen er forelagt Kommissionen af Indenrigsministeriet.

Distriktsraadet for Næstved *Sct. Mortens Landdistrikt* androg i 1916 om, at Landdistriktet maatte blive indlemmet i Næstved Købstad under Henvisning til, at 82 af Kommunens 111 Grundejere havde stemt for Indlemmelsen, og at disse ejede 780 af Kommunens 866 Tdr. Land. Distriktsraadet henviste yderligere til, at Kommunen indeholder en stor Forstadsbebyggelse til Næstved, og at Kommunens økonomiske Forhold er saaledes, at den vanskeligt vil kunne vedblive at bestaa som selvstændig Kommune, hvilket mentes særlig at skyldes, at et større Antal af de ved Maglemølle Papirfabrik beskæftigede Arbejdere er bosiddende i Sct. Mortens Landdistrikt og falder dette til Byrde, medens Fabrikken ikke er beliggende i Landdistriktet, der saaledes ikke oppebærer nogen Skatteindtægt af denne Virksomhed.

Kommissionen afholdt den 13. Marts 1916 et Møde i Næstved med Repræsentanter for Præstø Amtsråd, Præstø Byråd, Sct. Mortens og Sct. Peders Landdistriktsråd samt Herlufsholm Sogneraad.

De fra *Næstved Byråd* delegerede fremhævede, at Købstaden ikke nærrede noget Ønske om, at Sct. Mortens Landdistrikt skulde indlemmes i Købstaden, men at Byraadet i hvert Fald maatte modsætte sig en Indlemmelse, naar denne ikke tillige omfattede 1) Maglemølle Papirfabrik, der ligger næsten som en Enklave i Næstved og henhører under Sct. Peders Landdistrikt — for største Delens Vedkommende — og under Herlufsholm Sogn — for et mindre Areals Vedkommende, 2) Sandstræde under Herlufsholm Sogn, der danner en med Købstaden sammenhængende Bebyggelse, og 3) „Lille Næstved“ under samme Sogn, der grænser op til Købstaden.

Sct. Peders Landdistriktsråd anførte, at, for saa vidt Maglemølle Papirfabrik maatte blive indlemmet i Næstved, vilde Resten af Sct. Peders Landdistrikt, der for Tiden i det hele har 153 Indbyggere og oppebærer en betydelig Erhvervsskat af Papirmøllen, ikke kunne bestaa som selvstændig Kommune. Saafermt saadan Indlemmelse skulde finde Sted, hvad Distriktsraadet vilde modsætte sig, maatte denne Indlemmelse derfor omfatte hele Landdistriktet.

Endelig blev det af Repræsentanterne for *Herlufsholm Sogneraad* fremhævet, at dette ikke ønskede nogen Del af Herlufsholm Sogn indlemmet, men saafremt Byraadets Ønske paa dette Punkt blev imødekommet, burde Indlemmelsen omfatte ogsaa Ny Holsted, Galgebakken og Ellebæk i nævnte Sogn.

Efter Afholdelsen af Kommissionens Møde i Næstved tilskrev man Indenrigsministeriet om at ville rette Anmodning til Amtmanden over Præstø Amt om at søge opnaaet en frivillig Overenskomst mellem de interesserede Kommuner angaaende Indlemmelsesspørgsmaalene.

Fra Indenrigsministeriet har Kommissionen under 15. Juli 1916 paany modtaget Sagen til Erklæring, bilagt med en Indberetning fra Amtmanden.

Det fremgaar heraf, at Overenskomst ikke har kunnet tilvejebringes. Ved et Fællesmøde mellem delegerede for Næstved Byråd, Herlufsholm Sogneraad samt Sct. Mortens og Sct. Peders Landdistriktsråd stillede Amtmanden Forslag om, at Sct. Mortens Landsogn skulde tilbagesende Andragendet om Indlemmelse mod at opnaa Nedsættelse af de for Købstaden og Landdistriktet fælles Udgifter, og at Sct. Peders Landdistrikt skulde indgaa paa en passende Forhøjelse af denne Kommunes Tilskud til fælles Udgifter; dette Forslag strandede, idet Sct. Mortens Landdistrikt mente at maatte forlange en Nedsættelse af 8 000 Kr. (d. v. s. henimod Halvdelen), hvad hverken Næstved eller Sct. Peders Landdistrikt kunde indgaa paa Derpaa forhand-

ledes om en Ordning, hvorefter alene Aaderupgaard, Aaderup Villakvarter, Møllegrunden og Peder Frederiksens Gaard skulde indlemmes. Købstaden vilde formentlig kunne indgaa herpaa mod en Erstatning af 60 000 Kr., men Sct. Mortens Landdistrikt vilde ikke gaa med til at yde nogen Erstatning.

Byraadets Repræsentanter ønskede videre Forhandling udsat, indtil Kommissionen havde sluttet sit Arbejde, idet man ikke ønskede at binde sig nu. Byraadet vilde dog intet have imod, at Fællesskabet med Sct. Mortens Landdistrikt ophørte. Herpaa vilde Landdistriktet ikke indgaa, hvorimod Distriktsraadet fastholdt Ønsket om Kommunens Indlemmelse.

Ved Sagens Indsendelse til Ministeriet har Amtmanden udtalt, at den finansielle Misère i Sct. Mortens Landdistrikt formentlig hidrører fra Distriktets Bidrag til de fælles Anliggender (Forsørgelses- og Skolevæsen), og at en Udsondring af Skolevæsenet efter hans Mening vilde skaffe Landdistriktet en Besparelse. Amtmanden henstiller derfor *principalt*, at Andragendet fra Sct. Mortens Landdistrikt om Indlemmelse i Næstved for Tiden afslås, og at Distriktsraadet henvises til at søge en gunstigere Ordning angaaende Fordelingen af Udgifterne til Fællesanliggender, (hvorum Overenskomsten udløb den 31. Marts 1918*), *subsidiært*, at Indlemmelsen indskrænkes til Aaderup Villakvarter, Møllegaarden og Peder Frederiksens Gaard, en Ordning, med hvilken Landdistriktet vil være tilfreds, naar ingen Erstatning herfor skal gives. Under Hensyn til Utilbøjeligheden til videre Forhandling for Tiden har Amtmanden ikke ment — uden nærmere Ordre — at burde søge yderligere Oplysninger om de økonomiske Følger af en saadan Indlemmelse.

	Indbyggerantal	
	1916.	1918.
Næstved Købstad.....	9 812	9 494
Sct. Mortens Landsogn	783	794
Sct. Peders Landsogn.....	224	241
Herlufsholm Kommune.....	3 007 **)	3 118

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Næstved 1915—16.....	4,7	8,4
— 1916—17.....	4,9	8,0
— 1917—18.....	4,9	7,8
— 1918—19.....	6,3	9,75
Sct. Mortens Landsogn 1915—16	3,6	7,5
— 1916—17	5,7	10,8
— 1917—18	5,4	7,5
— 1918—19	5,4	8,0
Sct. Peders Landsogn 1915—16	0,07	0,13
— 1916—17	0,07	0,12
— 1917—18	0,05	0,08
— 1918—19	0,5	0,3
Herlufsholm Kommune 1915—16	2,1	2,1
— 1916—17	2,1	2,1
— 1917—18	2,7	2,7
— 1918—19	2,6	2,6

*) Overenskomsten er fornyet indtil 31. Marts 1921 paa samme Grundlag, saaledes at kun de nuværende Befolkningstal og Børneantal er lagt til Grund.

**) Store Del i Sorø Amt 2 818; mindre Del i Præstø Amt [Sandstræde] 189.

VIII. Indlemmelse i Skive Købstad fra Skive Landsogn.

Sagen er forelagt Kommissionen af Indenrigsministeriet.

Skive Byraad andrager om Indlemmelse i Købstaden af „de endnu under Skive Landsogn hørende Parceller af Matr.-Nr. 1 og 2 af Gl. Skivehus, der ligger mellem Skive Sønderby og Skive Aa“.

$\frac{2}{3}$ af Grundejerne (12 af 16), der ejer over Halvdelen af Arealet (94 460 af 107 700 Kvadratalen), stemmer for Indlemmelsen, hvorved dog maa bemærkes, at Skive Kommune er Grundejer for 74 730 Kvadratalen. Afstemningen fandt Sted i 1912—13.

Skive Landsogn-Resen Sogneraad kan tiltræde Indlemmelsen mod en Erstatning af 25 000 Kr. Sogneraadet vil helst beholde Arealet, der er et godt Aktiv, idet Kommuneskatterne andrager ca. 4 200 Kr. aarlig, medens Udgifterne er meget ringe (Villaby). Sogneraadet forlangte oprindelig ca. 15 000 Kr. ifølge en opstillet Afregning over Aktiver og Passiver, og Byraadet forelagde i 1913 Ministeriet Sagen med Anmodning om at træffe Afgørelse i Henhold til Lov 1873 § 3. Sagen har derefter beroet paa Overenskomst, som imidlertid ikke er tilvejebragt.

Amtsraadet paastaar Erstatning for Afgang af Amtskommuneskat, men tager i øvrigt ikke Stilling.

Amtet udtalte ved Sagens Forelæggelse i 1913, at Sognekommunens Krav om ca. 15 000 Kr. var moderat.

Landbrugsministeriet anbefaler under Hensyn til, at Arealet er en Enklave i Skive Købstad.

Justitsministeriet, *Ministeriet for offentlige Arbejder*, *Undervisningsministeriet* og *Kirkeministeriet* har intet mod Indlemmelsen at erindre, dog for sidstnævnte Ministeriums Vedkommende paa Vilkaar, at Købstaden udreder et mindre aarligt Beløb som Offervederlag.

Ved Sagens Behandling for Kommissionen forelaa følgende Redegørelse fra Kommissionens Sekretariat:

„Sogneraadets Beregninger over Passiverne (d. v. s. særlig kapitaliseret Fattigbyrde og Alderdomsforsørgelsesbyrde) er ikke meget konsekvente, idet Sogneraadet vilkaarligt har skønnet over, hvor længe vedkommende Personer kan antages at ville leve. Ministeriet har i Regelen undladt at blande sig i saadanne Opgørelser og henvist de paagældende til at komme overens. I Ministeriets Skrivelse af 1887 udtales kun, at Fattigbyrden skal kapitaliseres, men ikke hvorledes.

Sogneraadets Fremgangsmaade, nemlig at opstille et Skøn over, hvor længe paagældende Personer vil leve, kan formentlig ikke fastholdes mod Byraadets Protest, ej heller synes man at kunne kapitalisere med det 25-dobbelte af et Aars Understøttelse eller med det 5-dobbelte, som Skive foreslaar. Man kunde maaske kræve en Attest fra Statsanstalten for Livsforsikring om, hvad det vilde koste at købe hver af de fattigunderstøttede (og alderdomsunderstøttede) en Livrente, svarende til den nuværende aarlige Understøttelse. Denne Kapitaliseringsmaade, der benyttes i Arveafgiftsloven ved Kapitalisering af Rentenudbydelser og Indtægtsudbydelser, synes i dette Tilfælde den retfærdigste, men er ganske vist noget omstændelig; Indlemmelsesloven siger intet om dette Spørgsmaal. I hvert Fald maa bemærkes, at Sogneraadets Opstilling er urigtig, ogsaa af den Grund, at den kapitaliserer Alderdomsunderstøttelsen brutto d. v. s. uden Fradrag af Statstilskud (herved gaar denne Passivpost ned fra 63 200 Kr. til 32 900 Kr.).

Bortset fra, at Sognekommunen altsaa ifølge Afregningen næppe vil kunne have Krav paa de 15 000 Kr., endsige de 25 000 Kr., vilde det være noget ubilligt at tage dette værdifulde Aktiv fra Sognekommunen uden Erstatning. Hvis Hensyn kan tages hertil, synes 25 000 Kr. ingen urimelig Fordring. Indlemmelsen synes i og for sig ønskelig, idet paagældende Areal ifølge Landbrugsministeriets Erklæring ligger som en Enklave i Skive Købstad.“

Ved Kommissionens Møde i Viborg den 23. September 1916 afholdtes mundtlig Forhandling med tilkaldte Repræsentanter for Skive Byraad og Skive Landsogn, og Sogneraadet blev opfordret til inden 1 Maaned til Amtet at indsende en ny Beregning over den Kommune formentlig tilkommende Erstatning, hvorhos man blev enige om at føre videre Forhandlinger under Amtmandens Mægling. Forhandlingerne er efter Amtmandens Indberetning endnu ikke afsluttede.

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Skive Købstad 1918—19	8,7	10,0
Skive Landsogn 1918—19	3,5	3,6

IX. Indlemmelse i Kolding fra tilgrænsende Landkommuner.

Fra Kolding Byraad modtog Kommissionen i 1917 Anmodning om at afholde Møde i Kolding. Byrådet har oplyst (1917), at Kolding Købstad (15 037 Indbyggere) støder op til

- 1) *Kolding Slotssogn* (1 359 Indb.), der er et Landdistrikt, som har Fællesskab med Købstaden i alle Anliggender vedrørende Fattig- og Skolevæsen.
- 2) *Vonsild Sogn*, hvis nærmeste Del, det saakaldte Vonsild Søndervang (915 Indb.) har bymæssig Bebyggelse. (Hele Vonsild Sognekommune har 1 844 Indb.)
- 3) *Seest Sogn*, hvis nærmeste Del er Seest Søndervang (93 Indb.), og et Stykke „Seest til Trikotagehandler Jensens Ejendom“ (608 Indb.); hele Seest Sognekommune (Ribe Amt) har 1 566 Indb.
- 4) *Bramdrup Sogn*, hvis nærmeste Del er et Villakvarter med 202 Indb., væsentlig velstillede Udflyttere fra Kolding; hele Harte-Bramdrup Sognekommune har 1 733 Indb., Bramdrup Sogn 790 Indb.

Byrådet, der udtalte Ønsket om Forhandling angaaende Spørgsmaalet om Indlemmelse af Slotssognet og de til Købstaden stødende Dele af de andre 3 Sogne, har i øvrigt oplyst følgende:

„Kolding Landsogn deltager i Byens Udgifter i de ovennævnte Anliggender (Fattig- og Skolevæsen) med 12 %. Disse Udgifter vil efter Overslaget for 1917—1918, hvor Udgifter til Dyrtidsforanstaltninger ikke er medregnet, da disse ikke uden videre kan opgøres, andrage i alt ca. Kr. 482,600, hvoraf Landsognet bærer ca. 52,400 Kr. og Byen Resten. I Aarenes Løb er Folketallet imidlertid vokset betydelig mere i Landsognet end i Byen, i Regnskabsaarene fra 1906—1907 til 1914—1915 med 43 % i Landsognet og 11,64 % i Byen, og Stigningen faldt væsentlig paa den velhavende Del af Befolkningen, idet Formuernes Antal i Kolding kun er steget med 8,11 % i Modsætning til Landsognet med endog 70 %. Skatteydernes Antal var i samme Tidsrum steget med henholdsvis 55,66 % og 74,17 %, den samlede Skatteevne var steget med henholdsvis 51,60 % og 96,44 % og den samlede Formue med 20,77 % og 69,7 %.

Selv om der nu, efter at Landsognet yder 12 pCt. til Fællesudgifter — imod 9 pCt. tidligere — er skabt et noget bedre Forhold end før, saa viser dog ovennævnte Tal, hvor uheldig Stillingen for Kolding er med dette Sogn, der støder umiddelbart op til Byen, ja naar endog lige op til Hovedstrøget, saa Skatteydere — ved kun at flytte et ganske kort Stykke — kan fritage sig for Deltagelse i Byrder, som hviler meget stærkere paa de Medborgere, der bliver i Byen. I denne Forbindelse kan det oplyses, at Erhvervsskatten kun andrager 3,29 pCt. af Kommunens samlede Indtægter. Kolding By har i indeværende Aar, endda man benytter Kildeartsbeskatning med 35 pCt. paa Indtægter, der flyder af Formuer, 20 pCt. paa Indtægter, der flyder af faste Ejendomme, og 15 pCt. af pensionsberettiget Indtægt, en Skatteprocent paa 8,10, medens der i Landsognet betales 3,20 pCt., i Vonsild Sogn 2,20 pCt. og i Seest Sogn 4,50 pCt., hvilket i høj Grad frister til Udflytning, endda der betales større Huslejer i f. Eks. Landsognet end i Byen.

Med Hensyn til de bymæssig bebyggede Dele af Vonsild og Seest Sogne skal man oplyse, at der i disse gennemgaaende findes færre fra Byen udflyttede, velhavende Folk end i Landsognet; derimod vil man fra disse Sogne — i Tilfælde af en Indlemmelse — faa ret store Byrder til Skoler. I Skolen i Vonsild Søndervang findes saaledes 150 Børn og i den omtalte Del af Seest Sogn 76 skolesøgende Børn. Skal der til dem skaffes en ny Skolebygning, maa den mindst indeholde 8 Klasser med ca. 28 højst i hver Klasse; regnet efter den Udgift, Byen har af hvert Barn i Folkeskolen, eller ca. 82 Kr. pr. Barn, vil det blive ca. 20 000 Kr. om Aaret. Udgifterne til Fattigvæsen, Hjælpekasse, Alderdomsunderstøttelse m. m. vil blive ret store, men kan ikke beregnes uden store Undersøgelser.

I Vonsild Søndervang har der længe været Ønske oppe om en ny Kirke. For Tiden er Kirkeforholdene saaledes, at et Kapel paa Kolding Bys ny Kirkegaard er overladt Menigheden i denne Del af Vonsild Sogn til Gudstjeneste og til andre kirkelige Handlinger, men denne Ordning er ganske midlertidig, og i Længden vil eller kan man ikke nøjes med Kapellet, men man maa bygge en ny Kirke. I Vonsild og Seest Distrikterne vil der ved en eventuel Indlemmelse blive Udgifter til Gader, Veje, Belysning og Renovation, ligesom ogsaa Udgifterne til Rets- og Politivæsenet vil stige, idet den nuværende Politistyrke i Byen formentlig maatte forøges med et Par Betjente.

Til Udligning af disse meget betydelige Udgifter vil indgaa Person- og Ejendomsskatter fra de paagældende Distrikter, men nogen Beregning herover kan ikke foretages, da Indtægtsforholdene ikke kendes, men de vil sikkert kun i ringe Grad svare til Udgifterne.

Hvad Villakvarteret i Bramdrup angaar, maa man antage, at dette ved en eventuel Indlemmelse i Byen ikke vilde medføre væsentlige Udgifter i den nærmeste Fremtid, om end nogle Gade- og Vejspørgsmaal dog maaske nok straks vilde blive rejste.

I Aarenes Løb er der gentagne Gange ført Forhandling mellem Byen og Landsognet om en Indlemmelse, men det har hidtil ikke været muligt at naa til en Overenskomst og nogen Afstemning i Overensstemmelse med Lov af 17. Maj 1873 har der ikke fundet Sted.

Der har aldrig været ført nogen egentlig Forhandling med Vonsild eller Seest Sogneraad om Indlemmelse af de ovennævnte Distrikter, men for nogle Aar siden lod Seest Sogneraad foretage en Afstemning mellem Indbyggerne i det nævnte Distrikt, hvilken dog gik imod en Adskillelse fra det gamle Sogn.

Kommissionen afholdt Møde i Kolding den 5. September 1917 med Repræsentanter for Vejle og Ribe Amtsraad, Kolding Byraad og Landdistriktsraad samt Vonsild,

Seest og Harte-Bramdrup Sogneraad. Paa Mødet vedtoges det at fortsætte Forhandlingerne under Forsæde af Amtmanden over Vejle Amt, og Kommissionen tilskrev derefter Stiftamtmand Bardenfleth og de interesserede 5 Kommunalbestyrelser i Overensstemmelse med det paa Mødet aftalte, idet man henstillede til de 4 Landkommuner at tilvejebringe de med Hensyn til Indlemmelsesspørgsmaalet fornødne Oplysninger og derefter optage Forhandlinger med Byraadet under Stiftamtmandens Forsæde. Forhandlingerne er endnu ikke afsluttede.

Skatte- og Ligningsprocenter 1916—17.

(De tilsvarende Procenter for 1918—19 er anførte i Parentes).

	Skattepr.	Ligningspr.
Kolding Købstad.....	7,3 (7,1)	9,1 (8,1)
Kolding Landdistrikt.....	4,32 (4,7)	4,0 (4,2)
Vonsild Kommune.....	2,7 (2,5)	2,7 (2,5)
Seest —	4,2 (4,0)	4,3 (4,0)
Harte-Bramdrup	3,3 (2,8)	3,5 (3,0)

X. Indlemmelse i Vejle af Vejle Landdistrikt og Dele af Vinding Sogn.

Sagen er forelagt Kommissionen af Vejle Byraad, der anmodede Kommissionen om at afholde Møde i Vejle til Forhandling om Indlemmelse i Købstaden af Vejle Landdistrikt (Petersholm) og Mølholms Kvarteret i Vinding Sogn.

Vejle Købstads Landdistrikt, der har 74 Indb., bestaar af Hovedgaarden Petersholm og de derfra udstykkede Parceller. Ejerne af Petersholm har tilbudt Byraadet et Mageskifte mellem Petersholm søndre Skov m. v. og et Kommunen tilhørende Areal ved Koldingvejen, hvorhos Ejerne af Petersholm skulde forpligte sig til at taale Indlemmelse af Petersholm under Vejle, og Vejle Kommune skulde uden Vederlag sætte Petersholm Hovedbygning i Forbindelse med Købstadens Elektricitetsværk. Byraadsudvalget har anbefalet at købe Skoven m. v. ($37\frac{1}{2}$ Tdr. Land à 800 Kr. pr. Td. Land) paa Vilkaar, at Petersholm med alle derfra udstykkede Parceller indlemmes.

Ved et Møde den 2. December 1916 erklærede Udvalget, at det vedstod sit Forslag i 8 Dage, og da Ejerne af Petersholm ikke har accepteret Tilbudet inden denne Frist, er Forhandlingerne dermed gaaet i Staa.

Angaaende Indlemmelse af *Mølholms Kvarteret* har der været forhandlet mellem Vejle Byraad og Vinding Sogneraad; Sogneraadet har enstemmigt udtalt sig imod Indlemmelsen, og en Afstemning blandt Grundejerne har vist Flertal imod Indlemmelsen (90 stemmeberettigede, hvoraf 19 stemte for Indlemmelsen, 67 imod, 4 stemte ikke; efter Fordeling i Henhold til Areal stemte 5 pCt. for, 95 pCt. imod Indlemmelsen).

Vinding Sognekommune havde 1262 Indb. i 1916, hvoraf 547 i Mølholm Villaby.

Kommissionen afholdt Møde i Vejle den 4. September 1917 med Repræsentanter for Vejle Amsraad, Vejle Byraad, Vejle (Petersholm) Landdistriktsraad og Vinding Sogneraad.

Efter Mødet i Vejle tilskrev Kommissionen Stiftamtmand Bardenfleth og de interesserede Kommunalbestyrelser paa lignende Maade som i Kolding Sagen. Forhandlingerne fortsættes dels med Ejerne af Petersholm og dels med Ejerne af de derfra udstykkede Parceller, og der forhenes at kunne tilvejebringes Overenskomst om denne Indlemmelse.

Skatte- og Ligningsprocenter 1916—1917.

(De tilsvarende Procenter for 1917—18 og 1918—19 er tilføjede i Parentes).

	Skattepr.	Ligningspr.
Vejle Købstad.....	6,0 (6,2) (6,3)	8,5 (4,8) (9,3)
Vejle Landdistrikt.....	(Bidraget til Skole- og Fattigvæsen m. v. udredes af een Skatteyder).	
Vinding Kommune.....	2,5 (1,95) (2,3)	2,6 (2,0) (2,0)

Indbyggerantal:

	1916.	1918.
Vejle Købstad	19 597	20 337
Vejle Landdistrikt	74	111
Vinding Kommune	1 262	1 273

XI. Indlemmelse i Roskilde af Arealer af Sct. Jørgensbjerg og Himmelev Kommuner.

- a) Fra Indenrigsministeriet har Kommissionen til Erklæring modtaget en Sag, hvori et *Konsortium*, bestaaende af 5 Personer, har anholdt om Indlemmelse i Roskilde af et ca. 6 Td. Land stort Areal, som det har afkøbt Roskilde adelige Jomfrukloster; Arealet er beliggende i *Sct. Jørgensbjerg Sogn* øst for Frederiksborgvejen og støder umiddelbart op til Roskilde; Arealet, der agtes udstykket til Villagrunde, var ved Købet ubebygget.

Roskilde Byraad og Politimestrene i Roskilde Købstad og Lejre Herred anbefaler Andragendet.

Sct. Jørgensbjerg Sogneraad protesterer mod Indlemmelsen.

Roskilde Amtsråd og Københavns Amt kan ikke anbefale.

Sogneraadets Protest er begrundet ved, at Kommunen sidder haardt i det og ved Indlemmelsen vil gaa glip af de velhavende Skatteydere, som maa antages at ville befolke Arealet, naar dette udlægges til Villakvarter.

Byraadet begrundet sin Tilslutning med, at der vil opnaas en Regulering af Købstadens Grænser, og at Arealet ikke har Tilknytning til Sct. Jørgensbjerg, hvis sammenliggende Del ligger paa den anden Side af Fjorden. *Landbrugsministeriet* har intet at erindre mod Indlemmelsen, idet dog Opmærksomheden henledes paa nogle matrikulære Unøjagtigheder i Andragendet.

- b) Fra Roskilde Byraad har Kommissionen derhos modtaget Anmodning om, at den ved Selvsyn vil gøre sig bekendt med Grænseforholdene i Roskilde. Særligt ønsker Byraadet Kommissionens Bistand til Indlemmelse i Roskilde af Matr.-Nr. 1 e og 1 d af Roskilde Jomfruklosters Jorder og Matr.-Nr. 1 af Juuls Stiftelse, alt i *Himmelev Sogn*.

De ved Ahlgades nordre Side liggende Ejendomme (Matr. Nr. 21, 74, 75 og 76) hører under Roskilde, men Matr.-Nr. 74 og 75 er omgivne af Ejendomme i

Himmelev Sogn, nemlig de fornævnte mindre Arealer (1 e, 1 d og 1) samt Matr.-Nr. 1 a af Roskilde Jomfruklosters Jorder. Nu er de 3 Ejendomme Matr.-Nr. 1 e, 1 d og 1 i Forbindelse med Matr.-Nr. 75 af Roskilde Købstad købt af en Mand, der agter herpaa at drive Hotel, og han har med Byraadet indgaaet Overenskomst om, at han vil afstaa en Del af Matr.-Nr. 1 og 1 d til Udvidelse af Sct. Pederstræde i Roskilde, mod at Ejendommene Matr.-Nr. 1, 1 e og 1 d indlemmes i Roskilde. Byraadet ønsker Kommissionens Bistand til Gennemførelse af denne Plan og har indledet Forhandlinger med Himmelev Sogneraad desangaaende.

Skatte- og Ligningsprocenter 1916—1917.

(De tilsvarende Procenter for 1917—18 og 1918—19 er tilføjede i Parentes).

	Skattepr.	Ligningspr.
Roskilde.....	4,8 (6,0) (6,3)	5,6 (6,1) (7,0)
Sct. Jørgensbjerg.....	4,8 (4,2) (5,2)	5,00 (4,5) (4,8)
Himmelev.....	2,4 (2,0) (2,4)	2,2 (1,7) (2,1)

Indbyggerantal:

	1916.	1918.
Roskilde.....	12 533	12 095
Sct. Jørgensbjerg.....	4 716	4 899
Himmelev.....	1 085	1 000

XII. Indlemmelse i Vordingborg Købstad af en Del af Vordingborg Landsogn.

Vordingborg Byraad har anmodet om, at Kommissionen vil tage under Overvejelse Spørgsmaalet om Indlemmelse af *en Del af Vordingborg Landsogn, det saakaldte Midterdistrikt*, hvis Beliggenhed taler for, at det indlemmes. Byraadet anser — under Hensyn til Sogneraadets Stilling nu og tidligere — Sagen for uigennemførlig efter den nu gældende Lov, og mener, at foruden Indlemmelse i Købstaden af Midterdistriktet af Landsognet bør der ske Indlemmelse i Landsognet af Nyraad-Stensved og den i Købstaden beliggende Del af Nyraad, hvorhos Byraadet hævder, at en Ændring i eller Ophævelse af Reglerne om Læbæltet ikke for Vordingborgs Vedkommende bør ske uden i Forbindelse med Ordning af Indlemmelsesspørgsmaalet.

Vordingborg Landsogns Sogneraad modsætter sig Indlemmelsen under Henvi-
ning til, at der allerede i 1909—11, da Spørgsmaalet var fremme, var Modstand fra Grundejerne, og at Forholdene i Tiden derefter har udviklet sig saaledes, at Indlemmelsen nu er langt mindre ønskelig; dels har Landsognet siden 1911 ikke Skolevæsen fælles med Købstaden, dels har Landsognet nu ordnet sine Skoleforhold, Sundhedsforhold, Vand- og Elektricitetsforsyning, Kloakforhold etc. tilfredsstillende paa egen Haand, og dels har Vordingborg paadraget sig stor Gæld ved Bygning af Kaserner. At miste Midterdistriktet vil være et stort Tab for Landsognet, og der vil efter Sogneraadets Formening udkræves betydelig Erstatning baade til Landkommunen og til Grundejerne.

De kommunale Grænseforhold omkring Vordingborg er ifølge de Kommissionen forelagte Kort meget forviklede, idet Vordingborg Købstad bestaar af 4 adskilte Dele (Byen Vordingborg, Nyraad, Nyraad-Stensved og Vordingborg Ore), hvorimellem Landsognets Areal ligger. Der har flere Gange fundet Indlemmelser Sted mellem Køb-

staden og Landsognet. I 1910—11 fremkom Andragende fra 8 Grundejere i Landsognet om Indlemmelse i Vordingborg af Matr.-Nr. 1 af Vordingborg Landsogn; Ministeriet gav Tilsagn om Indlemmelse paa Vilkaar, at Købstaden ydede en Erstatning til Landkommunen af 30 000 Kr., men herpaa vilde Byraadet ikke indgaa. I 1917 er der fremkommet Andragende om Indlemmelse i Købstaden af Matr.-Nr. 41 af Marienborg Hovedgaard, Vordingborg Landsogn.

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Vordingborg Købstad 1916—17.....	7,8	10,6
— — 1917—18.....	7,26	9,3
— — 1918—19.....	7,04	9,3
— Landsogn 1916—17	2,7	2,8
— — 1917—18	2,1	2,5
— — 1918—19	1,9	2,2

Indbyggerantal:

	1916.	1918.
Vordingborg Købstad.....	5 685	5 110
— Landsogn	3 239	3 180

XIII. Indlemmelser i Middelfart Købstad.

Middelfart Byraad anmodede under 17. Januar 1917 Kommissionen om en Konference dels angaaende Indlemmelse i Købstaden af de i Middelfart Landdistrikt og Kauslunde Sogn beliggende Skattely og dels angaaende Læbæltets Ophævelse.

Efter nærmere Brevveksling har Byraadet den 28. Juli 1917 meddelt, at der var indledet Forhandlinger om Kommunens Køb af det til Stamhuset Hindsgavl hørende Jordegods, og at denne Plans Realisation vilde forandre de Forhold, hvorunder en Indlemmelse kunde tænkes at foregaa, hvorfor Sagen foreløbig ønskedes udsat.

XIV. Indlemmelse i Holbæk af Merløse Sogn.

Sagen er tilstillet Kommissionen til Erklæring fra Indenrigsministeriet.

Der er — under Medvirkning af Medlem af Kommissionen, Konsul Carl Petersen — opnaaet Enighed mellem Byraadet og Sogneraadet om, at hele Merløse Sognekommune indlemmes i Holbæk Købstad fra den 1. April 1918 at regne paa Vilkaar:

at Købstadlovgivningens Bygge- og Sundhedsforskrifter først træder i Kraft for Merløse Kommune 15 Aar efter Indlemmelsen,

at Holbæk Byraad for Tiden 1. April 1918 til 31. Marts 1921 tiltrædes af 4 à 6 Medlemmer — med tilsvarende Suppleanter — af Merløse Sogneraad, valgt af og blandt Sogneraadets Medlemmer ved Forholdstalsvalg, hvorefter Holbæk Byraads Medlemsantal fra 1. April 1921 fastsættes til 15 valgte Medlemmer,

at Ligningskommissionen og Hjelpekassen i Holbæk paa lignende Maade i samme Tidsrum suppleres med 2 à 4 Repræsentanter for Merløse Kommune, og at den nuværende kirkelige Sogneinddeling ikke berøres af Indlemmelsen.

Da Holbæk Købstad og Merløse Kommune ifølge Lov om Rettens Pleje fra 1. Oktober*1919 underlægges samme Retskreds, var man enige om, at der for Tidsrummet fra 1. April 1918 til 1. Oktober 1919 skulde søges tilvejebragt en midlertidig Ordning, saaledes at det kunde undgaas, at der tages Afskrift af Panteprotokoller og Realregistre for Merløse Kommune.

Ved en i Marts 1917 afholdt Afstemning blandt Merløse Kommunes 315 Grundejere stemte 237 for Indlemmelsen; sidstnævnte Grundejere ejer 1 113,55 ha af hele Kommunens stemmeberettigede Areal, der udgør 1 168,9 ha.

Skatte- og Ligningsprocenter i 1916—1917:

	Skattepr.	Ligningspr.
Holbæk	5,5	7,2
Merløse	3,2	3,5
Holbæk	8 178 Indbyggere	(1916)
Merløse	3 093 —	(„)

Efterat Kommissionen havde medgivet Sagen sin anbefaling, har Indlemmelsen i Henhold til Bekendtgørelse af 11. Marts 1918 fundet Sted fra 1. April 1918 at regne.

XV. Indlemmelse i Aalborg af Hasseris Villakvarter under Budolphi Landsogn.

Sagen er forelagt Kommissionen af Aalborg Byraad, hvis Indlemmelsesudvalg i Skrivelse af 29. August 1917 har udtalt følgende:

„Budolfi Landsogn, der ligger Syd og Vest for Aalborg, er saa nær beliggende ved den sammenbyggede Del af Aalborg By, at der i Tidernes Løb er sket en meget stor Udflytning fra Aalborg dertil af Byens Næringsdrivende.

I Begyndelsen skete Udflytningen kun af de enkelte, der attraaede en mere fri Beliggenhed af deres Bolig, end der kunde skaffes paa Byens Grund, men efterhaanden er en meget stor Del af Udflytningen sket af Hensyn til de forskellige kommunale Beskatningsforhold i Kommunerne.

Aalborg By huser paa Grund af den efter danske Forhold store Industri en forholdsvis stor Arbejderbefolkning, hvad ogsaa forøges ved den betydelige Trafik i Aalborg Havn, og de kommunale Udgifter til Skole, Fattigvæsen m. m. maa derfor nødvendig blive store. Anderledes stiller Forholdet sig i Landsognet. Dette bestaar af „Gamle Hasseris“, der væsentlig bestaar af velhavende Gaardmænd, en mindre Arbejderby, Kærby, paa Parceller af „Enggaarden“, Syd for „Ny Kærvej“ samt Hasseris Villakvarter, Vest for Aalborg. I dette findes nu 1 486 Indbyggere. Disse ere alle velstillede, og af Arbejderklassen findes her kun 10 Familier, alle hørende til Obels Tobaksfabrikarbejdere, altsaa af vore forholdsvis bedst stillede Arbejdere. Af Villakvarterets Beboere er en Del indflyttede Landboere, der have solgt deres Ejendomme og nu leve af Renten af deres Kapital, og med disse ligestillede; en anden Del udgøres af Statsembedsmænd, saaledes saa godt som hele Lærerpersonalet ved Latinskolen, samt findes der endelig en tredie Del: Forretningsdrivende i Aalborg, der have deres private Bopæl i Hasseris Villakvarter.

Landsognet faar ifølge sin Befolkning kun smaa Udgifter til Skole, Fattigvæsen m. m. Udgifterne til Vejvæsenet ere ogsaa smaa, bl. a. fordi Sognet i høj Grad betjenes af Amtsvejen Aalborg og Hobro, og da Skatteevnen er stor, bliver Skatteprocenten lav. Sognet har Kildeartsbeskatning, men Ligningsprocenten er for indeværende Aar kun 1,25. — I Modsætning hertil er Ligningsprocenten for Aalborg 9,0, men hertil kommer, at der i Dyrtidsskat af dem, der svarer Skat af over 5 000 Kr., opkræves 4,6 pCt., saa at det faktisk betyder, at Skattebyrden for de større Skatteydere er mindst 7 Gange saa stor i Aalborg som i Hasseris. Den ved Krigen foraarsagede Dyrtid vil bevirke Stigning i Kommunens Udgifter i Aalborg, og det virker forøgende paa Udflytningen. Alene sidste Aar er 30 Næringsdrivende fra Aalborg flyttet ud til Hasseris, og disse vilde, hvis de vare blevne i Aalborg, have haft en Skatteindtægt af ca. 600 000 Kr. Til det kommende Foraar ventes en betydelig Udflytning, og Grunden til Udflytningen er nu kun at søge i Skatteforholdene, idet Villakvarteret nu er lige saa tæt bebygget som de ydre Dele af Aalborg.

Vel maa de Næringsdrivende i Aalborg, der have privat Bopæl i Hasseris, betale mellemkommunal Skat til Aalborg By, men denne er, da Aalborg Kommunes Skatteprocent paa Grund af, at en saa stor Del af Kommunens Skatteydere som Følge af lav Indkomst kun betale efter en lav Procent, saa meget lavere end Ligningsprocenten — for sidste Aar var Ligningsprocenten 9,2, Kommunens Skatteprocent 5,7 —, at der bliver et meget stort Misforhold mellem den Skat, de i Aalborg boende Næringsdrivende maa betale til Aalborg Kommune af deres Indkomst, og den Skat, de Næringsdrivende i Aalborg, der have Bopæl i Hasseris, svarer til Aalborg, og da Kommuneskatten til Hasseris, som ovenfor nævnt, er meget lav, er Hasseris blevet et meget effektivt Skattely.

Fra Budolfi Landsogn er tidligere indlemmet i Aalborg en Del, der den Gang i det væsentlige henlaa som Mark. Der har i 1909 været forsøgt at faa Villakvarteret indlemmet, men Sogneraadet stillede sig saa afgjort mod Tanken, at den var absolut uigennemførlig.

Atter i Aar har Spørgsmaalet været til Forhandling mellem nærværende Udvalg og et Udvalg af Sogneraadet, men Mødet sluttede, som det fremgaar af vedlagte Protokoldudskrift, resultatløst, og da baade Sogneraadet og Grundejerne er uvillig stemt for en Indlemmelse i Købstaden, maa Udvalget anse en Indlemmelse ad den i Lov af 23. Maj 1873 angivne Vej for uigennemførlig ved Forhandling mellem de i Sagen direkte interesserede Parter.

Nærværende Udvalg maa imidlertid anse den nuværende Ordning, at Beboerne i Hasseris Villakvarterer, der gennemgaaende ere Velhavere og sidde med store Indkomster, ved at slutte sig sammen i en Kommune, der kun i meget ringe Grad er bebyrdet med Udgifter til Skole og Fattigvæsen m. m., og som ikke deltager i Udgifterne til Næringslivets Fremme, i Almindelighed kunne unddrage sig deres Skattepligt i en meget væsentlig Grad, men alligevel have Fordel af de Foranstaltninger, som Aalborg By har maattet bringe store Ofre for, for uholdbar, og man tillader sig, da man anser Løsningen for umulig ved Forhandling med Sogneraad og Grundejere, at anmode om den ærede Kommissions Medvirkning til en Indlemmelse af Hasseris Villakvarter under Aalborg, idet man skal tilføje, at man maa finde det naturligt, om da ogsaa Kærby maa indlemmes i Købstaden, et Krav, man da ikke skal modsætte sig.“

Kommissionen afholdt Møde i Aalborg den 15. August 1918 med Repræsentanter for de interesserede Parter. Paa Mødet oplyste Byraadet, at Erhvervsskatten for Beboere i Hasseris udgjorde ca. 123 000 Kr., medens Opholdskommuneskat for samme vilde udgøre ca. 400 000 Kr. Byraadet fastholdt derfor Ønsket om Indlemmelse uanset Erhvervsskatteloven af 1918. Landsognets Delegerede protesterede mod

Indlemmelsen og udtalte, at de var overbevist om, at den langt overvejende Del af Beboerne vilde tiltræde Protesten; de Delegerede oplyste, at Landsognets ca. 2700 Indbyggere fordeler sig paa Hasseris, Kærby og det egentlige Landomraade med henholdsvis 1400, 130 og 1170, samt at Antallet af Grundejere i Hasseris og Kærby var 234 og 30. Endelig rejstes der paa Mødet Spørgsmaal om Indlemmelse i Aalborg af Kvarteret Vejgaard i N. Tranders Kommune. Parterne enedes om at søge Forhandlingerne fortsat under Amtmandens Forsæde.

Efter Mødet i Aalborg tilstillede Kommissionen Indenrigsministeriet Sagen med Anmodning om at foranledige Forhandlinger indledt under Amtmandens Forsæde angaaende Indlemmelsen af fornævnte Areal og af det under Mødet ommeldte Areal af Nørre-Tranders Sogn (Kvarteret Vejgaard). I Overensstemmelse med denne Henstilling har Ministeriet tilskrevet Amtmanden over Aalborg Amt; om Resultatet af Forhandlingerne foreligger endnu ikke Underretning.

Skatte- og Ligningsprocenter:

		Skattepr.	Ligningspr.
Aalborg Købstad	1917—18	5,85	9,0
—	1918—19	7,96	11,5
Budolphi Landsogn	1917—18	1,07	1,0
—	1918—19	2,9	2,5
N. Tranders	1917—18	3,5	3,0
—	1918—19	5,4	5,4

XVI. Indlemmelse i Sorø af et Areal fra Sorø Landdistrikt.

Sagen er forelagt Kommissionen af Indenrigsministeriet.

Sorø Byraad anholder om, at 14 Ejendomme af Sorø Landdistrikt og et Vejareal maa blive indlemmet i Sorø. De paagældende *Grundejere andrager alle* om Indlemmelse; Vilkaarene overfor Landdistriktet skulde være en Erstatning, udgørende 25 Gange Arealets Ejendomsskatter for 1917—18. Ejendommene, der alle ligger ved Trautnersvej, er vurderede til Ejendomsskyld til 160 500 Kr. og udgør 37 238 Kvadratalen foruden Trautnersvej (7 220 Kvadratalen). Ejendommene er bymæssigt bebyggede.

Landdistriktsraadet protesterer mod Indlemmelsen under Henviisning til, at Kvarteret omfatter ca. $\frac{1}{5}$ af Skatteyderne i Landkommunen og tilmed de mere velhavende, hvorfor Dyrtidsforanstaltningerne vil stærkt vanskeliggøres ved en saadan Indlemmelse. Skal der være Tale om Indlemmelse, bør hele Landdistriktet indlemmes, men dette vil Sorø Akademi og Sorø Amtskommunes Sygehus og Sindssygehospital, der ligger i den øvrige Del af Landdistriktet, muligvis modsætte sig.

Landbrugsministeriet udtaler, at

„Hensynet til Matrikulens Førelse vel ikke i og for sig vil være en Hindring for, at Andragendet imødekommes, men man skal samtidig henlede Opmærksomheden paa, at de omhandlede Arealer, der er en Del af et Areal, som paa Grund af tidligere Indlemmelser under Sorø Købstad har en isoleret Beliggenhed i Forhold til den øvrige Del af Landsognet, idet Arealet paa de 3 Sider er omgivet af Købstaden og paa den 4de Side af Sorø Sø, yderligere deler dette Areal i to isolerede Lodder, hvorefter Landsognet af Købstaden vil være delt i fire særskilt beliggende Arealer.

Dette Forhold maa man anse for uheldigt, jfr. tidligere Udtalelser i Skrivelse herfra af 17. Juni 1913, og man skal derfor slutte sig til den navnlig af Landdistriktsraadet fremsatte og af Amtet tiltraadte Tanke at søge hele Landsognet, der for en Del er stærkt udstykket, indlemmet under Købstaden.“

Byraadet indrømmer Rigtigheden af Landbrugsministeriets Oplysninger, men anfører dog, at Resten af Landkommunens Areal ikke er bymæssigt bebygget, og at man derfor foreløbig burde indlemme de 14 Ejendomme og Trautnersvej, hvilken Vej saaledes vilde blive en klar Grænse mellem Kommunernes Arealer.

Landdistriktet fastholder Protesten og meddeler, at det nu har til Hensigt at indlede Forhandlinger om hele Kommunens Indlemmelse.

Amtet henstiller (Juli 1918) at afvente Resultatet af denne Forhandling.

Indenrigsministeriet har derefter under 8. August 1918 begæret Kommissionens Udtalelser.

Fra Sorø Landdistrikt er der sket Indlemmelse i Sorø Købstad ved Bekendtgørelser af 27. December 1883, 18. August 1888, 21. Juni 1892, 12. Oktober 1897, 6. Januar 1908 og 14. Februar 1914.

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Sorø Købstad 1916—17.....	3,6	4,0
— — 1917—18.....	3,6	4,0
— — 1918—19.....	3,63	4,0
Sorø Landdistrikt 1916—17.....	2,05	2,3
— — 1917—18.....	2,0	2,3
— — 1918—19.....	2,3	2,5

Indbyggerantal:

	1916.	1918.
Sorø Købstad.....	2 615	2 657
Sorø Landdistrikt.....	1 272	1 367

XVII. Indlemmelse i Præstø af Matr.-Nr. 1 af Skibbinge Sognekommune.

Præstø Byraad andrager om Indlemmelse i Præstø af Matr.-Nr. 1 af Skibbinge By og Sogn, stor ca. 45 Tdr. Land, hvilken Grund Købstaden har købt af Præstø-Skibbinge Sognekald. Arealet er ubebygget, bortset fra 1 Arbejderhus. Grunden til Ønsket om Indlemmelsen er, at Præstø mangler Grundarealer til Udvidelse af Byen.

Skibbinge Sogneraad vil ikke modsætte sig Indlemmelsen, men kræver Erstatning 8 507 Kr. 25 Øre, nemlig det 25-dobbelte af de kommunale Ejendomsskatter, opgjort saaledes:

Hartkornskat.....	102 Kr. 88 Øre
Ejendomsskyld	111 — 60 —
Skolebrændsel	9 — 86 —
Pligtkørsel	20 — ” —
Snekastning	15 — ” —
Erhvervsskat	80 — 95 —

ialt... 340 Kr. 29 Øre aarlig, taget 25 Gange.

Sogneraadet henviser til, at Arealet er adskilt fra Præstø Købstad ved Fjorden og Tubæk Aa, at Arealet nu er udelukkende indtægtsgivende for Sognekommunen, og at denne har Byrderne af en Arbejderbefolkning, der for en stor Del har Erhverv i Præstø.

Byraadet tilbød oprindeligt 1 000 Kr. Erstatning, men andrager nu om Indlemmelse uden Erstatning, subsidiært mod en af Ministeriet fastsat Erstatning.

Amtsraadet har intet imod Indlemmelsen.

Amtet foreslaar Indlemmelse mod Erstatning af 3—4 000 Kr.

Landbrugsministeriet, Kirkeministeriet, Undervisningsministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for offentlige Arbejder, Handelsministeriet og Statistisk Departement har intet imod Indlemmelsen at erindre.

Efter det foreliggende Kort egner Arealet sig paa Grund af sin Beliggenhed (uanset Aaløbet) godt for Indlemmelse i Præstø. Under 2. Oktober 1918 har Indenrigsministeriet begært Kommissionens Ytringer i Sagen.

Skatte- og Ligningsprocenter:

	Skattepr.	Ligningspr.
Præstø 1916—17.....	6,3	6,8
— 1917—18.....	5,8	6,0
— 1918—19.....	6,9	7,6
Skibbinge 1916—17.....	1,8	2,5
— 1917—18.....	1,3	1,6
— 1918—19.....	1,8	2,2

Indbyggerantal:

	1916.	1918.
Præstø.....	1 463	1 480
Skibbinge.....	1 107	1 132

Bilag 10.**Oplysninger**

angaaende

de i Udlandet gældende Indlemmelsesbestemmelser.

I Norge og Belgien skal enhver Indlemmelse ske ved særlig Lov. I Sverige og Finland findes ingen almindelige Lovbestemmelser om Indlemmelser, men ifølge Praksis gennemføres Indlemmelser administrativt. I England, Frankrig, de tyske Stater og Østerrig findes, ligesom i Danmark, en almindelig Lovgivning, der omhandler de nærmere Betingelser for Indlemmelser og Formerne for saadannes Iværksættelse; i de nævnte Lande gennemføres en Række Indlemmelser administrativt, medens nogle Arter af Indlemmelser — forskellige i de enkelte Lande — er forbeholdt Lovgivningsmagtens Afgørelse.

Medens i Tyskland Statsmyndighederne i fremtrædende Grad skal medvirke ved Indlemmelser, er Spørgsmaalet i England, Frankrig og Østerrig i vid Udstrækning lagt i de højere kommunale Raads Haand.

Med Hensyn til Indlemmelsesspørgsmaalets Løsning i Udlandet og de Problemer, som i det hele frembyder sig ved Behandlingen af Spørgsmaal om Ændringer i den territoriale Inddeling, kan henvises til den Redegørelse, som paa Foranledning af Svenska Stadsförbundet er udarbejdet af Dr. Yngve Larsson til Brug for den i Sverige nedsatte Indlemmelseskommision (jfr. S. 14 foran). Paa Grundlag af den om Emnet foreliggende omfattende Litteratur er der i nævnte Værk (Inkorporeringsproblemet I—II, ca. 1300 Sider, Stockholm 1912) givet en udtømmende og indsigtfuld Fremstilling af de her henhørende Spørgsmaal og deres Løsning i de forskellige Stater.

Idet der nedenfor særlig paa Grundlag af nævnte Redegørelse gives nogle kortfattede Oplysninger om Indlemmelsesbetingelserne i de forskellige Lande, bemærkes, at det paa Grund af de overordentlige Forhold ikke vil være muligt at afgøre, i hvor vidt Omfang de omhandlede Bestemmelser for nogle af de paagældende Landes Vedkommende er i Kraft endnu. Ligesom Oversigten af Hensyn hertil er udarbejdet meget kortfattet, saaledes er der kun givet Oplysninger om Betingelserne for Indlemmelse, men derimod ikke særlig for hvert enkelt Land omtalt de Regler om økonomisk Opførelse mellem Kommunerne, Skadeserstatning af Billighedshensyn til Landkommunen etc., som i Hovedsagen er ensartet for de forskellige Lande, og hvis nærmere Gennemførelse henhører under Administrationen.

Belgien.

Ifølge den belgiske Konstitution kan Forandringer af Kommunernes Grænser og Dannelse af nye Kommuner kun ske ved Lov. Som Betingelse for Forelæggelse af et saadant Lovforslag kræves ifølge Praksis, at i hvert Fald en af de vedkommende

Kommuner andrager om Indlemmelsen; Provinsialraadene (Amtsraad) skal afgive Erklæring over Sagen tilligemed et fuldstændigt Forslag til Opgørelse mellem Kommunerne, og et Indlemmelsesforslag fremmes meget sjældent mod Provinsialraadets Ønske. Endogsaa ved Indlemmelser i Bryssel har Provinsialraadets Stilling gentagne Gange været afgørende for Sagens Udfald. Indlemmelser af større Betydning er sjældne i Belgien.

England.

(Den højeste kommunale Enhed er Grevskabet; Byer med særskilte Privilegier (Købstæder) og med over 50 000 Indbyggere udgør hver et Grevskab).

Ifølge Kommunalloven af 1888 (Local Government Act), der omdannede de gamle Grevskaber til moderne selvforvaltende Kommunalorganer, kan Forandringer af de lokale Omraader — bortset fra Grevskabsbyer (og Byer med gamle Privilegier) — bevilges af Grevskabsraadet, der kræves intet Andragende fra nogen af Kommunalbestyrelserne og heller intet Samtykke fra de øvrige interesserede. Grevskabsraadets Beslutning skal meddeles Indenrigsministeriet, der er pligtigt at stadfæste Beslutningen, saafremt den ikke paaklages inden 3 Maaneder. Berettiget til at paaklage er hver af de Kommuners Bestyrelser, som berøres af Indlemmelsen, samt $\frac{1}{6}$ af Vælgerne i hver af Kommunerne; saafremt Paaklage sker, iværksætter Indenrigsministeriet en lokal Undersøgelse (ved en udsendt Embedsmand) og træffer derefter Bestemmelse i Sagen. Indenrigsministeriets Stadfæstelse skal meddeles Parlamentet (shall be forthwith laid upon the table of both Houses of Parliament), hvorved Fiktionen om Parlamentets lovgivende Myndighed paa dette Omraade opretholdes. Medens der saaledes ikke er tillagt Kommunalbestyrelsernes, Vælgerne eller Grundejernes Samtykke nogen lovmæssig Betydning ved Spørgsmaalet om Indlemmelsen, ligger Vægten i England paa den grundige og alsidige Undersøgelse paa Stedet, som gaar forud for hver Indlemmelse, og hvorunder de lokale Interesser faar Lejlighed til at gøre sig gældende; ved Indlemmelse af en hel Kommune foretages en ligefrem Afstemning blandt Vælgerne.

Saafremt en Indlemmelse berører et Grevskab, en Grevskabsbys eller en med gamle Privilegier forsynet Bys Grænser, skal Indlemmelsen ske ved Lov, efter Andragende fra vedkommende Kommunalbestyrelser og paa Grundlag af en lokal Undersøgelse af Indenrigsministeriet samt dette Ministeriums Tiltrædelse af Indlemmelsesforslaget.

Som materielle Betingelser for at fremme en Indlemmelse kræves, at det paa-gældende Areal støder op til Byen, har bymæssig Bebyggelse (i hvert Fald for den nærmeste Del af Arealet) og for Tiden nyder kommunale Fordele af Byens Nærhed (Gas, Vand, Elektricitet og lignende).

Finland.

Der findes ingen almindelige Lovforskrifter om Indlemmelser, men Indlemmelser antages at kunne ske administrativt. Kommunalbestyrelsernes og Grundejernes Samtykke udkræves.

Frankrig.

(Frankrig deles administrativt i Departementer, Arrondissementer og Kantoner, af hvilke de to førstnævnte Enheder ogsaa er højere kommunale Korporationer. Departementernes Repræsentationer hedder Generalraad. Der tilkommer ikke Byerne nogen Særstilling).

Ifølge Kommunallovene af 1837, 1871 og 1884 kræves særlig Lov til 1) Indlemmelser, der medfører en Forandring af Grænselinierne for et Departement, Arrondissement eller Kanton, 2) Indlemmelser, som medfører Dannelsen af en ny Kommune (herunder medregnes ikke Sammenlægning af to Kommuner i: totale Indlemmelser). Alle andre Omraadesforandringer kan ske administrativt. Hvis begge Kommunerne ligger i samme Kanton og begge Kommunalbestyrelserne samt $\frac{1}{3}$ af de paa Indlemmelsesomraadet bosatte kommunale Vælgere er enige om Indlemmelsen og om Vilkaarene, kan Indlemmelsen foretages af Generalraadet; i modsat Fald kan

Indlemmelsen gennemføres ved et Dekret af Statsraadet (Conseil d'Etat). I Frankrig lægges særlig Vægt paa, at Kommunerne, der i Reglen er smaa, ikke deles yderligere. Beboerne paa Indlemmelsesområdet medvirker derhos under Sagens Gang gennem et Tre- eller Femmands Udvalg, valgt af Områdets Vælgere (commission syndicale).

Norge.

Alle Indlemmelser skal ske ved særlig Lov. Siden 1905 er gennemført en Række betydelige Indlemmelser trods vedkommende Landkommunes Modstand, men der er ved den nærmere Gennemførelse af Indlemmelsen (Områdets Størrelse, Mageskifte med Byens Jorder, finansielle Indrømmelser) i vid Udstrækning taget Hensyn til Landkommunernes Ønsker.

Sverige.

I Sverige findes ingen Lovbestemmelser, der fastsætter almindelige Regler for Indlemmelser. Ifølge Praksis kan Indlemmelser finde Sted ved kgl. Forordning, hvorimod Indlemmelser ved Lov er ukendte. Der findes talrige Eksempler paa, at en Indlemmelse har fundet Sted mod Ekskorporeringskommunens (Landkommunens) Ønske, hvorimod Inkorporeringskommunens (Byens) Samtykke anses for nødvendigt; i det overvejende Flertal af Tilfælde har det imidlertid været Bykommunen, som har rejst Spørgsmaalet. Der gives Landkommunen Erstatning for Tab i Skatter, og tidligere gaves der Grundejerne Skattelempelser, men siden 1889 har saadanne Lempelser ikke været givne, hvorimod Grundejernes Modstand flere Gange har bragt en paatænkt Indlemmelse til at strande. I 1911 henstillede Svenska Stadförbundet til Regeringen at søge gennemført en Lovgivning om Forandringer i Rigets Inddeling, idet der henvistes til den forøgede Betydning, som Indlemmelsesspørgsmaalene har faaet som Følge af Byernes Vækst. Forbundet fremhævede Indlemmelsernes Betydning med Hensyn til Skatteforhold, Fattig- og Skolevæsen, Sundheds- og Bygningsforskrifter, Vandforsynings- og Afløbsbestemmelser, Belysningsvæsen m. v., og udtalte Ønsket om, at der ogsaa maatte blive givet Mulighed for en friere Sammenslutning mellem Kommuner til Fremme af enkelte af de nævnte Formaal. Den under 5. December 1913 nedsatte Regeringskommission fremhævede navnlig det uheldige i, at den kommunale Inddeling i Sverige ikke havde noget selvstændigt Grundlag, men var afhængig af den kirkelige Inddeling og til Dels af den administrative og judicielle Inddeling. Navnlig Uoverensstemmelsen mellem Området for den kirkelige Inddeling (Kyrkosocknen) og den kammerale Inddeling (Jordebokssocknen), hvilken sidstnævnte er Grundlaget for den kommunale Inddeling, har i Tidens Løb voldt talrige Vanskeligheder; den i 1881 nedsatte „Oregelbundenhetskommitté“ foreslog ca. 1 000 Grænsereguleringer til Afljælpning af disse Uoverensstemmelser, men de var i Hovedsagen bygget paa at ændre den kommunale Inddeling efter den kirkelige, skønt den førstnævnte i Tidens Løb er blevet den praktisk betydningsfuldeste. Den i 1913 nedsatte Kommission fastslog som en eventuel Lovgivnings Hovedprincipper, at den kommunale Inddeling skulde hvile paa selvstændigt Grundlag (hver Kommune skal udgøre et geografisk bestemt Omraade), og at en Bys kommunale Grænse bør falde sammen med den judicielle, hvorhos Kommissionen nøje drøftede Spørgsmaalet om Ordningen af Forholdet, naar en Kommunes Grænser vil komme til at dele en fast Ejendom. Som Resultat af sine Overvejelser fremsatte Kommissionen de foran Side 14 nævnte Lovforslag.

Tyskland.

Preussen. (De højere kommunale Enheder er Kredsen og Provinsen; hver By med over 25 000 Indbyggere udgør en Kreds for sig. En Indlemmelse medfører foruden Ændring i Kommunegrænsen og eventuelt i Kreds- og Provinsgrænsen tillige en Ændring i den administrative Statsinddeling, i hvilken Henseende bemærkes, at Landet er inddelt i Amtsbezirke, der er samlet i Kredse under en Landraads Bestyrelse; Byer over 10 000 Indbyggere er udenfor Landraadens Myndighed og hører direkte under Regeringspræsidenten, der staar i Spidsen for et Regierungsbezirk). En hel

Kommunes Indlemmelse i en kredsfril By (o: By med over 25 000 Indbg.) skal ske ved Lov; i øvrigt sker Indlemmelserne administrativt. I Praksis kræves Landkommunens Samtykke som Vilkaar for Forelæggelse af en Lov, et Samtykke, som ofte kræver betydelige økonomiske Ofre fra Byens Side. Kravet om særlig Lov i disse Tilfælde har derfor været stærkt fastholdt fra Landkommunernes Side og fra deres Repræsentanter i Landdagen. Ifølge Love af 1831, 1853 og 1891, der kun omhandler de administrative Indlemmelser, udkræves ved Indlemmelser af en hel Kommune begge Kommunalbestyrelsens Samtykke og kgl. Stadfæstelse, medens en partiel Indlemmelse kan bevilges af Bezirksudvalget (Amtsraadet) med Kommunalbestyrelsernes og Grundejernes Samtykke. I begge Tilfælde kan de interesserede Parterers Samtykke erstattes af Bezirksudvalgets Beslutning, saafremt „almen Interesse kræver Indlemmelsen“; foreligger almen Interesse ikke, kan en Tvangsindlemmelse kun ske ved særlig Lov. Over Bezirksudvalgets Afgørelse kan Parterne rejse Klage til Provinsialraadet, hvis Beslutning eventuelt af Overpræsidenten kan paaklages til Indenrigsministeriet (men ikke til Overforvaltningsretten). I Rhinprovinsen, Westphalen, Hannover og Frankfurt am Main gælder noget ændrede Regler.

Ved den preussiske Kommunallov er de materielle Betingelser for Indlemmelse udformet derhen, at almen Interesse foreligger, 1) naar Landkommunen ikke er i Stand til at opfylde sine offentligretlige Forpligtelser, 2) naar et Godsomraades Udstykning nødvendiggør en Ændring til almindelig Landkommune, og 3) naar der paa Grund af flere Kommunes eller Kommunedeles stedlig forbundne Stilling er opstaaet en væsentlig Modstrid mellem de kommunale Interesser, og denne ikke kan ophæves ved Dannelse af Specialkommuner.

Med Hensyn til de øvrige tyske Stater fremhæves følgende:

I *Sachsen* hviler Indlemmelserne i Regelen paa Overenskomst mellem Kommunalbestyrelserne og Grundejerne, hvilken Overenskomst stadfæstes af højere Myndighed (for mindre Byer af Amtsstyrelse og Bezirksudvalg, for Byer med „revideret Bylov“ af Kredsstyrelsen og ved totale Indlemmelser af Indenrigsministeriet). Partielle Tvangsindlemmelser kan ske i Tilfælde af almen Interesse og totale Tvangsindlemmelser i Tilfælde af paatrængende offentligretligt Behov (dringend öffentliches Bedürfnis); i begge Tilfælde bevilges Indlemmelsen af Indenrigsministeriet.

I *Württemberg* kan Overenskomst mellem Kommunerne om Indlemmelse stadfæstes af Bezirksraadet for ubeboede Arealer i mindre Byer og i Landkommuner og af Kredsstyrelsen i øvrige Tilfælde. En partiel Tvangsindlemmelse kan forordnes af Indenrigsministeriet, naar den foreslaas af en af vedkommende Kommuner, naar den er paatrængende nødvendig af Hensyn til det almene Bedste, og naar den derhos ikke forandrer et Overembedes (Oberamt, Amtsraadskreds) Grænser; Indenrigsministeriets Beslutning kan paaklages til den højeste Forvaltningsdomstol. Totale Tvangsindlemmelser og saadanne Indlemmelser, der medfører Forandringer i et Oberamts Omraade (derunder særlig Indlemmelser i Hovedstaden Stuttgart) kræver særskilt Lov. Særlig for *Württemberg* er en udtrykkelig Lovbestemmelse om, at vedkommende Kommunes Kreditorers Interesser skal varetages paa bedst mulig Maade ved Indlemmelser.

Med Hensyn til Grundejernes Stilling bemærkes, at deres Samtykke i Preussen — ligesom i Bayern og Sachsen — kun er nødvendigt ved partielle Indlemmelser, og kan undværes, naar „almen Interesse“ kræver Indlemmelsen.

Østerrig.

(Ø. var — ifølge de forinden Verdenskrigen gældende Regler — delt i 16 Kronlande, der under Ledelse af en Statholder var Organ for Stats- og for Kommuneforvaltning; under Statholderen sorterede Bezirkshauptmannschafter, der i Bøhmen, Galizien og Steiermark ogsaa var kommunale Forvaltningsorganer. Primærkommunerne (Ortsgemeinden) har betydelig større Beføjelser end i andre Lande. De 33 største Byer er „autonome“ o: har egne Kommunallove; de øvrige indbefattes under den almindelige kommunale Inddeling). Rigskommunalloven af 1862 omhandler ikke Indlemmelsesspørgsmaalet, hvis Løsning saaledes er overladt til de enkelte Kronlandes Lovgivning (Landslovene). Landslovgivningerne bestemmer, at 2 Kommuner kan forene sig til een med den nærmest overordnede højere Kommunes Samtykke og Statholderens Approbation, og samme Regel gælder for frivillige partielle Indlemmelser. Endvidere er det almindelig Regel, at en total Tvangsindlemmelse kun maa ske gennem

Lov; derimod er det nogen Tvivl underkastet, om en saadan Lov kan gives af Landslovgivningsmagten — hvad imidlertid adskillige Kronlandes Kommunallove bestemmer — eller skal gives af Rigslovgivningen. Det er fast Regel, at Kommunernes Aktiver og Passiver ikke maa slaas sammen uden begge Kommuners Samtykke.

Hvad de partielle Tvangsindlemmelser angaar, er Reglerne herom forskellige. Medens saadanne i Bøhmen kræver Landsudvalgets og Statholderens — eventuelt Landdagens — Samtykke og Kejserens Stadfæstelse, og i Salzburg og Vorarlberg kræver særskilt Lov, er i Øvre Østerrig Landsudvalgets Samtykke og Statholderens Approbation tilstrækkelig, og det samme antages at gælde i de øvrige Kronlande, i hvilke der ikke findes positive Bestemmelser om Spørgsmaalet; i de sidstnævnte Lande er saaledes Betingelserne for frivillige og tvungne partielle Indlemmelser de samme. Da Statholderens Approbation kun gaar ud paa, at der af Hensyn til Statens Interesser intet haves at erindre mod Indlemmelsen, er Spørgsmaalets Afgørelse i Østerrig saaledes i Hovedsagen lagt i Hænderne paa de kommunale Myndigheder.

Sluttelig bemærkes, at Spørgsmaalet om Sammenslutninger af Kommuner til Fyldestgørelse af specielle Formaaler (Municipalsamhælle, Kommunalförbund, Gemeindeverbände, Zweckverbände, syndicats des communes, points Boards), formentlig falder udenfor nærværende Kommissions Arbejdsomraade. Forsaavidt angaar mindre Kommuners Sammenslutninger om Anlæg og Drift af fælles Sygehus, Fattiggaard, Havn, Elektricitetsværk eller lignende, vil deslige Sammenslutninger formentlig paa fyldestgørende Maade kunne dannes og virke paa Grundlag af den gældende Lovgivning, hvad der allerede er iværksat paa adskillige Steder; og forsaavidt angaar den kommunale Sammenslutning paa friere Grundlag til Dannelse af en Storby i Lighed med de i de europæiske Hovedstæder gældende Ordninger, bør Spørgsmaalet, saafremt det bliver aktuelt, formentlig optages til selvstændig Overvejelse.

Förslag

till

Lag om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning.

Härigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Om ändring i kommunal indelning.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Med kommun förstås i denna lag landskommun, köping med egen kommunalförvaltning samt stad.

2 §.

Om ändring i rikets kommunala indelning förordnar Konungen.

Därvid må kommuns område ökas eller minskas, kommun upplösas, så ock ny kommun bildas.

Om förutsättningar för indelningsändring.

3 §.

Kunna genom ändring i kommunal indelning vinnas fördelar för den kommunala förvaltningen eller lättnad eller utjämning i kommunala bördor eller finnes ändringen främja den ekonomiska utvecklingen inom orten eller eljest medföra gagn, må om sådan ändring förordnas.

Motsätter sig kommun, som av ifrågasatt ändring i kommunal indelning beröres, sådan ändring eller villkor, som med densamma förbindes, och skulle ändringen eller villkoret finnas medföra avsevärd olägenhet för kommunen, må därom förordnas endast då ändringen finnes vara av betydande allmänt behov påkallad, såsom

då oregelbundenhet i rikets indelning eller annat förhållande vållar hinder eller olägenhet i allmänna ärendens behandling eller i tillgodoseende av kommunala behov,

eller viss kommunal uppgift av större vikt finnes vara eftersatt, så att avsevärd olägenhet därav uppkommit eller kan väntas uppkomma,

eller samhälles behov av utrymme för bostäder, industri eller annat dylikt ändamål icke kan inom samhällets område i erforderlig mån tillgodoses,

eller bestående indelning lägger hinder i vägen för den ekonomiska utvecklingen inom orten,

samt ändring i kommunal indelning prövas nödig för att undanröja eller avsevärt minska sålunda förefintligt missförhållande.

Om ekonomisk uppgörelse mellan kommunerna vid indelningsändring.

4 §.

Vid ändring i kommunal indelning skola, där så finnes nödigt, de av indelningsändringen berörda kommunernas indbördes ekonomiska förhållanden ordnas genom uppgörelse, som fastställles av Konungen i sammanhang med förordnande om ändringen; dock att uppgörelse i visst avseende må kunna, där Konungen så bestämmer, senare verkställas i den ordning och enligt de grunder, som i förordnandet angivas.

5 §.

Finnes inom område, som vid indelningsändring övergår från en kommun till annan, mark, som är utlagd till väg, gata, torg eller annan allmän plats, skall den förstämda kommunens rätt till sagda mark övergå till den kommun, inom vars område marken efter indelningsändringen kommer att ligga.

6 §.

Andra kommunala tillgångar, än som i 5 § sägs, ävensom kommunala förbindelser må, där kommunen genom indelningsändringen delas, antingen tilläggas endera av de ändrade eller nybildade kommunerna eller mellan dem fördelas, efter ty skäligt prövas med hänsyn till förhållandet i beskattningsföremål eller invånarantal mellan de områden, i vilka den äldre kommunen delats, eller till annat förhållande, som må anses bestämmande för vardera områdets andel i den äldre kommunens tillgångar och förbindelser.

Där särskilda omständigheter därtill föranleda, må vid uppgörelse träffas bestämmelse, varigenom kommunal tillgång eller förbindelse tillägges allenast del av ändrad eller nybildad kommun.

Överflyttning eller uppdelning, som här avses, av kommunal förbindelse må ej ske med mindre vederbörande fordringsägare därtill lämnat samtycke.

7 §.

Vid fördelning av tillgångar och förbindelser bör, så vitt lämpligen ske kan, iakttas:

att fast egendom, som uteslutande eller huvudsakligen är avsedd till gagn för visst område, tillägges den kommun, som området kommer att tillhöra;

att fordran för ogulden kommunalutskyld övertages av den kommun, inom vilken debiteringen skulle hava skett, om indelningsändringen då varit genomförd;

att annan i uppgörelsen ingående egendom tilldelas den kommun, som med hänsyn till egendomens beskaffenhet eller rättvis fördelning finnes mest berättigad att övertaga densamma;

att skuld, som vilar å eller tillkommit för egendom, som tilldelas viss kommun, till betalning övertages av samma kommun; samt

att annan skuld fördelas till betalning, efter ty med hänsyn till övertagna tillgångar och i övrigt rättvis fördelning finnes skäligt.

8 §.

Har vid fördelning av tillgångar eller förbindelser endera av de ändrade eller nybildade kommunerna övertagit större andel av tillgångarna eller förbindelserna än som med hänsyn till fördelningen i övrigt skäligen må anses å densamma belöpa, bör utjämning ske genom ersättning i penningar.

9 §.

Varder genom indelningsändringen endera kommunens ekonomiska ställning avsevärt försämrad, utan att sådant kan anses uppvägas av den befrielse från kom-

munala förpliktelser, som genom indelningsändringen vinnes, och finnes den andra kommunen skäligen böra därför giva ersättning, må dylik ersättning stadgas att utgå på en gång eller under viss övergångstid.

Lag samma vare, där kommun eljest till följd av indelningsändring har att till ordnande av sin förvaltning vidkännas kostnader, till vilka den andra kommunen skäligen finnes böra lämna bidrag.

10 §.

Där ej annat föranledes av stadgandet i 5 § eller blivit vid uppgörelse, som i 6 § sägs, bestämt, gälle:

att, då kommuns område ökas, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den ökade kommunen;

att, då kommuns område minskas, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den minskade kommunen; samt

att, då kommun införlivas med annan kommun eller ingår i nybildad kommun, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den ökade eller nybildade kommunen.

Om indelningsändrings inverkan på kommunala stadgars giltighet.

11 §.

Gälla inom kommun, som beröres av ändring i kommunal indelning, särskilda kommunala stadgar, vare dessa även efter ändringen i tillämpliga delar gällande inom samma område som förut, där ej i sammanhang med beslutet om ändringen eller sedermera i laga ordning annorledes förordnas.

Om indelningsändrings ikraftträdande och åtgärder
med avseende därå.

12 §.

Ändring i kommunal indelning skall träda i kraft vid det kalenderårs början, som Konungen bestämmer, icke tidigare än fyra eller, där kommun genom ändringen delas, nio månader efter det förordnande om ändringen meddelats.

13 §.

Sedan förordnande meddelats om ändring i kommunal indelning, skall under tiden innan ändringen träder i kraft den kommunala beslutanderätten utövas enligt den nya indelningen,

dock att i fråga om angelägenhet, som avser kommun enligt den äldre indelningen, sistnämnda indelning skall följas, intill dess den nya indelningen trätt i kraft.

14 §.

Är i kommun, vars område genom indelningsändring ökas eller minskas, beslutanderätten överläten åt fullmäktige, skola dessa företräda såväl den äldre som den ökade eller minskade kommunen.

Vidkommande sådan kommun äge Konungen, om förhållandena därtill föranleda, förordna, att samtliga fullmäktiges uppdrag skall upphöra, då den nya indelningen träder i kraft, samt nytt val till fullmäktige för tiden därefter verkställas den ordning, som är stadgad för det fall att val sker första gången.

15 §.

De utskylder till ändrad eller nybildad kommun, vilka året innan indelningsändringen träder i kraft beviljas att under det nästföljande året utgå, skola till utgörande fördelas å dem, som skulle under förstnämnda år varit till kommunen skattskyldiga, för den händelse den nya indelningen redan då varit i kraft.

16 §.

Då kommuns område skall genom indelningsändring delas, skall vid upprättande av kommunal röstlängd året innan ändringen träder i kraft iakttas, att särskild längd upprättas för varje del.

17 §.

Underlåtenhet att betala kommunal utskyld i äldre kommun medföra i fråga om rösträtts utövning i ändrad eller nybildad kommun samma påföljd som inom den äldre kommunen.

18 §.

Är nybildad kommun landskommun eller köping, åligger det Konungens befallningshavande att så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 oktober förordna person att hålla kommunalstämma för val av kommunalstämmans ordförande och vice ordförande ävensom kommunalnämnd.

Är nybildad kommun stad, som i 54 § förordningen om kommunalstyrelse i stad avses, skall Konungens befallningshavande inom samma tid förordna kommunalborgmästare, vilken har att ofördröjligen hålla allmän rådstuga för val av kommunalrådmän.

Skall i nybildad stad finnas magistrat, åligger det hovrätten att inom samma tid, efter anmälan av Konungens befallningshavande, förordna borgmästare att jämte tillkallade rådmän utgöra magistrat, intill dess sådan varder i vederbörlig ordning tillsatt.

Är nybildad kommun stad, i vilken skola finnas stadsfullmäktige, skal, indtill dess fullmäktige blivit utsedda, stadens beslutanderätt utövas vid allmän rådstuga.

I nybildad kommun må under året innan indelningsändringen träder i kraft fullmäktige och kommunala befattningshavare utses oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för dylikt val; och skall i fråga om beräkandet av deras tjänstgöringstid så anses, som om denna börjat först med ingången av nästföljande året.

Fullmäktige skola omedelbart efter valet övertaga handhavandet av de dem tillkommande uppgifter; och skola jämväl magistrat, stadsstyrelse och kommunala befattningshavare, som utses före den nya kommunindelningens ikraftträdande, genast träda i utövning av sina befattningar med befogenhet att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen.

19 §.

I landskommun eller köping, som ändras eller nybildas, må med uppgörande av utgifts- och inkomstförslag för första året efter indelningsändringens ikraftträdande anstå utöver den i 63 § förordningen om kommunalstyrelse på landet stadgade tid, dock att utgifts- och inkomststatens bestämmande skall ske inom november månads utgång.

20 §.

Då i anledning av ändring i kommunal indelning röstlängd, som för kommun upprättats, skall användas inom annan kommun, skall röstlängden av valnämnden eller magistraten (stadsstyrelsen) i förstnämnda kommun för ändamålet tillhandahållas vederbörande myndighet i sidstnämnda kommun.

21 §.

Kommunalnämnden eller magistraten (stadsstyrelsen) i kommun, som skall helt införlivas med annan kommun eller ingå i ny kommun, skall före ingången av december månad året närmast innan ändringen träder i kraft till motsvarande myndighet inom den ökade eller nybildade kommunen överlämna årets taxeringslängder och hos prövningsnämnden förda längder angående kommunen.

Skall del av kommun införlivas med annan kommun eller ingå i eller bilda ny kommun, vara lag samma i fråga om de längder, som angå kommundelen.

Om nybildad kommuns lånerätt.

22 §.

Konungen må efter därom gjord framställning bestämma beloppet av den upplåning, som av nybildad kommun må beslutas utan underställning, intill dess de i 73 § förordningen om kommunalstyrelse på landet och 74 § förordningen om kommunalstyrelse i stad i sådant hänseende meddelade bestämmelser kunna tillämpas.

Om särskild besvärshätt vid indelningsändring.

23 §.

Mot beslut, som, sedan Konungen förordnat om kommunal indelningsändring och innan densamma trätt i kraft, fattas inom av ändringen berörd kommun med tillämpning av den äldre indelningen, äge medlem av kommunen att föra talan jämväl där han tilltror sig kunna visa, att beslutet strider mot de förutsättningar, på vilka förordnandet om indelningsändringen grundats, eller, även om så ej är förhållandet, att beslutet dock avser angelägenhet, vars ordnande skäligen bör tillkomma kommun enligt den nya indelningen.

Rätt till klagan, som nu är sagd, tillkomme ock annan kommun, som av indelningsändringen beröres, så ock medlem av sådan kommun.

Om förfarandet vid indelningsändring.

24 §.

Vill kommun eller medlem av kommun väcka fråga om ändring i kommunal indelning, som berör kommunen, indgive till kammarkollegium ansökan i ärendet. Vid ansökningen skall fogas den förberedande utredning, som sökanden kan vilja åberopa.

Sådan fråga kan ock väckas av kammarkollegium eller av Konungens befallningshavande efter anmälan hos kammarkollegium.

25 §.

Har fråga om ändring i kommunal indelning blivit väckt, skall utredning verkställas, där skäl därtill är.

Finner kammarkollegium med hänsyn till ärendets omfattning och beskaffenheten av de frågor, som under utredningen kunna komma under övervägande, att utredningen bör verkställas under kollegii eget inseende, uppdrage kollegium åt särskild utredningsman att verkställa utredningen.

I annat fall överlämne kollegium åt vederbörande Konungens befallningshavande att besörja utredningen; ägande Konungens befallningshavande att, där så finnes erforderligt, förordna utredningsman till sitt biträde.

26 §.

Utredning, som i 25 § sägs, skall avse alla på frågan inverkan omständigheter.

Därvid skall särskilt tillses, huruvida ifrågasatt ändring i kommunal indelning bör föranleda ändring jämväl i ekklesiastik, administrativ eller judiciell indelning, i vilket fall utredningen må utsträckas att avse även sådan indelning.

Vid utredningen bör kommun eller kommundel samt såvitt möjligt i övrigt en var, vilkens rätt kan beröras av ifrågasatt indelningsändring, beredas tillfälle att uttala sig i ärendet.

27 §.

Utredningsman äge befogenhet att hos vederbörande begära utlysande av stämmor ävensom utlysa andra sammanträden samt att från offentliga och kommunala

myndigheter infordra de upplysningar eller av dem påkalla det biträde, som utan deras oskäligen betungande kan krävas.

Vid stämma eller sammanträde, som ovan sägs, äge utredningsmannen att deltaga i överläggning.

Förekommer under utredningens gång anledning, att åt utredningen bör givas väsentligen annan eller större omfattning, än som i det åt utredningsmannen givna förordnande varit avsedd, eller yppas hinder mot ifrågasatt ändring eller annan omständighet, som skulle göra fortsatt utredning onyttig, har utredningsmannen att därom göra anmälan hos den myndighet, som honom förordnat.

28 §.

Föranleder utredningen, att ändring i kommunal indelning bör komma till stånd, skall förslag till ändringen ävensom till den ekonomiska uppgörelse och de övriga villkor, vartill ändringen kan giva anledning, uppgöras.

Finnes ändring i kommunal indelning böra föranleda ändring även i annan indelning, skall förslag jämväl till sådan indelning uppgöras.

29 §.

Har utredning, som verkstälts genom Konungens befallningshavande, slutförts, eller har därunder förekommit förhållande, som i 27 § sista stycket omförmäles, insända befallningshavanden handlingarna i ärendet jämte eget utlåtande till kammarkollegium.

I ärende, som utretts under kammarkollegii inseende, skall Konungens befallningshavandes utlåtande infordras.

30 §.

I ärende angående ändring i kommunal indelning, som hänskjutes till Konungens avgörande, skall kammarkollegium avgiva utlåtande.

31 §.

Finner Konungen skäligt anbefalla utredning angående ändring i kommunal indelning, förordne Konungen om utredningen på sätt han finner lämpligt.

Om kostnad för utredning.

32 §.

Kostnad för utredning, varom ovan förmäles, må, efter ty därom förordnas av den myndighet, som besörjer utredningen, förskjutas av sökande, som i 24 § sägs, eller av allmänna medel.

Sökande, så ock, där på utredningen följer ändring i kommunal indelning, kommun, som av ändringen beröres, må, efter ty Konungen prövar skäligt, förpliktas att helt eller delvis återgälda förskjuten utredningskostnad.

Om municipalsamhälle.

33 §.

Varder i sammanhang med ändring i kommunal indelning municipalsamhälle upplöst eller till sitt område eller sina uppgifter inskränkt, skall angående förhållandet mellan sådant samhälle och kommun, som övertager dess uppgifter, gälla vad i 4—11 §§ är stadgat.

2 KAP.

Om ändring i ecklesiastik indelning.

34 §.

Med församling förstås i denna lag territoriell kyrkoförsamling.

35 §.

Om ändring i rikets indelning i församlingar förordnar Konungen.

Därvid må församlings område ökas eller minskas, församling upplösas, så ock ny församling bildas.

36 §.

Vid ändring i församlingsindelning äge stadgandena i 4 och 6—10 §§ motsvarande tillämpning.

37 §.

Ändring i församlingsindelning skall träda i kraft vid det kalenderårs början, som Konungen bestämmer, icke tidigare än fyra månader efter det förordnande om ändringen meddelats.

38 §.

Vid ändring i församlingsindelning äge stadgandet i 13 § motsvarande tillämpning i fråga om utövandet av församlings beslutanderätt.

39 §.

Angående uttaxeringen av de avgifter till ändrad eller nybildad församling, vilka året innan ändringen träder i kraft beviljas till täckande av nästföljande årets utgifter, äge vad i 15 § är stadgat om kommun motsvarande tillämpning.

40 §.

Skall ny församling bildas, åligge det domkapitlet att så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 oktober förordna präst att föra ordet i församlingens kyrkostämma samt i dess kyrko- och skolråd.

Sedan så skett, må omedelbart anställas val till under den nya församlingens kyrkostämma hörande befattningar oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för dylikt val. De, som sålunda utses, skola genast träda i utövning av sine befattningar med befogenhet att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen; och skall i fråga om beräklandet av deras tjänstgöringstid så anses, som om denna börjat först med ingången av nästföljande året.

41 §.

Stadgandet i 19 § äge motsvarande tillämpning ifråga om anstånd med bestämmande av utgifts- och inkomststat för församling.

42 §.

Stadgandet i 22 § skall hava motsvarande tillämpning i fråga om församling, intill dess den i 40 § förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd meddelade bestämmelse om lån, som må beslutas utan underställning, kan tillämpas.

43 §.

Stadgandet i 23 § äge motsvarande tillämpning angående beslut av kyrkostämma.

44 §.

I fråga om förfarandet i ärende angående ändring i församlingsindelning samt kostnad för utredning i sådant ärende skola stadgandena i 24—32 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande, att vad i nämnda paragrafer sägs om kommun och medlem av kommun skall gälla församling och medlem av församling; att domkapitlet ock, beträffande församling i egenskap av skoldistrikt, skolöverstyrelsen

skola äga samma befogenhet att väcka fråga om ändring i församlingsindelning som Konungens befallningshavande; samt att utredning, som här avses, skall äga rum under vederbörlig samverkan med domkapitlet och skolöverstyrelsen.

45 §.

Vad i denna lag är stadgat angående församling gälle i tillämpliga delar skoldistrikt, vars angelägenheter handläggas å kyrkostämma, ändå att dess område icke sammanfaller med församlings område.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1920.

